

art3.

18

Dodo Gombár stavia PORTÁL z ticha,
napätia a neistoty

32

Hudobné akadémie spoločne na prvej
scéne so Slovenskou filharmóniou

52

Graphic Art Lab 3: Recyklácia ako tvorivá
stratégia súčasnej grafiky

ART3.

OBSAH

2	AKADÉMIA UMENÍ SA PO TRETÍ RAZ PREDSTAVILA NA VEĽTRHOCH ALMA MATER	22	PROJEKT TRAJECTORY ODŠARTOVANÝ	44	INŠPIRATÍVNE A MOTIVUJÚCE PREDSTAVENIE „RUSKÉ OPERNÉ FRAGMENTY“ (FRAGMENTY 3.0)
3	AUTOMAT EXCELENTNOSTI – PODPOROVANIE ŠPIČKOVÝCH UMELECKÝCH PROJEKTOV NAŠICH PEDAGÓGOV	23	PSYCHICKÁ POHODA V TVORIVÝCH PROFESIÁCH: PRÁCA S EMÓCIAMI, MYSLENÍM A CÍTENÍM 23	46	MAJSTROVSKÉ INTERPRETAČNÉ SPEVÁCKE KURZY
4	EXCELENTNÉ HODNOTENIE SPOKOJNOSTI OČAMI ŠTUDENTOV AKADÉMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI – PRIESKUM HODNŔ.TO 2025	24	ŠTUDENTI FDU AU BB NA MEDGAMES JUNIOR 2026 24	48	MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA FMU AU S KONZERVATÓRIOM TITO SCHIPA V LECCE
6	8. MÁJ PATRIL ZVEĽAĎOVANIU AREÁLU AKADÉMIE UMENÍ	25	ŠTUDENTI FDU NA JUBILEJNOM FESTIVALE SETKÁNÍ STRETNUTIE	50	SYMFONICKÝ PROGRAM TRADÍCIOU AKADEMICKÉHO ORCHESTRA FMU
8	Z GARÁŽÍ PRIAMO DO VIRTUÁLNEJ REALITY: NA KOLLÁROVEJ 22 VZNIKÁ NOVÉ ŠPIČKOVÉ VR LABORATÓRIUM	26	EHMK TRENČÍN SO SCENÁRISTAMI Z AKADÉMIE UMENÍ	52	GRAPHIC ART LAB 3: RECYKLÁCIA AKO TVORIVÁ STRATÉGIA SÚČASNEJ GRAFIKY
10	DNI OTVORENÝCH DVERÍ V AKADEMICKEJ KNIŽNICI AU	27	LÁSKA MÁ HLAS A CHUTÍ PO SLADKOM	54	MÉDIUM MYSLENIA _ MATERIÁL
11	POĎAKOVANIE PRI PRÍLEŽITOSTI MEDZINÁRODNÉHO DŇA ŽIEN	28	(NOVÁ) HUDBA NA RÁZCESTÍ	58	VÝSTAVA DESTINO/OSUD: MEDZI CESTOU, PAMÄŤOU A HĽADANÍM DOMOVA
11	KNIŽNÝ DAR OD FILIPA JURKOVIČA	29	BEZHraničNÉ MNOŽENIE NEDOKONALOSTÍ	60	DYSTÓPIA A NÁDEJ V ČIERKOM ZRKADLE
12	FAKULTOVICA 2026	31	MEDZINÁRODNÝ FESTIVAL INTERCOMP 2025 PODPORIL SLOVENSKÚ HUDBNÚ TVORBU A MLADÉ TALENTY	62	FROM... TO...
13	DNI ARCHÍVNEHO FILMU 2026	32	HUDBNÉ AKADÉMIE SPOLOČNE NA PRVEJ SCÉNE SO SLOVENSKOU FILHARMÓNIOU	64	PROMPT AKO PARTITÚRA IDEY
14	DIVADLO 66 A GENERAČNÝ GESTUS REINTERPRETÁCIE	34	DOKTORANDSKÁ KONFERENCIA FMU AU AKO REFLEXIA FOLKLÓRNYCH IMPULZOV V SÚČASNOM HUDBNOM MYSLENÍ	66	DOBRE SUSEDSTVÁ
16	NEVIDITEĽNÝ JAN GOGOLA MIERI NA FESTIVALY	36	CYRANO Z PREDMESTIA	68	STOPY OSÍDLENÍ
17	DIVADLO AKO KOLEKTÍVNE UMENIE: EDUKATÍVNY ROZMER CLASSROOM PLAY V PROSTREDÍ ZÁKLADNEJ ŠKOLY	38	HUDBA BEZ HRANÍC: ZO SLOVENSKA DO MEXIKA	70	TANČAIREŇ
18	DODO GOMBÁR STAVIA PORTÁL Z TICHÁ, NAPÄŤIA A NEISTOTY	40	JUBILEJNÝ NOVOROČNÝ CIMBALOVÝ KONCERT	71	FRAGMENTY PRÍTOMNOSTI
20	NIE JE ZBER AKO ZBER	41	POKRAČOVANIE UČEBNÍC Z PEDAGOGIKY PRE KONZERVATÓRIÁ		
21	PODEBRADSKÝ ÚSPECH ŠTUDENTIEK HERECTVA	42	ZAČIATOK ROKA 2026 V ZNAMENÍ PRÍPRAVY AKREDITÁCIE		

AKADÉMIA UMENÍ SA PO TRETÍ RAZ PREDSTAVILA NA VEĽTRHOCH ALMA MATER

Akadémia umení v Banskej Bystrici sa v roku 2026 už po tretíkrát zapojila do série veľtrhov vysokých škôl ALMA MATER, ktoré sa konali v rôznych regiónoch Slovenska. Podujatie dlhodobo vytvára priestor na prezentáciu slovenských vysokých škôl, podporuje záujem o štúdium doma a zároveň približuje mladým ľuďom možnosti ich ďalšieho odborného a umeleckého smerovania.

Počas februára a marca sa zástupcovia Akadémie umení v Banskej Bystrici stretli so stredoškólakmi v Košiciach, Prešove, Poprade, Dolnom Kubíne, Nitre, Banskej Bystrici, Bratislave a Trenčíne. Účasť na podujatiach v jednotlivých regiónoch umožnila predstaviť uchádzačom študijné programy, tvorivé prostredie aj špecifiká umeleckého vzdelávania.

Tretí ročník ALMA MATER sa uskutočnil v dvanástich mestách Slovenska a zaznamenal celkovú návštevnosť 12 528 účastníkov. Do projektu sa zapojilo 28 slovenských vysokých škôl, 139 stredných škôl a 46 gymnázií, čo potvrdzuje jeho rastúci význam v oblasti prezentácie domáceho vysokoškolského vzdelávania.

Pre Akadémiu umení bola tohtoročná účasť pokračovaním systematickej prezentácie školy v prostredí, kde sa prirodzene stretáva s budúcimi uchádzačmi o štúdium. Aj tretia účasť na veľtrhoch ALMA MATER potvrdila, že osobné stretnutia v regiónoch majú pri prezentácii školy a jej umeleckého profilu stále dôležité miesto.

Irena Glézlová
foto: Irena Glézlová

AUTOMAT EXCELENTNOSTI – PODPOROVANIE ŠPIČKOVÝCH UMELECKÝCH PROJEKTOV NAŠICH PEDAGÓGOV

Ministerstvo školstva prišlo začiatkom roku 2025 s novým systémom financovania excelentných vedeckých výstupov. Odmeňovanie verejných vysokých škôl a autorov vedeckých prác je vďaka „vedeckému automat“ rýchlejšie a efektívnejšie. Ide o okamžitý, automatický a priebežný systém odmeňovania vynikajúcich vedeckých výkonov a inovácií. Ministerstvo školstva trikrát ročne (31. januára, 31. mája a 30. septembra) získa z medzinárodných databáz podklady a za výsledky automaticky vypláti vysokým školám dotáciu, o ktorú nie je potrebné žiadať. (MŠVVaM SR, 2025)

Začiatkom roku 2026 sa podarilo zahrnúť pod tieto vedecké výstupy už aj excelentné umelecké výstupy, ktoré sú súčasťou zoznamu prestížnych umeleckých podujatí/inštitúcií/ocenení a zároveň patria do kategórie EM1 (excelentný výstup medzinárodného dosahu s veľkým rozsahom) podľa vyhlášky 397/2020. Konkrétny zoznam prestížnych umeleckých podujatí je uvedený v metodike – prílohe č. 8, zverejnenej na webstránke ministerstva školstva. K 31. 1. 2026 boli teda zverejnené už

aj výsledky nového systému odmeňovania excelentných výstupov v rámci tzv. vedeckého/umeleckého automatu aj pre umelecké vysoké školy. Podarilo sa to najmä vďaka efektívnej komunikácii a snahe rektorov umeleckých vysokých škôl, ktorí v tejto veci aktívne komunikovali so zástupcami ministerstva školstva. Cieľom nového systému financovania excelentných vedeckých a umeleckých výstupov tvorivých pracovníkov vysokých škôl je podpora ich tvorivej činnosti aj priamou finančnou odmenou, ktorá ocení ich prácu a prinesie benefity celému vedeckému a umeleckému prostrediu.

Za každý jednotlivý výstup bude z ministerstva školstva poskytnutá formou dodatku k dotačnej zmluve štátna dotácia 6 000 €. Verejná vysoká škola, respektíve jej príslušná súčasť, je povinná vyplatiť polovicu štátnej dotácie (3 000 €) autorom a autorkám rovným podielom vo forme jednorazovej odmeny (účelová časť dotácie). Zvyšná časť štátnej dotácie (3 000 €) sa poskytne príslušnej verejnej vysokej škole ako neúčelová časť dotácie.

Sme veľmi radi, že v oblasti automatického odmeňovania umeleckých výstupov dosiahla Akadémia umení v Banskej Bystrici výborné výsledky a jej pracoviská, ako aj niektoré z našich vynikajúcich umeleckých osobností získali prislúchajúce finančné ocenenie za uznané excelentné výstupy.

Úspešným pedagógom srdečne blahoželáme a veríme, že tento spôsob priameho odmeňovania bude motiváciou k ďalšiemu zvyšovaniu kvality a kvantity tvorivej činnosti pedagógov Akadémie umení v Banskej Bystrici.

EXCELENTNÉ HODNOTENIE SPOKOJNOSTI OČAMI ŠTUDENTOV AKADEMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI – PRIESKUM HODNOŤ.TO 2025

Prieskum spokojnosti študentov s kvalitou vzdelávania a prostredia slovenských verejných vysokých škôl Hodnoť.to 2025 uskutočnilo Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR už druhýkrát (MŠVVaM SR). Prieskum je unikátnym nástrojom spätnej väzby, kde študenti hodnotia svoje školy v 12 tematických oblastiach. V aktuálnom ročníku 2025 odpovedalo takmer 13-tisíc študentov na 64 otázok, ktoré sa týkali nielen kvality vzdelávania, ale aj adaptácie na vysokoškolské prostredie, praxe a prípravy na trh práce.

Akadémia umení v Banskej Bystrici mala v tomto poslednom prieskume v roku 2025 ten najväčší úspech! V porovnaní s výsledkami z roku 2024 sme zaznamenali nárast celkovej spokojnosti našich študentov, kde nám skóre v roku 2025 stúplo na 122,39 bodov v porovnaní s rokom 2024, kedy sme dosiahli skóre 121,82 bodov. AU BB sa tak zaradila na líderské prvé miesto prieskumu spokojnosti študentov v roku 2025 spomedzi všetkých dvadsiatich hodnotených vysokých škôl na Slovensku.

AU BB patrí k absolútnej špičke v kľúčových oblastiach, ako je prístup pedagógov a kvalita výučby. Podľa čísel

prieskumu je tak našou silnou stránkou najmä stabilita a individuálny prístup.

V porovnaní s pilotným ročníkom (2024) a aktuálnymi výsledkami za rok 2025 si AU BB drží silnú pozíciu najmä v „ľudských“ ukazovateľoch.

Prístup pedagógov: V tejto kategórii sa AU BB pravidelne umiestňuje v TOP 3 spomedzi všetkých verejných vysokých škôl. Študenti oceňujú individuálnu pozornosť a odbornosť vyučujúcich.

Skok v roku 2025: V porovnaní s rokom 2024 študenti pozitívnejšie hodnotia proces adaptácie prvkov na akademické prostredie a podporu v oblasti duševného zdravia a sociálneho zázemia.

Zatiaľ čo veľké univerzity dominujú v oblastiach materiálno-technického zabezpečenia a prepojenia s veľkým priemyslom, AU BB vyniká v špecifických umeleckých kritériách:

Ateliérová tvorba a prax – vysoká miera zapojenia študentov do reálnych projektov, výstav a predstavení.

Férovosť hodnotenia – študenti umeleckých odborov považujú systém hodnotenia za transparentnejší než ich kolegovia na humanitných smeroch.

Chceli by sme vyjadriť veľké nadšenie a zadostučinenie, že naši študenti vnímajú a oceňujú dobrú kvalitu vyučovania a prostredia našej vysokej školy. Veríme, že to tak ostane čo najdlhšie a že aj oblasti, ktoré mali o niečo nižšie skóre budú v budúcnosti zlepšené.

Ankete venovala pozornosť aj redakcia denníka SME vo svojej prílohe týkajúcej sa vysokých škôl na Slovensku. Redaktorka si všíma názory jednotlivých univerzít ako účastníkov prieskumu a hovorí: „Ako uvádzajú opýtané univerzity, výsledky stále relatívne nového prieskumu sa pre nich stávajú dôležitou spätnou väzbou.“ Ďalej uvádza, že „...v niektorých vysokých školách dokonca ovplyvňujú výšku finančných prostriedkov, ktoré môžu získať.“ Autorka tiež uvádza zhrnutie, že „Podľa ministerstva školstva oproti pilotnému roku študenti v prieskume lepšie ohodnotili osobnú podporu zo strany vysokej školy.“ (Marta Ďurianová, február 2026, SME).

Podrobné výsledky prieskumu sú zverejnené a publikované na webovom sídle Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR – [Prieskum spokojnosti študentov 2025](#).

8. MÁJ PATRIL ZVEĽAĎOVANIU AREÁLU AKADEMIE UMENÍ

Tohtoročný začiatok mája priniesol na našu akadémiu neštandardnú situáciu. Dátum 8. mája, ktorý sa tradične spája s dňom pracovného pokoja bol na základe novej legislatívy pre rok 2026 klasifikovaný ako bežný pracovný deň. Akadémia umení sa s týmto paradoxom vyrovnala po svojom a úradnícku povinnosť premenila na spoločnú aktivitu zameranú na zveľadenie areálu. Po dohode vedenia s dekanmi bol zvolený osobitný režim, v rámci ktorého bolo pre študentov vyhlásené rektorské voľno a pre pedagogických zamestnancov prekážka v práci na strane zamestnávateľa.

Kým v ateliéroch a prednáškových sálach zavládlo ticho, administratívni a prevádzkoví zamestnanci zostali v pracovnom nasadení, pričom im v tento deň prislúchalo aj mzdové zvýhodnenie za prácu vo sviatok. Vedenie akadémie sa rozhodlo, že tento deň neostane len pri bežných povinnostiach a dalo zelenú spoločnej aktivite v exteriéri. Kolegovia z rektorátu a technických úsekov vymenili svoju bežnú agendu za pracovné rukavice a náradie, aby prispeli k úprave vonkajších priestorov akadémie.

Cieľom pracovných aktivít bolo skultivovať vonkajšie priestory našej inštitúcie. Zúčastnení sa s plným nasadením pustili do čistenia a úpravy plôch pred hlavnou budovou, ako aj priestranstva pred budovou Ďateľinky. V už pripravenom záhone za parkoviskom spoločnými silami vysadili sadenice jahôd a bylín, čím areál obohatili o estetický a zároveň úžitkový detail.

Žiadna dobrá brigáda sa nemôže skončiť bez zaslúženej odmeny a priestoru na neformálne rozhovory.

Tradičné varenie kotlíkového guláša vynikajúco doplnila čerstvo pripravovaná pizza s oblohou podľa vlastného výberu, čo bolo príjemným gastronomickým spštením.

Tento netradičný 8. máj ukázal, že aj nečakané legislatívne zmeny sa dajú pretaviť do niečoho mimoriadne pozitívneho. Namiesto bežného úradovania získala akadémia nielen upravenjšie prostredie, ale predovšetkým utužila vzťahy medzi kolegami. A to je výsledok, ktorý si naša inštitúcia rozhodne cení.

Irena Glézlová

foto: Irena Glézlová

Z GARÁŽÍ PRIAMO DO VIRTUÁLNEJ REALITY: NA KOLLÁROVEJ 22 VZNIKÁ NOVÉ ŠPIČKOVÉ VR LABORATÓRIUM

Rektor Akadémie umení v Banskej Bystrici prof. MgA. Ing. Michal Murin, ArtD. v máji 2026 odovzdal priestory v podzemnom podlaží na Kollárovej 22 do správy Fakulty výtvarných umení, čím vytvoril základ pre vznik nového technologického pracoviska. Tie aktuálne prechádzajú radikálnou transformáciou. Z pôvodných garážových priestorov sa stáva moderné technologické zázemie pre tvorbu imerzívneho umenia. Nové laboratórium, ktoré otvorí svoje dvere už v septembri prinesie študentom a pedagógom Akadémie umení možnosti, aké doteraz na našej pôde chýbali.

Kreatívny priemysel sa mení a s ním sa musí vyvíjať aj akademické prostredie. Odpoveďou našej univerzity na masívny nástup nových technológií je vybudovanie špecializovaného VR laboratória. Tento projekt nie je len o nákupe nového hardvéru, ale o komplexnom vytvorení priestoru, ktorý spĺňa najvyššie technologické a akustické štandardy.

Od hrubej stavby k špičkovej infraštruktúre

Práve v tomto období – od mája do augusta 2026 – prebieha v priestoroch rozsiahla a technologicky náročná rekonštrukcia. Bývalé garáže bolo potrebné od základu prebudovať. Projekt zahŕňa nielen náročné stavebné úpravy, ale predovšetkým implementáciu špecifickej infraštruktúry.

Pre potreby presného snímania a projekcie sa inštalujú nové, plne kontrolovateľné svetelné systémy a kompletne nová elektroinštalácia, schopná

zvládnuť vysokú záťaž moderných výpočtových staníc. Zásadnou fázou sú aj prísne akustické úpravy priestoru, ktoré sú nevyhnutné pre to, aby laboratórium mohlo plnohodnotne slúžiť na prácu so zvukom na profesionálnej úrovni.

3D skenovanie, virtuálna realita a priestorový zvuk 7.1

Nové laboratórium bude rozdelené na niekoľko funkčných zón, ktoré pokryjú najnovšie trendy v digitálnom umení.

- Zóna pre experimenty vo virtuálnej realite (VR): poskytne dostatočný fyzický priestor a špičkový hardvér na tvorbu a testovanie plne imerzívnych prostredí.
- Priestor na 3D skenovanie: umožní detailnú digitalizáciu fyzických objektov

s vysokým rozlíšením, čo otvorí dvere pre ich následnú manipuláciu vo virtuálnych svetoch či herných enginech.

- Štúdio s priestorovým zvukom (7.1): vďaka spomínaným akustickým úpravám vznikne prostredie pre dokonalý sound design. Práca s formátom 7.1 je absolútne kľúčová pre uveriteľnosť a priestorovú orientáciu diváka vo VR inštaláciách a digitálnych dielach.

Domov pre „Umenie a umelú inteligenciu“ a nový impulz pre FVU

Hoci je upravený priestor koncipovaný ako technologické jadro primárne pre pripravovaný študijný program Umenie a umelá inteligencia (UUI), jeho potenciál presahuje hranice jedného odboru. Laboratórium sa už od septembra stane

klúčovým pracoviskom aj pre študentov a pedagógov existujúcich programov na Fakulte výtvarných umení (FVU).

Prepájanie klasických výtvarných prístupov – ako je napríklad sochárstvo, malba či priestorová inštalácia – s virtuálnou realitou, 3D skenovaním a algoritmickými procesmi umelej inteligencie predstavuje budúcnosť súčasného umenia. Laboratórium na Kollárovej vytvorí platformu, kde sa tieto svety môžu prirodzene stretnúť.

Otvorenie v septembri 2026 tak nebude len slávnostným prestrihnutím pásky pred zrekonštruovanými dverami. Bude to moment, kedy naša akadémia získa nový, silný nástroj na to, aby posunula hranice umeleckého bádania opäť o veľký krok vpred.

Peter Vítko

foto: Irena Glézlová

DNI OTVORENÝCH DVERÍ V AKADEMICKÉJ KNIŽNICI AU

V dňoch od 2. 3. 2026 – 6. 3. 2026 sa v Akademickej knižnici Akadémie umení v Banskej Bystrici uskutočnili „Dni otvorených dverí“ v rámci 27. ročníka celoslovenského podujatia „Týždeň slovenských knižníc“ pod spoločným mottom **Čítanie je cesta.**

„Čítanie reflektuje potrebu vrátiť knihám, čítaniu a knižniciam ich spoločenskú vážnosť a dôveru. V čase rýchlych digitálnych zmien sú knižnice stabilným bodom kultúrneho priestoru – miestom, kde sa stretáva poznanie, hodnoty a ľudský kontakt. Knižnice nie sú len plné regály kníh; sú aktívnymi partnermi vo vzdelávaní, formovaní kultúrneho povedomia a rozvoji čitateľskej gramotnosti. Spájajú ľudí, posilňujú dôveru a formujú vzdelanú budúcnosť.“

Zámerom podujatia bolo predovšetkým zvyšovať povedomie o knižniciach ako inštitúciách pre všestranné využitie v každodennom živote spoločnosti a tiež poukázať na to, že slovenské knižnice kráčajú so súčasným vyspelým svetom. Základným cieľom Týždňa slovenských knižníc bolo pozitívne zviditeľňovať knižnice ako kultúrne a vzdelávacie inštitúcie prostredníctvom najrozmanitejšieho spektra aktivít a podujatí.

Registrácie a prolongácie čitateľských preukazov ZADARMO

Počas celého týždňa Akademická knižnica AU BB poskytovala registrácie a prolongácie čitateľských preukazov na ďalší jeden rok zdarma. Túto možnosť ponúkala knižnica všetkým návštevníkom akademickej knižnice, ktorí osobne navštívili Akademickú knižnicu počas „DOD“.

Vybrané publikácie AU ZADARMO

V rámci „DOD“ ponúkala Akademická knižnica AU BB vybrané publikácie AU úplne zdarma za účelom propagácie publikácií, ktoré vydala Akadémia umení v Banskej Bystrici. Medzi najžiadanejšie patrili: Strenáčiková, M.: Horizonty umenia; Zborník Akadémie umení v Banskej Bystrici; Zemko, J.: Spevácka interpretácia; Olha, M.: Spovede divadelníkov; Viluda, E.: Filmová tvorba; Maťašík, A.: Divadlo ako dokument doby; Rusnáková K.: Zoči-voči: Práce na papieri zo Slovenska a mnohé ďalšie. Akcia platila do vyčerpania zásob.

BOOKBOT – projekt knižného second handu

Cieľom tejto ekologickej iniciatívy je vytvárať stabilnú komunitu čitateľov, ponúknuť im možnosť ekologicky sa zbaviť prečítaných kníh a zabezpečiť

tak cirkuláciu kníh medzi čitateľmi a navyše získať finančnú podporu. Knihy sa neznehodnotia, ale dostanú novú šancu u ďalších čitateľov, čo prispieva k lepšej dostupnosti kníh pre všetkých. Počas „DOD“ sme v Akademickej knižnici propagovali tento projekt, rozdali sme množstvo informačných letákov a propagačných knižných záložiek.

Ďakujeme našim milým študentom za návštevu knižnice počas „DOD“, kolegom a pedagógom za spoluprácu pri organizovaní tohto podujatia, a zároveň Vás všetkých pozývame na ďalšie „DOD“, ktoré plánujeme zrealizovať začiatkom zimného semestra 2026/27.

Ivana Badinská
foto: Lenka Bojtošová

<https://sakba.sk/aktivity/tyzden-slovenskych-kniznic/>

POĎAKOVANIE PRI PRÍLEŽITOSTI MEDZINÁRODNÉHO DŇA ŽIEN

Na Akadémii umení v Banskej Bystrici sa už stalo príjemnou tradíciou, že marec patrí aj stretnutiu pri príležitosti Medzinárodného dňa žien, keď sa na chvíľu spomalí bežný pracovný rytmus a do popredia sa dostane poďakovanie ženám. Aj tento rok bolo stretnutie venované tým, ktoré sú dôležitou súčasťou života akadémie a svojou prácou sa podieľajú na jej každodennom fungovaní.

Stretnutie sa uskutočnilo v Galérii FX, kde rektor Akadémie umení v Banskej Bystrici prof. Ing. MgA. Michal Murin, ArtD. poďakoval prítomným ženám za ich prácu, spoľahlivosť, profesionalitu a kolegiálny prístup. Neformálny charakter podujatia dotvorili jarné kvety a malá sladká pozornosť, ktoré sa stali milým gestom uznania. Aj

takéto stretnutia pripomínajú, že poďakovanie má v akademickom prostredí svoje pevné miesto a že si Akadémia umení v Banskej Bystrici svoje zamestnankyne váži.

Irena Glézlová

foto: Irena Glézlová

KNIŽNÝ DAR OD FILIPA JURKOVIČA

Akademická knižnica Akadémie umení v Banskej Bystrici obdržala vo februári 2026 cenný knižný dar od pána Mgr. art. Filipa Jurkoviča, ArtD., ktorý svojimi darovanými publikáciami obohatil knižničný fond Akademickej knižnice AU BB. Darované publikácie boli prednostne spracované a zaradené do knižničného fondu a stali sa jeho hodnotnou súčasťou. Týmto by sme sa chceli pánovi Jurkovičovi v mene našich čitateľov Akademickej knižnice Akadémie umení v Banskej Bystrici srdečne poďakovať.

Ivana Badinská

foto: Lenka Bojtošová

FAKULTOVICA 2026

Dňa 14. mája 2026 sa konala Fakultovica organizovaná Študentskou úniou Akadémie umení v Banskej Bystrici pre všetkých študentov a pedagógov našej školy. Iniciatíva prišla práve od členov Študentskej únie AU BB, pričom samotná myšlienka, ako aj jej organizácia, boli plne podporené vedením Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Študenti pripravili občerstvenie, a to pravý kotlíkový guláš, nápoje a program, ktorým bolo najmä karaoke a voľná zábava. Podujatie sa konalo v poobedňajších až večerných hodinách vedľa parkoviska za ateliérmi fakulty výtvarných umení. O podujatie bol veľký záujem, keďže išlo o neformálne stretnutie a spájanie všetkých fakúlt do spoločnej diskusie a zábavy. Akadémia umení plne podporuje a ďakuje za iniciatívu a snahu o spájanie a vytvorenie spoločných stretnutí Študentskej únie AU BB, ako aj ďalším zapojeným študentom. Na Fakultovici si študenti môžu oddýchnuť, zrelaxovať, zabaviť sa a vymeniť si vzájomné skúsenosti, radosti a starosti, a obohatiť tak komunitný život všetkých členov našej inštitúcie.

DNI ARCHÍVNEHO FILMU 2026

Medzinárodný vzdelávací seminár Dni archívneho filmu sa uskutočnil na pôde Akadémie umení, na Fakulte dramatických umení, aj tento rok. Konkrétne 13. až 16. apríla. Počas týchto dní sa mohli študenti zúčastniť na rôznych masterclassoch, prednáškach a premietaniach filmov.

Tretí ročník niesol podtitul „Myslenie filmom o fenoménoch filmu“. Banská Bystrica sa tak na štyri dni stala centrom hlbokého teoretického aj praktického skúmania kinematografie, ktorá prepája minulosť s prítomnosťou. Podujatie, ktoré organizovalo Bratislava Film Academy, o.z. v úzkej spolupráci s hlavnými partnermi – Slovenským filmovým ústavom a Fakultou dramatických umení AU, prebiehalo nielen v akademických priestoroch, ale aj vo Filmovom klube v Múzeu SNP.

Hlavným cieľom seminára bolo priblížiť režijné metódy a spôsoby práce s archívnym materiálom odbornej, ale aj laickej verejnosti.

Každý deň otváral špecifickú tému: Film a emócia, Film a kult, Film a fenomén a Film a archív. Každé filmové pásmo tvoril premyslený dvojprogram, kde filmoví historici zabezpečili odborné úvody a pozvaní tvorcovia osobne diskutovali s divákmi.

Podujatie sa tešilo bohatej účasti uznávaných zahraničných osobností. Medzi najvýznamnejších hostí patrili medzinárodne oceňovaný americký režisér a scenárista Alexandre O. Philippe. Ten v rámci svojich prednášok a masterclassov analyzoval vlastné filmové eseje, ktoré sa potom premietali vo Filmovom klube v Múzeu SNP. Venoval sa snímkam *Texaský masaker motorovou pilou* (1974) alebo *Votrelec* (1979), priblížil ako funguje fenomén strachu v kultových dielach ako *Psycho* (1960) či *Exorcista* (1973).

Ďalším vzácnym hosťom bola britská filmová archivárka a špecialistka na reštaurovanie filmov Lauren Newport-Quinn, ktorá má bohaté skúsenosti s prácou na reštaurovaní titulov pre in-

štitúcie ako BFI, ITV či Reuters (vrátane spolupráce na filmoch ako *No Time To Die* (2021) či *Wonder Woman 1984* (2020)). S divákmi sa podelila o tajomstvá zachovávanie kinematografického dedičstva a digitalizácie.

Českú filmovú vedu a prax zastupovali filmový historik Milan Cyroň s témou využitia archívnych záberov v hraných filmoch, dramaturg Petr Svoboda, ktorý predstavil unikátny fenomén rýchlodabingu z éry „nelegálnej“ distribúcie VHS v Československu, a strihač Alexander Kashcheev, ktorý viedol masterclass o špecifikách strihu a réžie oceňovaného dokumentu *Ešte nie som, kým chcem byť* (2024).

Okrem hlavných prednášok a masterclassov priniesli Dni archívneho filmu pestrú paletu sprievodných podujatí. Michaela Malíčková (UKF Nitra) vystúpila s príspevkom o upíroch ako filmovom a televíznom fenoméne a Martin Chmelík (Oravské múzeum) priblížil legendárne natáčanie filmu *Upír z Nosferatu* (1922) na Oravskom hrade.

Počas seminára bola slávnostne pokrstená aj monografia Slovenský strihový film autora Martina Palúcha. Publikácia bola odprezentovaná a jej autora vyspovedal Martin Kaňuch v pozícii moderátora.

Úspešný ročník vzdelávacieho seminára v závere jeho návštevníkom priniesol nielen množstvo nových poznatkov zo sveta filmu, zaujímavých hostí a filmov, ale aj plodné diskusie, nové pohľady na prácu so strachom či minulosťou vo filme a v neposlednom rade možno aj otázky o tom, čím nás prekvapia Dni archívneho filmu nabudúce.

Laura Gubalová
foto: Bratislava Film Academy

DIVADLO 66 A GENERAČNÝ GESTUS REINTERPRETÁCIE

KEĎ ABSOLVENTI NEZOSTANÚ STÁŤ

Vznik nového nezávislého profesionálneho divadelného zoskupenia predstavuje v regionálnom kultúrnom kontexte vždy udalosť, ktorá presahuje rámec jednej premiéry či jednej produkcie. V prípade banskobystrického Divadla66 ide navyše o jav, ktorý možno čítať nielen ako vznik nového umeleckého subjektu, ale aj ako symptomatický prejav generačného sebauvedomenia, potreby tvorivej autonómie a snahy o formovanie vlastného divadelného jazyka mimo etablovaných inštitucionálnych štruktúr.

Prvá inscenácia, **Rysavá jalovica**, uvedená 11. apríla 2026 v priestore Stredoslovenského osvetového strediska, nevstupuje do priestoru súčasného slovenského divadla ako pietna adaptácia klasického textu, ale ako vedome zvolený akt dekonštrukcie. Tvorcovia nesiahli po Kukučínovej predlohe s cieľom aktualizovať ju v konvenčnom zmysle, teda iba preniesť jej významy do súčasného jazyka či dobovej optiky. Ich postup je radikálnejší: text rozkladajú, preverujú jeho nosnosť, narúšajú jeho samozrejmosť a zároveň skúmajú hranice samotného adaptačného procesu. Výsledná inscenácia tak nevytvára len novú javiskovú verziu známeho diela, ale tematizuje aj samotný proces jeho reinterpretácie.

Práve tento moment je z hľadiska súčasného divadelného myslenia kľúčový. Rysavá jalovica sa neuspokojuje s otázkou, čo ešte môže klasický

text vypovedať dnešnému divákovi, ale pýta sa aj na to, čo znamená inscenať klasiku v čase, keď samotný pojem „vernosti predlohe“ stratil dominantné postavenie. Inscenácia preto nefunguje iba ako aktualizovaná dramatická výpoveď, ale aj ako metateatrálny komentár k tvorivým postupom, autorskej interpretácii a limitom súčasného divadelného prepisu. V tomto zmysle možno hovoriť o vedomom generačnom geste, ktoré sa pohybuje medzi iróniou, kritikou a tvorivou revíziou kánonu.

Dôležitým aspektom vzniku Divadla66 je aj jeho personálne a hodnotové zázemie. Ide o zoskupenie tvorcov a tvorkyň, ktorí sú absolventmi Fakulty dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Tento fakt nemožno vnímať len ako biografický údaj. Má širší kultúrny aj inštitucionálny význam. V prostredí, kde sa často diskutuje o odlive mladých profesionálov z regiónov do väčších centier predstavuje založenie vlastnej profesionálnej platformy v Banskej Bystrici jasný prejav tvorivej lokálnej zakorenenosti. Nejde pritom o zotrvanie z núdze, ale o vedomé rozhodnutie tvoriť v meste, ktoré sa stalo priestorom ich umeleckej formácie.

Vznik Divadla66 tak možno interpretovať aj ako dôsledok istej kontinuity medzi umeleckým vzdelávaním a profesionálnou praxou. Táto kontinuita však nie je samozrejma. Mnohí absolventi umeleckých škôl vstupujú do profesijného priestoru fragmentovane,

bez stabilnejších tvorivých väzieb alebo bez možnosti dlhodobiejšieho kolektívneho fungovania. V prípade Divadla66 sa ukazuje opačný model: absolventi školy transformujú spoločnú skúsenosť, generačnú blízkosť a príbuzné umelecké uvažovanie do samostatnej platformy. Tým zároveň potvrdzujú, že vysoká umelecká škola nemusí byť iba priestorom vzdelávania, ale môže sa stať aj jedným z východísk pre formovanie novej kultúrnej infraštruktúry v regióne.

Samotný názov Divadlo66 nie je len formálnou identifikačnou značkou. Odkaz na cestu I/66 a metaforu pohybu, smerovania a prepájania naznačuje, že zoskupenie svoju identitu nestavia na statickom modeli súboru, ale na predstave divadla ako otvoreného a dynamického priestoru. Už v tejto symbolickej rovine sa ukazuje ambícia prekročiť rámec jednorazovej produkcie a vytvoriť platformu, ktorá bude schopná systematicky vstupovať do kultúrneho života mesta a regiónu.

Z hľadiska súčasnej nezávislej divadelnej scény je podstatné aj to, že Divadlo66 nevstupuje do priestoru iba cez entuziazmus, ale aj cez pomerne jasne formulovanú poetickú orientáciu. Už prvá inscenácia naznačuje záujem o hybridné inscenačné postupy, o prácu s metateatrálnosťou, o vedomé narúšanie očakávaní diváka a o tvorbu javiskového tvaru, ktorý nefunguje len ako príbeh, ale aj ako komentár k vlastnému vzniku. Takýto prístup možno čítať ako

znak súčasného postdramatického a postinterpretáčného uvažovania, v ktorom sa význam nevytvára iba reprodukciou textu, ale aj odkrytím mechanizmov jeho scénickej transformácie.

Osobitne podnetná je aj voľba práve Rysavej jalovice ako inauguračného titulu. Kukučínova próza patrí ku kanonickým textom slovenskej literárnej tradície a v kolektívnej kultúrnej pamäti je často fixovaná ako humoristický, školsky známy a do istej miery „bezpečný“ text. O to významnejšie je rozhodnutie pracovať s ním ako s materiálom, ktorý možno nielen interpretovať, ale aj spochybníť, rozložiť a znovu konštruovať. Takýto prístup otvára otázky nielen o životaschopnosti klasiky, ale aj o povahe súčasného divadelného vzťahu ku kultúrnej tradícii. Nejde už o potvrdenie kánonu, ale o jeho aktívne preverovanie.

Reakcia publika na premiéru, vypredaný priestor a pozitívna odozva sú nepochybne dôležitým znakom toho, že tento typ iniciatívy nachádza v Banskej Bystrici svojho adresáta. Z odborného hľadiska je však možno ešte dôležitejšie, že Divadlo66 už svojím prvým výstupom artikulovalo potrebu samostatnej divadelnej výpovede. Nie v zmysle programového manifestu, ale cez konkrétny javiskový čin. A práve v tom spočíva jeho význam. Nezávislá scéna totiž nevzniká len deklaráciami, ale predovšetkým schopnosťou vytvoriť inscenačný tvar, ktorý má vlastný názor na text, na divadlo aj na spoločenský a kultúrny priestor, do ktorého vstupuje.

Z tohto pohľadu možno Divadlo66 vnímať ako dôležitý prírastok do kultúrnej mapy Banskej Bystrice. Nie iba preto, že rozširuje ponuku divadelných aktivít, ale preto, že do nej vnáša nový typ tvorivej energie – energiu založenú na profesijnej iniciatíve, generačnej súdržnosti a potrebe etablovať nezávislé profesionálne divadlo ako stabilnú súčasť regionálneho kultúrneho života.

Ak sa tomuto zoskupeniu podarí udržať si vnútornú tvorivú disciplínu, schopnosť kolektívnej spolupráce a zároveň otvorenosť voči ďalšiemu umeleckému vývinu, môže sa Divadlo66 stať nielen jednorazovým debutovým fenoménom, ale aj dlhodobejším aktérom súčasného divadelného diania. Jeho vznik preto nemožno vnímať len ako lokálnu iniciatívu mladých absolventov. Je to zároveň signál, že aj mimo hlavných kultúrnych centier môže vznikať profesionálne divadlo, ktoré má ambíciu formulovať svoj vlastný jazyk, reflektovať tradíciu bez pietnej strnulosti a vstu-

povať do verejného priestoru s jasne artikulovaným umeleckým gestom.

V tomto zmysle je Divadlo66 viac než nové meno na plagáte. Je to pokus o vytvorenie kontinuity medzi vzdelaním, umeleckou praxou a regionálnou kultúrnou identitou. A práve v tejto trojitej väzbe spočíva jeho potenciálny význam.

PhDr. Silvia Kováčiková, ArtD.

foto: Mgr. art. Dáša Kurucová

NEVIDITEĽNÝ JAN GOGOLA MIERI NA FESTIVALY

Profesor Ján Gogola sa výrazne zapísal do histórie Akadémie umení v Banskej Bystrici, predovšetkým jej filmovej katedry. Pôsobil na nej viac ako 20 rokov a vychoval desiatky filmových scenáristov a dramaturgov. Jedným z nich je aj Marek Janičík – súčasný vedúci scenáristickej katedry, ale aj režisér dokumentárnych filmov. Zhruba pred tromi rokmi sa rozhodol vytvoriť celovečerný dokumentárny portrét o Jánovi Gogolovi, ktorý mal 30. mája 2026 premiéru na Medzinárodnom filmovom festivale v moravskom Zlíne.

„Pôvodne som chcel iba vytvoriť krátky dokument o mojom profesorovi, ktorý formoval nielen moju profesijnú stránku, ale aj celú našu katedru. Vždy som chcel tento film ukázať študentom prvého ročníka, aby sa skrátka na profesora Gogolu nezabudlo. Pri natáčaní som však pochopil, že chcem zároveň ukázať a vysvetliť úlohu dramaturga. A tak som začal film točiť iným spôsobom: profesor Gogola a jeho okolie mi vysvetľujú, ako mám robiť svoj film. Divák je tak priamym účastníkom dramaturgie filmu a môže vidieť, čo vlastne dramaturg robí,“ vysvetľuje režisér snímky.

Myšlienka vytvoriť krátky dokumentárny portrét prerástla do celovečerného filmu, do ktorého sa zapojili výrazné osobnosti ako Zdeněk Svěrák, Tomáš Vorel, Ivan Ostrochovský, Juraj Nvota, Marek Epstein či Bolek Polívka. Išlo o spolupracovníkov profesora Jána Gogolu, ktorý pracoval na viac ako 60-tich celovečerných filmoch, televíznych či animovaných seriáloch. Veľká časť týchto snímok je považovaná za najlepšie filmy Česka a Slovenska; boli nominované na významné ocenenia a u divákov sú mimoriadne obľúbené. Osobnosť Jána Gogolu je navyše spätá najmä s výchovou mladých scenáristov a dramaturgov nielen na Akadémii umení v Banskej Bystrici, ale aj na praž-

skej FAMU, na JAMU v Brne a na Vyššej odbornej filmovej škole v Zlíne.

„Keď som začal viac spoznávať život pána profesora Gogolu, pochopil som, že dramaturg je neviditeľná pozícia. Nikto ho nepozná, v titulkoch je táto funkcia prehliadaná a málokto vlastne tuší, čo dramaturg robí. Pričom Ján Gogola uplatňoval dramaturgiu snáď vo všetkom, čo robil – či už vo filme, v divadle, alebo na festivaloch, ktoré pomáhal spoluorganizovať. Dokonca aj pri výchove svojich detí. Akýmsi manifestom jeho dramaturgie vo výchove môže byť jeho syn Ján Gogola mladší, z ktorého sa stal uznávaný režisér a dramaturg. Aj on prijal ponuku byť jedným z protagonistov filmu a ovplyvnil ho svojimi poznámkami,“ doplnil Marek Janičík.

Dokumentárny film vznikol v koprodukcii s Českou televíziou, Slovenskou televíziou a rozhlasom, spoločnosťami Notabene Film a Mnohotoho a s hlavným producentom Nový film, za ktorým stojí bývalý študent Akadémie umení v Banskej Bystrici Peter Vlko- vič. Vytvorenie diela podporil nielen audiovizuálny grant Zlínskeho kraja, ale aj interný grant Akadémie umení. Po medzinárodnej premiére v Zlíne bude film uvedený na filmovom festivale Art Film Fest Košice, kde sa odohrá slovenská premiéra. Napriek tomu, že snímka nepôjde do klasickej kinodistribúcie, bude ju možné vidieť na viacerých špeciálnych projekciách a filmových udalostiach, ako napríklad na Letnej filmovej škole v Uherskom Hradišti, ktorú v minulosti pomáhal zakladať práve profesor Ján Gogola. Na jeseň tohto roku bude film premiérovane uvedený v oboch partnerských televíziách.

Marek Janičík na záver dodáva: *„Teší ma, že film vznikol. Kto pozná osobnosť pána profesora Gogolu, vie o jeho schopnosti vytvoriť dobrú atmosféru. Myslím, že niečo z jeho charizmy a vtípu sa prenieslo*

aj do filmu, ktorý divákov zabaví. A to napriek tomu, že téma dramaturgie je sama o sebe mimoriadne nudná. Vďaka Jánovi Gogolovi sa však z nej stáva niečo, čomu chcete rozumieť. Presne tak to bolo aj počas jeho prednášok na vysokej škole. Tešili sme sa na ne rovnako, ako som sa ja tešil na každé natáčanie či minútu v strižni.“

Neviditeľnému Jánovi Gogolovi teda prajeme na premiére v Zlíne či na ďalších premietaniach veľa úspechov – a to nielen samotnému filmu. Veríme, že vďaka dokumentu každý spozná fascinujúcu prácu dramaturga a dramaturgia tak konečne prestane byť neviditeľná.

Laura Gubalová

foto: Marek Janičík

DIVADLO AKO KOLEKTÍVNE UMENIE: EDUKATÍVNY ROZMER CLASSROOM PLAY V PROSTREDÍ ZÁKLADNEJ ŠKOLY

REALIZOVANÉ PRI PRÍLEŽITOSTI SVETOVÉHO DŇA DIVADLA PRE DETI A MLÁDEŽ (20. MAREC)

Divadlo je od svojich počiatkov chápané ako kolektívne umenie. Vzniká v spolupráci mnohých profesií, ktoré sa podieľajú na tvorbe jedinečného javiskového diela. Práve tento aspekt sa stal východiskom edukatívnej aktivity, ktorú pri príležitosti Svetového dňa divadla pre deti a mládež (20. marec 2026) realizovala Barbora Krištofová, doktorandka na Katedre dramaturgie, réžie a teatrológie Fakulty dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici.

V prostredí Základnej školy Štefana Moysesa v Banskej Bystrici, v rámci hodín slovenského jazyka, vzdelávala žiakov prvého stupňa na tému Kúzlo javiska: Kto všetko tvorí divadlo?! Prostredníctvom participatívnej classroom drámy (pozn. divadelné predstavenie v prostredí školskej triedy) sa trieda symbolicky premenila na javisko a samotní žiaci sa stali jeho aktívnymi tvorcami. Nešlo len o pasívne prijímanie informácií, ale o živý, dynamický proces objavovania, v ktorom deti vystupovali v hereckých rolách a spoluvytvárali príbeh predstavenia.

Formát tzv. classroom drámy sa ukázal ako mimoriadne účinný nástroj prepájania divadelného umenia s edukatívnym procesom. Vďaka moderovanej diskusii a sérii krátkych hereckých vstupov doktorandky, ale aj samotných žiakov, sa deti dozvedeli, čo divadlo vlastne je, aké profesie sa podieľajú na

vzniku inscenácie, a čo všetko môžeme v divadelnom priestore nájsť (kulisy, rekvizity, svetlá, atď.). Žiaci si vyskúšali roly hercov, režisérov, dramaturgov, scénografov či divákov, čím si prirodzene osvojovali základné princípy divadelnej tvorby.

Pri príležitosti Svetového dňa divadla pre deti a mládež tak vznikol inšpiratívny dialóg s detskými divákmi, ako aj pripomienka toho, že divadlo má schopnosť rozvíjať fantáziu, podporovať empatiu, tímovú spoluprácu

a schopnosť porozumieť medziľudským vzťahom. Prostredníctvom hereckých rolí deti reflektovali realitu, kladli otázky a hľadali odpovede. Edukatívny rozmer classroom play tak poukázal na to, že divadlo prispieva k zvyšovaniu kultúrnej gramotnosti, a to priamo v prostredí základnej školy - na javisku medzi školskými lavicami a bez opony.

PhDr. Barbora Krištofová, PhD., MLitt
Katedra dramaturgie, réžie a teatrológie
foto: archív autorky

DODO GOMBÁR STAVIA PORTÁL Z TICHA, NAPÄTIA A NEISTOTY

Divadlo Akadémie umení v Banskej Bystrici uviedlo 15. mája 2026 na svojej scéne finálový text nástupníckej súťaže Cien Alfréda Radoka od dramatika Doda Gombára. Inscenácia prináša sériu hraničných situácií, v ktorých sa jazyk mení na ostrý nástroj a ticho prehovára rovnako intenzívne ako slová. Dvanásť obrazov spája neistota, extrém a otázky bez jednoznačných odpovedí. Autor pripravil text špeciálne pre magisterské absolventské predstavenie študentiek a študentov herectva Akadémie umení v Banskej Bystrici. Inscenácia necháva zaznieť svet mladej generácie, jej napätia, pochybnosti aj potrebu hľadať pevné body v realite, ktorá ich neustále spochybňuje. Dodo Gombár sa neujal iba autorstva textu, ale aj réžie, vďaka čomu mohli študenti vstúpiť do priameho kontaktu s jeho javiskovou koncepciou a spôsobom uvažovania o texte.

Režisér prezradil, že text vznikol už v roku 2016 na základe potreby vyjadriť sa úsporným, redukovaným jazykom. Pôvodne bol napísaný ako celistvý útvar, postupne však nadobudol podobu, v akej ho dnes môžu diváci vidieť v Divadle Akadémie umení v Banskej Bystrici. Podľa Gombára text naplno oživa až v kontakte s hercom, ktorý doň prináša vlastné skúsenosti, postoje a situácie zo svojho bezprostredného okolia.

Skúšobný proces začal intenzívnymi workshopmi, počas ktorých sa študenti stretávali s tichom ako javiskovým prostriedkom. Skúmali jeho hranice, variabilitu aj premenlivosť. Posúvanie hraníc znesiteľnosti patrí k základným princípom, ktoré režisér do inscenácie vnáša. Skúma mieru, na akú sú diváci

i herci zvyknutí a zároveň sa usiluje tieto hranice nanovo definovať. Každé uvedenie je preto jedinečné a herci disponujú na javisku istou mierou slobody, čím sa jednotlivé reprízy prirodzene odlišujú.

Gombár dlhodobo pracuje s individualitou herca a ponecháva interpretom priestor na uplatnenie vlastnej jedinečnosti a neopakovateľnosti. Zastáva názor, že výsledný tvar vzniká kolektívnou tvorbou. Za dôležité považuje vzbudiť prirodzený záujem. Či už prostredníctvom témy alebo formy. Oceňuje, keď sa do procesu premieta osobný vklad hercov, obzvlášť pri inscenácii, akou je PORTÁL, kde je hľadanie spoločnej cesty k výstavbe diela jedným z jeho kľúčových princípov. Takýto spôsob tvorby udržiava hercov na javisku neustále v bdelosti a nedovoľuje im upadnúť do pasivity.

Režisér označil spoluprácu so študentmi za mimoriadne obohacujúcu. Za najintenzívnejšie momenty považuje tie, keď herci začali do inscenácie vnášať vlastné príbehy, skúsenosti a generačnú výpoveď. Podľa neho majú mladí ľudia v rukách podobu sveta, v ktorom budeme žiť, a preto je potrebné vytvárať im priestor na vyjadrenie a otváranie tém, ktoré potrebujú skúmať, aj keď sú často bolestivé či nepríjemné.

PORTÁL je divadlom presnosti, mlčania a významov ukrytých medzi vetami. Neponúka jednoznačné odpovede, ale priestor na premýšľanie.

Inscenácia vznikla s finančnou podporou Nadácia Tatra banky.

Bc. Anna Suráková, DiS. art.
foto: Nina Baránková

PODEBRADSKÝ ÚSPECH ŠTUDENTIEK HERECTVA

Podebradské dni poézie už tradične vytvárajú jedinečný priestor na stretnutie mladých interpretov umeleckého slova so skúsenými umelcami z Čiech, Moravy a Slovenska. V prostredí historického podebradského zámku vzniká počas festivalu špecifická atmosféra, ktorá prepája tvorivosť, interpretáciu a vzájomnú umeleckú konfrontáciu. Teší nás, že toto podujatie si dlhodobo udržiava vysoký záujem účastníkov z oblasti prednesu na oboch stranách hranice.

Festival nie je len pre etablovaných interpretov, ale aj pre študentov umeleckých škôl, ktorí tu získavajú cenné skúsenosti a možnosť konfrontovať vlastné interpretačné prístupy s rovesníkmi aj profesionálmi. Pravidelnou súčasťou podujatia sú aj poslucháči herectva z Fakulty dramatických umení, ktorí sa 23. – 26. 4. 2026 v rámci 63. ročníka predstavili v silnej česko-slovenskej konkurencii a odniesli si viacero odborných ocenení.

Výrazný úspech dosiahla **Júlia Míková**, ktorá vynikla interpretáciou textu Michala Beleja *Legenda o sebaláske, láske Ježišovej a iných srandách* a získala Cenu za mimoriadny umelecký výkon. Odborná porota ocenila aj výber a umelecké spracovanie Anny Surákovovej, ktorá sa predstavila s prózou Ivany Dobrovodovej *Žití s Petrom* a získala Cenu za dramaturgiu. Na festivalovom javisku sa predstavili aj Veronika Gašperanová a Eva Kubaliaková, ktoré svojimi výkonmi dôstojne reprezentovali slovenskú interpretačnú školu.

Podebradské dni poézie dlhodobo potvrdzujú, že umelecký prednes nie je prekonaná forma, ale živé a dynamicky

sa rozvíjajúce javiskové umenie, ktoré reaguje na súčasné tendencie v interpretácii literárneho textu. Pre študentov herectva predstavuje festival nielen odbornú výzvu, ale aj inšpiratívne tvorivé prostredie, ku ktorému sa mnohí radi opätovne vracajú. Vďaka štvordňovej intenzívnej atmosfére, prepojenej s umeleckými výkonmi vysokej úrovne, si účastníci odnášajú silné zážitky a novú tvorivú energiu.

Realizácia podujatia je dlhodobo podporovaná aj vďaka Fondu na podporu umenia, ktorý prispieva k možnosti prezentovať slovenské vysokoškolské umelecké prostredie v zahraničí a rozvíjať jeho odbornú aj interpretačnú úroveň.

Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.
foto: archív FDU

Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.
Hlavným partnerom projektu je Fond na podporu umenia.

PROJEKT TRAJECTORY ODŠTARTOVANÝ

Akadémia umení v Banskej Bystrici od svojho vzniku vychováva umelcov, ktorí sa dokázali presadiť nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Projekt TRAJECTORY je diskusné podujatie, prostredníctvom ktorého si fakulta dramatických umení každý semester pripomína svojich absolventov a vracia ich späť na pôdu ich alma mater. Na prvom podujatí „trajektórií“, ktoré sa konalo 26. marca, sa študentom predstavila trojica úspešných absolventov filmových odborov: spisovateľka Barbora Grič, režisér a kameraman Peter Komár a filmová tvorkyňa Monika Vaškorová.

Barbora Grič pôvodne vyštudovala bakalársky stupeň v odbore filmová dramaturgia a scenáristika. Neskôr pokračovala v štúdiu žurnalistiky, ktorej sa venovala aj po ukončení školy. Študentom priblížila svoju prácu v portáli Aktuality.sk, kde mala okrem klasickej novinárskej práce na starosti aj výrobu obľúbených internetových relácií a podcastov, ako je napríklad Ťažký týždeň. Dnes Barbora pracuje v reklamnej agentúre a vrátila sa k písaniu. Ako autorka vydala dva úspešné miniromány, v ktorých sa nebála otvoriť aj osobné témy. Študenti veľmi ocenili, že sa s nimi otvorene porozprávala aj o dôležitosti psychického zdravia.

Peter Komár je v súčasnosti uznávaný filmový kameraman a videotvorca, ktorého tvorba je spätá najmä s Českou televíziou a Slovenskou televíziou a rozhlasom. Jeho absolventský film Ja a Lucia zaznamenal úspech na festivaloch a Peter dostal po škole možnosť zrežisirovať svoj celovečerný debut. Táto veľká šanca však nakoniec nevyšla. Prostredníctvom svojho osobného príbehu tak Peter Komár pripravil študentov na veľké výzvy, ktoré ich môžu po škole stretnúť. Zároveň však Peter predstavil svoje úspešné kameramanské projekty.

Monika Vaškorová pôsobí ako vyhľadávaná videotvorkyňa (video creator) pre veľké zahraničné spoločnosti, prevažne z módného priemyslu. Po absolvovaní Akadémie umení v Banskej Bystrici odišla do holandského Amsterdamu, kde sa úspešne uchytila v reklamnej sfére. Začala pracovať na krátkych videách pre reklamné kampane módnych značiek, čomu sa úspešne venuje dodnes. V súčasnosti žije na Slovensku, no za prácou pravidelne cestuje do rôznych častí Európy.

Cenné rady a životné príbehy všetkých troch hostí študentom priniesli nielen dôležitý pohľad do reálnej praxe, ale aj obrovskú dávku inšpirácie pre ich vlastnú umeleckú cestu. Ukázali im, že cesta za úspechom po skončení vysokej školy býva plná nečakaných odbočiek, no s vytrvalosťou sa dá presadiť v akomkoľvek kúte sveta. Projekt TRAJECTORY bude pokračovať aj na jeseň roku 2026.

Marek Janičík

foto: Marek Janičík

PREDNÁŠKA O DUŠEVNOM ZDRAVÍ:

PSYCHICKÁ POHODA V TVORIVÝCH PROFESIÁCH: PRÁCA S EMÓCIAMI, MYSLENÍM A CÍTENÍM

Dňa 5. marca 2026 sa v priestoroch divadelnej sály Fakulty dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici uskutočnila prednáška s názvom „Psychická pohoda v tvorivých profesiách: práca s emóciami, myslením a cítením“, určená pre študentov a zamestnancov Akadémie umení.

Pozvanie Mgr. art. Sone Kočanovej, ArtD. prijal prednášajúci MUDr. Matej Súkeník, MSc., ktorý sa vo svojej prednáške venoval hlbšiemu poznaniu nášho vnútorného sveta, ktorý nás ovplyvňuje v každom okamihu života. Často si uvedomujeme, že pocity strachu, stresu, neistoty, vnútorného napätia, ťaživé spomienky z minulosti či naše vlastné myslenie môžu pôsobiť skôr proti nám, než v náš prospech.

Hlavnou témou preto bolo porozumenie tomu, prečo sa niekedy cítíme tak, ako sa cítíme, ako vznikajú závislosti, ako funguje naše myslenie a aké jednoduché techniky môžeme zaradiť do každodenného života, aby sme dokázali prežívať viac ľahkosti, stability a životnej spokojnosti.

V umeleckom a tvorivom prostredí predstavujú emócie dôležitý zdroj inšpirácie a zároveň most k publiku. Nie vždy však dokážeme nájsť bezpečný a efektívny spôsob, ako s nimi pracovať tak, aby nás nezahľcovali. Aj preto je dôležité venovať pozornosť téme duševného zdravia – nielen na umeleckých školách, ale aj v širšom spoločenskom kontexte.

Aktívny záujem a množstvo otázok z publika potvrdili význam tejto

témy a zároveň poukázali na potrebu pokračovať v podobných vzdelávacích aktivitách aj v budúcnosti.

MUDr. Matej Súkeník, MSc.

Vyštudoval Jesseniovu lekársku fakultu v Martine Univerzity Komenského v odbore všeobecné lekárstvo. Po štúdiu pracoval na Kardiologickom oddelení, slúžil na Urgentnom príjme, pôsobil na Klinike anesteziológie a intenzívnej medicíny a ako asistent na Jesseniovej lekárskej fakulte v Martine Univerzity Komenského. V súčasnosti pracuje ako sekundárny lekár v Psychiatrickej liečebni a je spoluzakladateľom firmy BENEVEA, kde pôsobí ako lektor a poradca. Absolvoval kompletný výcvik

v logoterapii a existenciálnej analýze a je akreditovaným členom Medzinárodnej asociácie pre logoterapiu a existenciálnu analýzu. Má vzdelanie v koučingu zameranom na riešenie, motivačné rozhovory, mindfulness a špecializuje sa na psychickú traumu, prácu s emóciami a prácu s chronickou bolesťou prostredníctvom rôznych terapeutických modalít (Trauma-Informed Stabilisation Treatment, Somatic EMDR, Flash Technique, Somatic Parts Work, Pain Reprocessing Therapy a i.).

Soňa Kočanová, FDU

foto: Petra Žaludová

ŠTUDENTI FDU AU BB NA MEDGAMES JUNIOR 2026

Študentky a študenti herectva sa na základe Memoranda o spolupráci s Jesseniovou lekárskou fakultou Univerzity Komenského v Martine opäť zúčastnili podujatia MedGames Junior. Už 4. ročník súťaže, ktorá je určená pre študentov 1. až 3. ročníka všeobecného lekárstva, sa konal 6. a 7. marca 2026. Do súťaže sa tento rok zapojilo 16 trojčlenných tímov. Najviac študentov bolo z martinskej fakulty, no zapojili sa aj súťažiaci z Ostravy a zo Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave. Organizátori sa každý rok snažia priniesť nové a originálne úlohy, ktoré pokrývajú prvé tri roky štúdia medicíny.

Súťaž opäť ukázala, že aj teoretické a predklinické vedomosti dokážu

študenti využiť pri riešení reálnych prípadov v praxi. Piatková úloha preverila, ako by vedeli zareagovať počas mimoriadnej situácie s veľkým počtom zranených osôb, keď sa objekt z bezpečnostných dôvodov uzatvorí.

Sobotné úlohy boli zamerané na teoretické vedomosti z predklinických predmetov, ako sú biofyzika, biológia či anatómia, ale aj na poskytnutie prvej pomoci. Svoje znalosti si študenti preverili v nečakaných situáciách, kde sa museli rýchlo rozhodovať.

V úlohách figurantov sa súťaže opäť zúčastnili študentky a študenti herectva z Fakulty dramatických umení Akadémie umenia v Banskej Bystrici pod vedením Sone Kočanovej a Petry

Kovalčíkovej. Za výbornú reprezentáciu a herecké výkony ďakujeme Vanese Šankovej, Vanese Fellegiovej, Viktórii Gaspárovej, Natálii Gladišovej, Barbore Luptákovej, Paule Bielikovej, Emily Dobrotovej, Valentyne Maksimovej, Lukášovi Strašíkovi, Benjamínovi Gáborovi, Štefanovi Gašparíkovi, Rudolfovi Romančákovi a Patrikovi Viňašovi.

Vďaka tejto vzácnej medziodborovej spolupráci získavajú všetci zúčastnení cenné skúsenosti, nezabudnuteľné zážitky a príležitosť vzájomne sa učiť.

Soňa Kočanová, FDU
foto: archív autorky

ŠTUDENTI FDU NA JUBILEJNOM FESTIVALE SETKÁNÍ STRETNUTIE

Májový Zlín sa aj tento rok premenil na centrum česko-slovenského divadla. Jubilejný 30. ročník festivalu Setkání Stretnutie privítal profesionálne divadelné súbory, študentov umeleckých škôl aj divadelných nadšencov z Česka a Slovenska. Festival si počas rokov vubudoval významné miesto na kultúrnej mape oboch krajín a pravidelne vytvára priestor na prezentáciu súčasného divadla, tvorivé diskusie i stretnutia mladých umelcov.

Súčasťou festivalového programu boli aj študenti Fakulty dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Na zlínskej scéne uviedli inscená-

ciu Portál, ktorú s nimi pripravil hosťujúci renomovaný režisér Dodo Gombár. Predstavenie bolo zaradené medzi projekty reprezentujúce mladú generáciu divadelníkov a vychádza z textu, ktorý sa dostal medzi finalistov nástupníckej súťaže cien Alfréda Radoka pre pôvodnú česko-slovenskú dramatikú. Hra je zostavená z obrazov zachytávajúcich hraničné životné situácie, momenty neistoty i vnútorného napätia. Charakteristická je výraznou prácou s jazykom, kde význam nevzniká iba v samotných vetách, ale aj v mlčaní, náznakoch a priestore medzi slovami. Režijné uchopenie Doda Gombára bolo vytvo-

rené priamo pre študentov Akadémie umení a prinieslo autentický pohľad na svet mladej generácie.

Festival Setkání Stretnutie už tri desaťročia prepája české a slovenské divadlo a podporuje vzájomný umelecký dialóg. Jubilejný ročník opäť ukázal, že divadlo dokáže spájať generácie tvorcov aj divákov a vytvárať priestor pre nové umelecké impulzy.

Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.
foto: Nina Baránková

EHMK TRENČÍN SO SCENÁRISTAMI Z AKADÉMIE UMENÍ

Mesto Trenčín sa stalo Európskym hlavným mestom kultúry pre rok 2026, čo so sebou prináša stovky prestížnych podujatí a pozornosť celej Európy. Veľkolepý otvárací víkend, ktorý odštartoval tento kultúrny maratón, sa uskutočnil v dňoch 13. až 15. februára 2026. Priamo v centre diania stála aj šesťica študentov filmovej scenáristiky z Fakulty dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Tí dostali unikátnu príležitosť vyskúšať si svoje vedomosti z akademickej pôdy priamo v praxi a kompletne zastrešiť mediálne výstupy z tohto podujatia.

Titul Európske hlavné mesto kultúry (EHMK) je jedným z najúspešnejších projektov Európskej únie. Už od roku 1985 sa každoročne udeľuje vybraným mestám s cieľom vyzdvihnúť bohatstvo a rozmanitosť európskych kultúr, posilniť pocit spolupatričnosti a stimulovať dlhodobý rozvoj regiónov prostredníctvom kultúry. Pre rok 2026 sa nositeľom tohto prestížneho titulu stal práve Trenčín, a to po boku fínskeho mesta Oulu. Projekt Trenčín 2026 tak prináša obrovskú transformáciu celého regiónu, otvára dôležité celospoločenské témy a ponúka platformu, kde sa domáca tvorba prepája s medzinárodným umením. Samotný otvárací ceremoniál predstavil Trenčín ako mesto plné divadla, hudby, výtvarného aj audiovizuálneho umenia.

Pre šiestich budúcich scenáristov nebol otvárací víkend iba o pasívnom sledovaní programu. Ako dobrovoľníci sa stali kľúčovou súčasťou mediálneho tímu, ktorý mapoval atmosféru celého otvorenia. Počas troch dní si prešli všetkými fázami tvorby moderného videoobsahu – od moderovania na kameru cez komunikáciu s respondentmi

až po samotné natáčanie a rýchly strih v teréne. Výsledkom ich intenzívnej práce boli desiatky krátkych, dynamickej reportáží, ktoré okamžite putovali na sociálne siete projektu Trenčín 2026. Študenti tak ukázali, že im nechýba pohotovosť, kreativita a schopnosť pracovať pod časovým tlakom, čo sú pre ich budúcu kariéru v audiovizii neoceniteľné skúsenosti.

„Bola to úplne iná skúsenosť – pracovať v tíme s takým veľkým množstvom zamestnancov a dobrovoľníkov. Tvorba obsahu pre sociálne siete pre nás predstavovala príjemnú prax, ktorá nám prinesie cenné body do životopisu. Vnímam pozitívne aj to, že táto udalosť úzko spojila náš kolektív scenáristov, keďže sme museli pracovať v dvojiciach. Bol to skvelý zážitok a praktická skúsenosť s audiovizuálnou tvorbou v inej podobe, než na akú sme zvyknutí pri filme. Otvárací víkend bol nabitý všestrannými podujatiami, v ktorých si každý mohol

nájsť niečo pre seba – či už išlo o mladých, starších alebo rodiny s deťmi. Trenčín 2026 ponúkol skvelé workshopy, predstavenia a koncerty pre všetkých a zároveň v plnej kráse ukázal potenciál mesta ako Európskeho hlavného mesta kultúry,“ zhodnotil účasť na otváracom ceremoniáli študent druhého ročníka filmovej dramaturgie a scenáristiky Filip Mihok.

Táto úspešná akcia navyše nie je len jednorazovou záležitosťou. Fakulta dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici totiž s organizačným tímom Trenčín 2026 oficiálne podpísala memorandum o spolupráci. Pre bansko-bystrických študentov to otvára dvere k ďalším prestížnym projektom a praktickým sťažiam počas celého roka, kedy bude Trenčín niest tento európsky titul.

Marek Janičík
foto: Filip Mihok

VALENTÍNSKY EXPRES

LÁSKA MÁ HLAS A CHUTÍ PO SLADKOM

Tohtoročný Valentín v Banskej Bystrici opäť nebol len o červených ružiach. Obyvatelia mesta, ktorí 13. 2. 2026 nastúpili do autobusu linky č. 22 mestskej hromadnej dopravy zažili niečo, čo sa v bežnej poobedňajšej špičke len tak nevidí. Na vyzdobenom „Valentínskom exprese“ bol veľký nápis *Láska ide cez žalúdok a začína rovno tu!!!* Organizátorka Mgr. Miroslava Kornošová a jej tím zo Slovenskej autobusovej dopravy Zvolen, a. s. neostali len pri slovách a cestujúcim hneď po nastúpení do autobusu dali darček, malý koláčik, ktorý si mohli vychutnať medzi balónmi spolu s príjemnou ľudovou nôtou. Mestská hromadná doprava sa premenila na pojazdné javisko plné radosti, spevu a hudby.

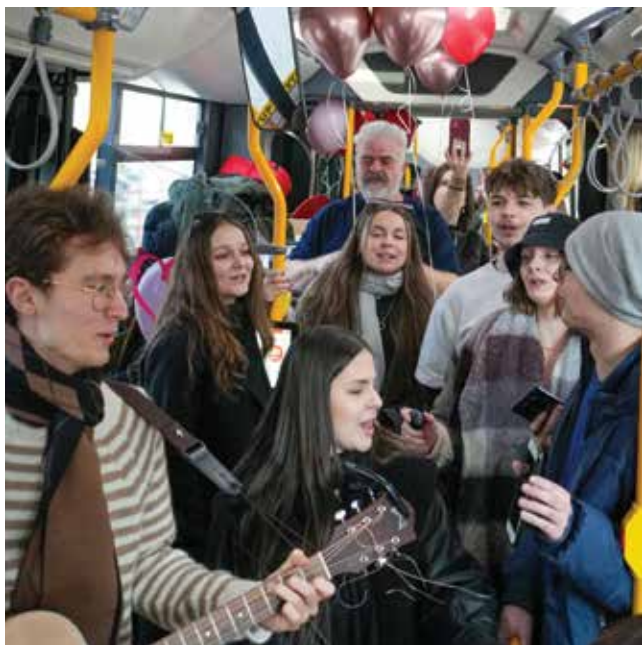
Študenti Fakulty dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici pripravili hudobný program zložený z rôznych ľudových piesní s témou lásky. Patrí im veľká vďaka za to, že sa v linke MHD č.22 v čase od 15:00 do 18:00 namiesto monotónneho zvuku motora niesli priestorom hlasy mladých talentov, ktoré cestujúcim pripomenuli, že láska má mnoho podôb – a hudba je jednou z tých najkrajších. Mnoho pozitívnych ohlasov hovorí za nás: *„Je úžasné vidieť, ako sa ľudia v autobuse zrazu začínajú usmievať a rozprávať medzi sebou. Stačí k tomu trocha hudby a sladká drobnosť,“* poznamenala jedna z cestujúcich. Ďalší cestujúci sa zase vyjadril, že *„Keby sa tak hrávalo a spievalo stále v autobuse, hneď by bol krajší deň.“*

Akcia ukázala, že sviatok svätého Valentína nie je len o romantických dvojiciach. Je o zdieľaní radosti, talente a oživovaní verejného priestoru. Študenti dokázali, že umenie patrí do ulíc (aj do autobusov) a že aj cesta v autobuse, nech už idete kamkoľvek, môže byť malým sviatkom, ak sa k nej pridá štipka kreativity a srdca.

Sme radi, že sme mohli byť súčasťou tejto akcie a už teraz sa tešíme na ďalší rok.

Mgr. art. Dávid Szöke, ArtD.

foto: Michal Mališ

(NOVÁ) HUDBA NA RÁZCESTÍ

Cyklus (NOVÁ) HUDBA NA RÁZCESTÍ, ktorý do Banskej Bystrice pravidelne prináša zaujímavé dramaturgie zamerané na súčasnú hudbu a jej intermediálne presahy, vznikol v roku 2023 z iniciatívy Daniela Mateja a Petra Špiláka v spolupráci s Bábkovým divadlom na Rázcestí. Podujatia cyklu sa nekonajú len v divadle, ale aj na pôde Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici a v Cikkerovej sieni. V nej sa 10. februára 2026 uskutočnil aj 15. koncert cyklu, na ktorom sa predstavila oceňovaná česká klaviristka, skladateľka a performerka Sára Medková s dramaturgiou spájajúcou diela z obdobia baroka a súčasnej hudby, vytvárajúc tak dialóg minulosti so súčasnosťou. Program inšpirovaný Medkovej debutovou nahrávkou z roku 2017 a nazvaný podľa skladby Frederica Rzewského *De Profundis* obsahoval okrem Rzewského kompozície aj diela Johanna Sebastiana Bacha, Víta Zouhara, Iva Medeka a samotnej umelkyne.

Koncert otvorila Bachova *Tokáta e mol BWV 914 (C1710)*. Sára Medková vo svojej rozvážnej a pokojnej pôsobiacей interpretácii Bachovej hudby, ktorej výsledný dojem nenarušilo niekoľko menších technických zaváhání, zvolila zvukovú priamočiarosť s minimom použitia pedálu a decentnú dynamiku. Z diel nemeckého génia na koncerte zazneli ešte dve sarabandy – z Francúzskej suity č. 5 a z Anglickej suity č. 2, obe so štýlovou artikuláciou a ornamentikou.

Minimalistická skladba *Šesť klavírov pre jednu klaviristku a magnetofónový pás (1992)* českého skladateľa, muzikológa a pedagóga Víta Zouhara pozostáva zo zvukov klavírov zaznamenaných na magnetofónovom páse, ku ktorým sa pridáva naživo hraný part. Naštudovanie umelkyne sa vyznačovalo absolútnym súznením s poetikou skladby. Citlivou komunikáciou s nahrávkou vytvorila Sára Medková snovú a medi-

tatívnu atmosféru, s ktorou sa poslucháč len nerád lúčil.

Spoločné dielo manželov Medkovcov *Inside* vzniklo pôvodne ako improvizácia, no vďaka množstvu predvedení v Európe i v zámorí sa z neho vyvinula čiastočne formovo i zvukovo fixovaná skladba, v ktorej stále existuje priestor na improvizáciu. Manželia pri hre využívali celý klavír, ktorého zvuk bol modifikovaný amplifikáciou a preparáciou – nielen klaviatúru, ale aj jeho vnútro a zvuky mimo neho. Umelci v skladbe ukázali výnimočnú invenciu, ktorá spočívala v práci s tichom, časom a napätím, komunikácii, schopnosti

hrať na klavíri a zároveň prostredníctvom rozšírených techník dosiahnuť široké zvukové spektrum.

„*Eutovať vlastné skúsenosti znamená zastaviť vlastný vývoj. Popierať vlastné skúsenosti znamená vkladať lož do úst vlastného života. Nie je to nič menej ako popieranie duše,*“ napísal Oscar Wilde v texte *De profundis* (1905), ktorý poslúžil ako inšpirácia pre skladbu Frederica Rzewského. Dielo amerického skladateľa a klaviristu s poľskými koreňmi zahŕňa prevažne skladby pre klavír alebo malé ansámble, skladby pre nehudobníkov aj nesmierne náročné virtuózne skladby. Takou je aj *De profundis*, ktorá bola

vrcholom celého recitálu. Umelec, ktorý vo svojej tvorbe reaguje aj na politické a spoločenské udalosti v diele spracoval list, milostné vyznanie Oscara Wilda lordovi Alfredovi Douglasovi. Wilde bol v roku 1895 v Británii odsúdený na dva roky nútených prác za „gross indecency“ („hrubú neslušnosť“), čo bol vtedajší právny termín používaný na trestanie homosexuálnych vzťahov. V prvej časti listu Wilde kriticky hovorí o vzťahu s Douglasom, kritizuje extravaganciu svojho milenca, považuje ho za pôvodcu svojej skazy. Následne uznáva zodpovednosť za svoj osud a ponúka nádej a priateľstvo. Text prostredníctvom myšlienok o „pravom živote Krista a skutočnom živote umelca“ vypovedá o spisovateľovej spiritualite. Rzewski nepracoval s celým textom, verziu pre hlas a klavír vytvoril s použitím pasáží o utrpení,

introspekcií a duchovnej premene vo väzení. De profundis pripomína melodramatické oratórium zložené z ôsmich textových častí striedaných prelúdiami. Podľa skladateľovho komentára pre vydavateľstvo Nonesuch dielo inšpirovala návšteva predstavenia jeho priateľa Luka Theodora, ktorému je skladba venovaná. Theodor v roku 1984 uvádzal vo svojom divadle v San Diegu hru, ktorá obsahovala aj čítanie z textov Oscara Wilda vo väzení. Ďalšou inšpiráciou bola požiadavka filmára Lawrence Brosa z roku 1989, ktorý Rzewského oslovil, aby napísal skladbu pre klaviristu Anthonyho de Mare, ktorá by mohla slúžiť ako základ pre film. Skladba bola dokončená v lete 1992, film vyšiel v roku 1997.

Podľa samotného skladateľa táto „hudba vyžaduje kombináciu virtuózneho techniky a úplnej absencie zábran na

javisku.“ Rovnako tomu bolo aj v prípade interpretácie Sary Medkovej. Text bolo možné sledovať počas predvedenia vďaka video-spracovaniu českého umelca a dizajnéra počítačových hier Lukáša Medka. Silná textová výpoveď, koordinácia klavírnych prelúdií rôznej náročnosti, pestrá paleta vokálnych prejavov – hovoreného slova, šepotu, vzdychov, kriku, glissanda, pískania, smiechu a bubnovania po doske klavíra alebo hrania na klaksóne bolo presvedčivým a ojedinelým zážitkom z výnimočnej a silnej performancie Sary Medkovej, ktorý bystrické publikum mohlo zažiť vďaka cyklu (NOVÁ) HUDBA NA RÁZCESTÍ.

Mária Boháčová
foto: Boris Vaitovič

BEZHraničné MNOŽENIE NEDOKONALOSTÍ

Sedemnásť pokračovanie koncertného cyklu (NOVÁ) HUDBA NA RÁZCESTÍ sa 12. mája 2026 uskutočnilo na Fakulte múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici pod názvom *LIMITLESS ACCUMULATION OF IMPERFECTIONS*. Dramaturgia Daniela Mateja spojila aktuálnu tvorbu pedagógov a študentov kompozície, študentský ansámbl KOMPOST a presahy hudby k performancii, textu, elektronike, obrazu, priestoru a zvukovej inštalácii. Cyklus iniciovaný Danielom Matejom a Petrom Špilákom dlhodobo vytvára priestor pre súčasnú česko-slovenskú a svetovú hudbu aj pre projekty na pomedzí médií.

Koncert sa začal presne o 16:33 (4:33 PM) v Koncertnej sieni FMU AU BB na 4. poschodí intermediálnou kompozíciou Pavla Béreša *IST Study No. 1* pre zvukovú stopu a (v tomto preve-

dení) dvoch performerov. Autor v nej prepísal anglický text do hudobného systému založeného na rozdelení oktávy na dvadsaťšesť tónov. Zdrojový text bol počas koncertu dostupný cez QR kódy v sále. Bérešova skladba otvorila otázku, či sa štatistické vzorce prirodzeného jazyka môžu stať osobitým druhom hudobnej syntaxe.

Program pokračoval premiérami diel študentov kompozície Adama Guttena, Vlady Riabets a Filipa Kurpasa; zaznela aj nová skladba doktoranda FMU AU BB Petra Duchnického *Ária* pre anglický roh a klavír. Osobitým momentom prvej časti večera bolo vystúpenie hudobného súboru Urban Hudák s opusom *Hospital in Translania – Monday* pre vyšší ženský hlas, hovoriaceho klaviristu, interaktívnu zvukovú stopu a responzívnu videoprojekciu. Urban Hudák je otvorený hudobný súbor

z Košíc sústredený okolo výtvarníka a hudobníka Borisa Vaitoviča a skladateľa a interpreta Juraja Vajóa, ktorý bol aj autorom libreta. V podaní Juraja Vajóa, Alexandry Patakyovej, Daniela Tresu, Pavla Béreša a Borisa Vaitoviča sa skladba rozvíjala ako fragment absurdnej komornej opery, v ktorej sa spev, hovorené slovo, klavír, elektronika a živý obraz skladali do premenlivej vizuálno-hudobno-performatívnej neo-inkvizičnej situácie. Vaitovič počas uvedenia naživo vytváral koláže z fragmentov tváří mocných mužov sveta: princíp pripomínajúci detskú hru sa v tomto kontexte menil na znepokojivú montáž znetvorených patriarchálnych fyziognómii moci. Hudobná pestrosť, groteska a inteligentný čierny humor vytvorili prvý vrchol podujatia.

Po prestávke sa koncert pri skladbe Johna Cagea *FOUR*⁶ rozšíril mimo sály

– do priestoru okolo výťahu, schodiska, vstupu do školy a Galérie FX. FOUR⁶ patrí k posledným partitúram Johna Cagea (1912 – 1992). V jednom zo svojich z posledných listov Jakobovi Ullmannovi koncom júla 1992 Cage napísal, že „duch na Východe je rovnako živý ako na Západe“. (KUHN, Laura (ed.): *John Cage – Vybrané dopisy*, Praha: Volvox globator, 2018, s. 604. Medzi nositeľmi tohto „ducha“ menoval aj Milana Adamčiaka, ktorého stretol počas návštevy na Slovenku v roku 1992. Daniel Matej bol tiež účastníkom jej prípravy a priebehu.)

Cageova partitúra funguje ako mapa časových okien, v ktorých zaznievajú performermi zvolené zvuky. Budova FMU sa stala zvukovou architektúrou a poskytla až „perličkový kúpeľ“ vo zvukoch: na chodbe, schodisku aj vo výťahu sa hudba a s pohybmi zámerného aj náhodného publika, elektronika, šuštiaci papier, igelit, prelievanie vody, ručný mixér či korálky vytvárali rovnocenné ale rôzne vnímateľné vrstvy hudobnej textúry. Medzi performermi boli

pedagógovia AU BB, vrátane dekana FMU Petra Špiláka a rektora AU Michala Murina, ktorý symbolicky „vítal“ ľudí pri vrátnici školy. Zapojenie pedagógov FMU aj FVU do Cageovej skladby bolo viac než len organizačným riešením: naznačilo nové možnosti prirodzenej spolupráce medzi oboma fakultami.

Významnou súčasťou večera bola aj diplomová práca Adama Holáša *Limitless accumulation of imperfections – installation I*, interaktívna zvuková inštalácia s elektronikou, terénymi nahrávkami a objektmi. Matej ju v bulletozine označil za azda jeden z prvých skladateľských diplomových výstupov tohto druhu v kontexte vysokoškolskej hudobnej edukácie na Slovensku.

Túto tendenciu potvrdzujú aj aktuálne práce študentiek a študentov AU BB. Dôraz na zvuk, interaktivitu a intermedialitu sa objavuje napríklad v inštaláciách, sochárskych objektoch a priestorových situáciách študentov FVU Petry Mackovej či Jozefa Uhreckého. Z opačnej strany sa dielo Adama

Holáša z FMU približuje vizuálnemu umeniu, umeleckému výskumu, konceptuálnemu mysleniu a práci s objektmi v priestore. Práve tieto prieniky ukazujú, že v interdisciplinárnych výmenách medzi hudobnou, performatívnou a výtvarnou tvorbou sa spolupráca aktérov odvíja od spoločného záujmu. Vznikajú tak situácie, v ktorých zvuk môže byť priestorovým útvarom, obrazy a objekty sa môžu počúvať a diváctvo sa aktívne zúčastňuje na umení, ktoré sa práve deje. Aj toto podujatie ukázalo, že prepájanie hudobného a vizuálneho myslenia sa na AU BB stáva živou praxou. Škola sa nachvíľu stala partitúrou, interpretáciou, umeleckým objektom aj inštaláciou – miestom, kde sa zvuk stal priestorom a obraznosť sa mohla počúvať.

Lucia G. Stach

foto: Boris Vaitovič

MEDZINÁRODNÝ FESTIVAL INTERCOMP 2025 PODPORIL SLOVENSKÚ HUDOBNÚ TVORBU A MLADÉ TALENTY

V Banskej Bystrici sa 14. až 17. decembra 2025 uskutočnil piaty ročník medzinárodného festivalu **InterComp 2025**. Projekt realizovaný s finančnou podporou Fondu na podporu umenia opäť potvrdil svoje nezastupiteľné miesto v slovenskom i medzinárodnom kultúrnom vzdelávacom priestore. Hlavnou ideou podujatia je podpora tvorby, šírenie a propagácia slovenskej hudby. Svojím komplexným zameraním projekt zasahuje široké spektrum cieľových skupín, pričom úspešne napĺňa edukačné a umelecké zábery.

Hlavným centrom diania sa tak ako po minulé roky stala Fakulta múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Počas festivalových dní prebiehali **Medzinárodné interpretačné kurzy InterComp** zamerané na sólovú interpretáciu, komornú hru a kompozíciu. Mladí umelci mali jedinečnú príležitosť rozvíjať svoj talent a konzultovať zručnosti počas masterclassov, odborných prednášok a kreatívnych workshopov. Kurzy viedli popredné osobnosti európskej hudobnej pedagogiky a interpretácie. Oblasť kompozície a hry na klavíri zastrešoval Dr. Hab. Marcin Kopczynski z Univerzity v Bydgoszczi (Poľsko), sólovú hru na klavíri viedol uznávaný maďarský klavirista prof. Gergely Kovács z Miskolc University. Ich bohaté medzinárodné skúsenosti priniesli účastníkom neoceniteľné podnety pre ďalší profesionálny rast.

15. decembra sa v priestoroch fakulty uskutočnila **Medzinárodná interpretačná súťaž v komornej hre a v sólovej hre na klavíri**. Súťaž bola otvorená pre študentov stredných a vysokých umeleckých škôl v rámci dvoch kategórií. Výkony mladých interpretov hodnotila medzinárodná porota, ktorá pracovala v dvoch odborných skupinách. Porotu klavírnej súťaže tvorili prof. Kovács, doc. Iveta Sabová (VŠMU Bratislava) a traja pedagógovia

Akadémie umení v Banskej Bystrici prof. Marián Lapšanský, univ. doc. Peter Pažický a doc. Ivica Gabrišová. V hodnotiacej komisii pre komornú hru posudzovali výkony účastníkov prof. Kovács, doc. Sabová, prof. Lapšanský, doc. Gabrišová, doc. Škvarková (AU BB), Mgr. art. Ladislav Fančovič, ArtD. (VŠMU Bratislava), Mgr. art. Andrej Sontág, ArtD. a doc. Peter Špilák obaja z AU BB. O vysokej úrovni súťažiacich svedčí nielen udelenie hlavných cien, ale aj špeciálnych ocenení za mimoriadnu a štýlovú interpretáciu diel slovenských autorov. Festival tak priamo motivuje mladú generáciu k objavovaniu domáceho hudobného dedičstva.

Festival úspešne prepojil akademickú pôdu s kultúrnym dianím pre verejnosť prostredníctvom viacerých profilových koncertov. Sériu podujatí otvoril 14. decembra koncert úspešných laureátov z minulých rokov, klaviristu Mgr. art. Miloša Biháryho a víťazky kompozičnej súťaže InterComp 2024 Nely Mašlejovej. Koncert s príznačným názvom „*InterComp – spoločné pódium lektorov a účastníkov*“ (16. december) vytvoril tvorivý priestor, kde sa vedľa seba

predstavili frekventanti majstrovských kurzov a ich lektori. Publiku sa predstavili aj trubkár Mgr. art. Andrej Sontág, ArtD. a prof. Gergely Kovács. Celý festival slávnostne vyvrcholil (17. december) koncertom v priestoroch Robotníckeho domu v Banskej Bystrici. V interpretácii renomovaného sláčikového zoskupenia Spectrum Quartett (Ján Kružliak, Miroslav Vilhan, Peter Dvorský, Branislav Bielik) a klaviristky univ. prof. Evy Varhaníkovej (AU BB) zazneli diela domácej a českej komornej literatúry pre klavírne kvartetá a kvintetá.

Piaty ročník festivalu InterComp 2025 úspešne naplnil svoju primárnu víziu – propagovať, podporovať a šíriť pôvodnú slovenskú hudbu na domácej pôde i v medzinárodnom hudobnom priestore.

Mgr. Art. Eva Miškovičová, PhD.
Katedra hudobno-teoretických
a akademických predmetov FMU

HUDOBNÉ AKADEMIE SPOLOČNE NA PRVEJ SCÉNE SO SLOVENSKOU FILHARMÓNIOU

Slovenská filharmónia na záver svojej aktuálnej sezóny hostila v rámci cyklu Junior študentov Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici a Hudobnej a tanečnej fakulty VŠMU v Bratislave. Pred orchester sa postavil dirigent Rastislav Štúr. Dramaturgia koncertu reflektovala predchádzajúce interné konkurzy oboch inštitúcií, z ktorých vzišli reprezentanti nastupujúcej interpretačnej generácie.

Prvá polovica večera patrila bratislavskej VŠMU. Otvorila ju premiéra diela *The King of Glory* Mateja Ricottiho (absolventa z triedy Lukáša Borzika), v ktorej sa autorovi podarilo organicky prepojiť duchovnú sakrálnu tradíciu so súčasným kompozičným jazykom. Opernú líniu programu zastupovali dva tituly. Zaznela pomerne zriedkavo uvádzaná ária *Za štíhlou gazelou* z prvého dejstva *Armídy*, labutej piesne Antonína Dvořáka, v podaní sopranistky Niny Krížovej. Ruskú opernú školu reprezentovala ária *Merknet svet dnevnou* z Borodinovho *Kniežata Igora*, v ktorej svoj hlasový aj výrazový potenciál predviedla altistka Anastasiia Halma.

Inštrumentálna časť bloku VŠMU sa opierala o diela európskej modernej. Francúzsky repertoár sprítomnila Chaussonova *Poéma pre husle a orchester*, op. 25. Dielo plné interpretačných výziev a jemnej orchestrálnej farebnosti, pôvodne komponované pre belgického virtuóza Eugèna Ysaÿea, zaznelo v interpretácii Solomiie Shahaí. Taliansky neoklasicizmus následne odľahčil atmosféru skladbou *Siciliana e burlesca*, op. 23 od Alfreda Casellu. Skladba z roku 1914, pôvodne intímne koncipovaná pre flautu a klavír, v neskoršej orchestrálnej verzii nestratila nič zo svojho vtípu a rytmického švih, tentoraz v podaní flautistu Marka Yurynetsa.

Druhým premiérovým titulom pokračoval blok študentov banskobystrickej Akadémie umení. Pavol Béreš, absolvent a súčasný doktorand katedry skladby v triede doc. Daniela Mateja, uviedol svoj *Koncert pre sláčikový orchester, bicíu sekciu a elektrickú bezpražcovú basgitaru*. Táto päťčasťová kompozícia rezignovala na tradičný model sólistu a exponovala celý inštrumentálny aparát ako celok. Hoci sám autor hovorí, že po inštrumentačnej stránke ide o dielo výsostne konvenčné, stavajúce na motívicko-tematickej a harmonicko-rytmickej práci, celá makroštruktúra sleduje evolúciu a transformáciu jedného východiskového modelu. V tvare skladby sa zrkadlí autorovo vyrovnávanie sa s vplyvom Šostakovičových sláčikových kvartet, či konkrétne s jeho *Prvým violončelovým koncertom*, ktoré zaujímavosť syntetizuje s prvkami big-bítu. Basgitarového partu sa ujal študent prvého ročníka bakalárskeho štúdia Andrej Jankech, študent hry na kontrabas v triede Jána Krigovského.

Absolútnym vrcholom večera sa však stalo uvedenie *Koncertu pre husle a orchester* Albana Berga, ktorý nepochybne patrí k najžiadanejším dielam Druhej viedenskej školy. Skladba, koncipovaná ako hlboké requiem pre predčasne zosnulú dcéru Almy Mahler, Manon Gropius, uzavrela program s nesmiernou tragickou naliehavosťou. V diele fascinuje najmä Bergov zmysel pre poetiku husľového partu a jeho špecifický harmonický jazyk, v ktorom osciluje medzi dvanásťtónovými postupmi a voľnejšou atonalitou. Svojrázna dodekafónia tu síce prísne determinuje a ovplyvňuje melodiku huslí, no formotvorným základom zostáva hlboký ľudský príbeh. Koncert tak pred interpreta stavia neľahkú výzvu tlmočiť čistú koncertantnú skladbu, ktorá však do svojej štruktúry vnáša takto silné programové prvky. Tragický rozmer podčiarkuje fakt, že tóny Bachovho chorálu *Es ist genug* v záverečnom dieli skladby boli tými poslednými, ktoré autor zapísal. Výsledné prevedenie tak

rezonovalo nielen v duchu podtitulu „Na pamiatku anjela“, ale stalo sa aj hlbokou poctou samotnému Albanovi Bergovi a jeho hudbe.

V interpretácii huslistu Daniela Rumlera, súčasného doktoranda z triedy Jána Krigovského, sa zrkadlili jeho doterajšie bohaté štúdiá v Čechách a vo Švajčiarsku, ako aj medzinárodne etablovaná koncertná činnosť.

U nás takmer nehrávaný Bergov opus v podaní Rumlera vypovedal temný, no nesmierne emotívny príbeh. Daniel Rumler predviedol výborný výkon plný umeleckej zrelosti a technickej suverenity, čím v publiku zanechal hlboký dojem. Právom mu po doznení posledných tónov patrilo niekoľkonásobné, spontánne bravo.

Mgr. art. Eva Miškovičová, PhD.
Katedra hudobno-teoretických
a akademických predmetov
foto: Paulína Hindy

DOKTORANDSKÁ KONFERENCIA FMU AU AKO REFLEXIA FOLKLÓRNYCH IMPULZOV V SÚČASNOM HUDOBNOM MYSLENÍ

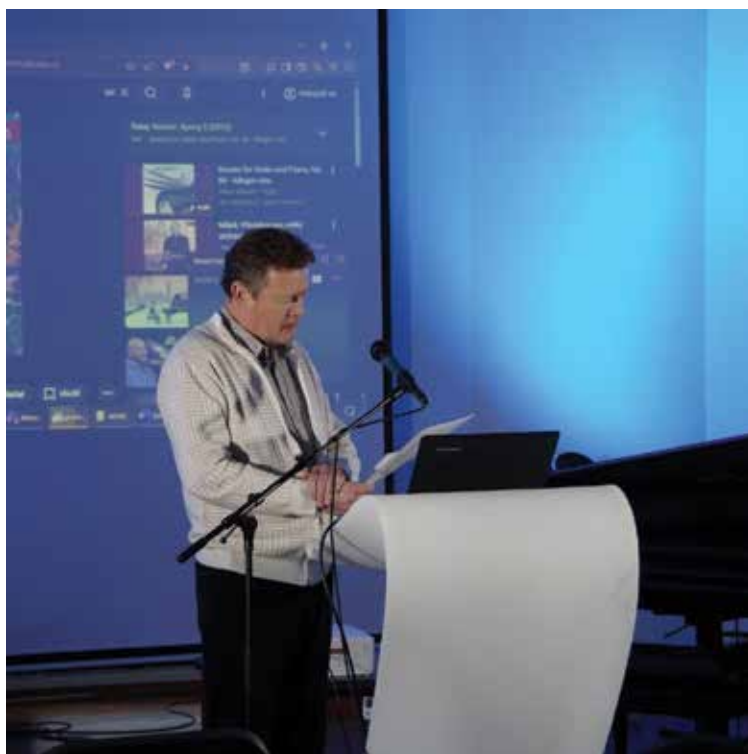
Šiesty ročník doktorandskej konferencie Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici, ktorý sa uskutočnil 26. marca 2026, opätovne potvrdil význam tohto podujatia ako platformy pre odbornú konfrontáciu umeleckých a umelecko-vedných tém doktorandov. Konferencia sa ako každoročne realizovala pod odbornou garanciou prof. Mariana Lapšanského a záštitou generálneho riaditeľa Slovenskej filharmónie Mariána Turnera. Jednotlivé príspevky a diskusiu k nim moderátorsky sprevádzala vedúca katedry hudobno-teoretických a akademických predmetov Mgr. art. Eva Miškovičová, PhD.

FMU AU týmto podujatím vytvára pre doktorandov možnosť prezentovať vlastné analytické, interpretačné a aj historické pohľady a názory na aktuálne otázky hudobnej kultúry. Tento rok sa na konferencii so svojimi príspevkami predstavilo 14 referujúcich, z toho traja z partnerskej VŠMU v Bratislave a jeden z českej HAMU Praha.

Vymedzeným obsahom jednotlivých príspevkov bola reflexia na problematiku folklórnych impulzov v hudbe zasadená do širokého časového i geografického rámca. Referujúci sa tak venovali napríklad otázkam transformácie folklórnych prvkov v dielach skladateľov 20. a 21. storočia, ich štylistickej reinter-

pretácii, ako aj významu pre hudobnú identitu jednotlivých kultúrnych prostredí. Na streamovanej konferencii zazneli príspevky analyzujúce tvorbu osobností ako Béla Bartók, Claude Debussy, Maurice Ravel, Meredith Monk či Akira Yuyama, ako aj kompozičné a interpretačné prístupy k stredoeurópskej a východoeurópskej hudbe. Z toho pohľadu možno tohtoročné zameranie konferencie vnímať ako istú rozpravu

o úlohe tradície v procese formovania modernej hudobnej kultúry. Folklór sa v prezentovaných príspevkoch neobjavoval len ako historický materiál, ale aj ako aktívny formotvorný princíp, ktorý vstupuje do dialógu so súčasnými kompozičnými technikami a interpretačnými postupmi. Tento fakt zreteľne poukazuje na pretrvávajúci význam folklórnych zdrojov implementovaných v súčasnosti do tak rôznorodých hu-

dobných jazykov, spôsobov hudobného vyjadrovania sa, v ktorých dochádza k neustálej rekontextualizácii jeho tradičných prvkov.

Súčasťou odborného programu bola prednáška prof. Jevgenija Iršaia venovaná problematike interpretácie ako základného východiska tvorivosti. Svojím obsahom prepojila teoretické reflexie s praktickým umeleckým uplatnením hudobného myslenia.

Neodmysliteľnou súčasťou konferencie býva celovečerný koncert, ktorý je každoročne venovaný významným skladateľským osobnostiam. V tomto ročníku konferencie bol večerný koncert venovaný prof. Jevgenijovi Iršaiovi a jeho komornej tvorbe. Koncert adekvátne doplnil teoretický rámec podujatia o živý interpretačný rozmer. Program koncertu tvoril výber skladieb rôzneho charakteru, vrátane premiér, pričom ich interpretácia bola zverená prevažne doktorandom či pedagógom fakulty a hosťujúcim umelcom. Koncert tak nepredstavoval iba sprievodný program, ale obsahovo nadväzoval na diskusiu o vzťahu tvorby a interpretácie ako zložiek hudobnej kultúry, ktorým bola venovaná dopoludňajšia konferencia.

Výstupom konferencie bude recenzovaný zborník príspevkov vychádzajúci v dvojročných intervaloch pod editorským dohľadom doktorky Miškovičovej. Týmto sú výsledky prezentovaných prác študentov sprístupnené širšej odbornej verejnosti.

6. ročník doktorandskej konferencie FMU AU opätovne potvrdil svoj význam a opodstatnenie a jasne poukázal na fakt, že podujatie sa profiluje ako stabilná súčasť akademického života fakulty.

doc. Mgr. art. Peter Špilák, ArtD., PhD.
Dekan FMU

CYRANO Z PREDMESTIA

Študijné zameranie muzikálový spev na Katedre vokálnej interpretácie Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici každý rokom naberá na kvalite. Svedčí o tom aj stále náročnejší repertoár, po ktorom siahajú jeho študenti. Tento rok sa poslucháči predstavili v troch premiérach muzikálu **Cyrano z predmestia**. Ide o pôvodný slovenský rockový muzikál, ktorý vznikol v roku 1977 a vychádza z Rostandovho diela *Cyrano z Bergera*. Takmer po päťdesiatich rokoch od premiéry sa vrátil na javisko v textovej úprave Tomáša Krištofa a v hudobnom nastudovaní Lubomíra Richtera a Daniela Simandla.

Aj keď muzikál vznikol ešte v minulom storočí, nestráca na svojej aktuálnosti. Režisér sa zameral na témy, ktoré sú blízke študentom a mladému publiku. Tomu podliehala celá režijná koncepcia.

Aktuálnosť doby svojou prácou podporila aj kostýmová výtvarníčka Alexandra Siman Heldesová, ktorá sa rozhodla pre rockové a punkové kostýmy. Scénograf Milan Siman zase vytvoril jednoduchú scénu plnú symboliky.

Na prvej premiére sa osobne zúčastnila aj autorka pôvodného libreta Alta Vášová. Autor Kamil Peteraj sa premiér nemohol zúčastniť, ale tvorcom muzikálu zaslal ďakovný list.

*„Milí priatelia,
je mi veľkou ctou pozdraviť Vás pri takej, pre mňa výnimočnej a milej príležitosti, akou je uvedenie muzikálu *Cyrano z predmestia*, ktorého textov piesní som spoluautorom. Keďže tamtamy a echá fungujú, dozvedel som sa, s akou úžasnou energiou a nadšením ste pristupovali k nastudovaniu tohto diela. To pohladí každé autorské ego a ja nie som výnimkou. Žiaľ, zo zdravotných dôvodov som sa nemohol zúčastniť premiér, čo ma hnevá, ale dúfam, že ešte nie je všetkých dňom a reprízam koniec. Rád by som sa Vám, teda pedagógom,*

*realizátorom, účinkujúcim a technickým zložkám poďakoval a zaprial do budúcnosti aspoň také potešenie, ako ste zažili pri realizácii *Cyrana* a zaželel veľa energie, radosti a očarenia z tvorby v ďalšom živote. Aby ste mali v živote veľa šancí prežívať úžasnú eufóriu z rodiaceho sa umenia a neopakovateľné pocity z diváckej ozveny. Rovnako aj osobné zadosťučinenie, skrátka mať priaznivé podmienky pre svoj umelecký rast a žiť úspešný divadelný život. Tlieskam Vám aspoň takto na dialku, ďakujem a želim veľa úspechov.*

S pozdravom Kamil Peteraj“

Inscenáciu finančne podporila NADÁCIA TAT-RABANKA.

Libreto: *Alta Vášová*

Texty piesní: *Kamil Peteraj, Ján Štrasser*

Hudba: *Marián Varga, Pavol Hammel*

Úprava a réžia: *Tomáš Krištof*

Hudobné naštudovanie: *Daniel Simandl, Lubomír Richter*

Dramaturgia: *Eduard Valašik*

Kostýmy: *Alexandra Šiman Heldesová*

Scéna: *Milan Šiman*

Choreografia: *Gabriela Angela Madejová*

Herecký kouč: *Matúš Hollý*

KAPELA

Klávesové nástroje: *Lubomír Richter*

Gitara: *Ferdinand Gömbkötö, Martin Kaleta*

Basgitara: *Oleksii Katola*

Bicie: *Kristína Falisová*

15. 4. 2026, 18:30 – I. premiéra

16. 4. 2026, 18:30 – II. premiéra

17. 4. 2026, 18:30 – III. premiéra

Mgr. art. Tomáš Krištof

Katedra vokálnej interpretácie, FMU

foto: Eliška Knoppová

HUDBA BEZ HRANÍC: ZO SLOVENSKA DO MEXIKA

V čase, keď sa čoraz viac oceňuje univerzálny jazyk hudby predstavujú medzinárodné akademické výmeny živé prepojenia na zdieľanie umenia a pedagogických inovácií. Minulý rok som v dňoch 19. až 26. novembra 2025 mala česť a potešenie absolvovať výnimočnú cestu do Mexika s cieľom viesť sériu majstrovských kurzov, prednášok a workshopov na Štátnej univerzite v Durangu – Universidad Juárez del Estado de Durango (UJED). Tento pobyt bol mimoriadne bohatý nielen na vzdelávacie, ale aj kultúrne zážitky.

Situácia v oblasti hudobného vzdelávania v Mexiku je pomerne komplexná. Výučba hry na husliach spája klasickú európsku tradíciu, etablovanú v druhej polovici 20. storočia, s bohatým miestnym folklórom. Popredné vysoké školy ako Conservatorio Nacional de Música v Mexiku či Escuela Superior de Música de la UJED ponúkajú študentom profesionálne 7-ročné bakalárske štúdium. Absolventi bakalárskeho stupňa často pokračujú v štúdiu v USA alebo – v menšej miere – v Európe. Paralelne sa v Mexiku rozvíja aj alternatívne hudobné vzdelávanie – existujú špecializované školy pre mariachis, ktoré pripravujú huslistov v oblasti tradičnej národnej hudby.

Inštitúciou, na pozvanie ktorej som navštívila Durango, bola Escuela Superior de Música de la UJED (teda vyššia hudobná škola). Za zmienku stojí, že základy profesionálneho hudobného vzdelávania v Durangu položil v roku

1954 významný skladateľ a dirigent maestro Alfredo Antonio González Flores. S podporou miestnych štátnych a akademických orgánov vytvoril v rámci vtedajšieho Instituto Juárez inštitúciu, ktorá sa rýchlo stala kultúrnym centrom regiónu a zároveň položila základy miestneho symfonického orchestra. Významným míľnikom bol rok 1957, keď sa Instituto Juárez oficiálne transformovalo na Universidad Juárez del Estado de Durango (UJED).

Moje prvé prednášky s názvom *Rétorika a expresia v Bachových sonátach pre sólové husle na príklade Sonáty č. 1 g mol BWV 1001* vzbudili veľký záujem nielen medzi študentmi sláčikových nástrojov, ale aj medzi pedagógmi. Audiovizuálnu prezentáciu doplnila prednáška o frázovaní v barokovej hudbe, ako aj o jej zásadách a interpretačných pravidlách. Diskusia po prednáške jasne ukázala, akou aktuálnou a inšpiratívnou sa pre miestnu komunitu stala téma hudobnej rétoriky a chápania hudby 17. a 18. storočia, ktorú som – podľa Nicolausa Harnoncourta – predstavila ako „reč zvukov“. To, čo je v Európe už desaťročia prirodzenou súčasťou interpretácie, predstavovalo pre mnohých účastníkov nový a podnetný pohľad na hudobné myslenie. Samotní Mexičania sú mimoriadne otvorení a chcú poznať to, čo pochádza z Európy.

21. novembra som sa vrátila do Escuela Superior, aby som tam odprezentovala ďalšie prednášky. Prvá z nich

niesla názov *„Súčasná slovenská huslové skladby – sólové kompozície Ladislava Burlasa, Remigiusa Klačanského a Ilja Zeljenku“*. Tejto prednáške predchádzala prezentácia o bohatstve slovenskej prírody a nových prúdoch v hudbe Slovenska – srdca strednej Európy. Moderný slovenský huslový repertoár pulzuje inováciou – harmonickou odvahou, rytmickou vitalitou a modernizmom inšpirovaným folklórom, čo sa účastníkom prezentácie veľmi páčilo. Počas prednášky som analyzovala dve významné skladby 20. storočia – *Kadenziu* L. Burlasa z roku 1974 a *Kontrasty I. Zejlenku* z roku 1997, ktoré vzbudili veľký záujem. Prednášku som zakončila prezentáciou *Capriccia* R. Klačanského z roku 2020 ako príkladu súčasných kompozičných tendencií medzi slovenskými tvorcami. Po prednáške som odovzdala vedúcej katedry sláčikových nástrojov Mgr. art. Natálii Ruszkowskej de Trujillo Rivera noty (hudobný fond) *Ilju Zeljenku* a *Ladislava Burlasa*, ako aj dueto pre husle a violu od Jána Cikkera. Na oplátku mi riaditeľka ESM Maria Concepcion Flores Colón odovzdala diplom s poďakovaním za prednášky, ktoré som viedla.

Ďalšou prednáškou toho dňa bola prednáška s názvom *„Stredo európske metódy a huslové školy – dedičstvo Otakara Ševčíka a Carla Flescha“*. Počas prednášky som zdôraznila, že títo dvaja slávni pedagógovia nielenže pochádzajú z oblastí geograficky blízkych Slovensku, ale ich odkaz je stále prítomný

vo vzdelávacom procese nielen v tejto časti, ale aj v celej Európe. Po prednáške nasledovala praktická časť, na ktorej sa zúčastnili študenti tried huslí a violy, a tieto workshopy trvali takmer dve hodiny. Všetci prítomní študenti dostali príležitosť zahráť jednu z 40 variácií op. 3 Ottokara Ševčíka a každý dostal pokyny na správne precvičenie každého z problémov, ktoré sa tam nachádzajú. Rovnaký scenár sa odohrával pri experimentovaní s cvičením na posilnenie techniky ľavej a pravej ruky obsiahnutých v Urstudien od Flescha.

Tento dlhý deň zakončili workshopy z interpretácie orchestrálnych diel W. A. Mozarta. Ako hosť partnerského umeleckého inštitútu Instituto de Bellas Artes, ktorý má vlastný profesionálny komorný orchester, som viedla pred-

nášku s názvom „Pravidlá a návrhy hry sláčikových nástrojov v symfóniách klasickej éry“. Workshopom predchádzala moja prednáška o pravidlách hry sláčikov a artikulácie Leopolda Mozarta určená sláčikovej sekcii spomínaného orchestra inštitútu Orquesta de Cámara UJED.

Vrcholom môjho pobytu ako prednášateľky na UJED bol určite recitál v koncertnej sále koloniálnej budovy Instituto de Bellas Artes, kde som 26. 11. vystúpila v duete s vynikajúcim miestnym klaviristom, skladateľom, pedagógom a dirigentom – prof. dr. Miguelom Ángelem Burciagom Díazom. Program recitálu mal za cieľ ukázať stredo európsku rozmanitosť prostredníctvom interpretácie slovenských, poľských a maďarských skladieb. Na záver koncertu mi rektor Instituto de Bellas Artes prof.

Cesar Muñoz Carranza osobne odovzdal diplom a poďakovanie za prácu.

Chcela by som vyjadriť úprimnú vďaku pani riaditeľke Escuela Superior de Música, Instituto de Bellas Artes a profesorovi doktorovi Miguelovi Angelovi Burciagovi Díazovi za ich pohostinnosť a predovšetkým Akadémii umení v Banskej Bystrici za to, že vďaka financovaniu z fondu IGS umožnila, aby sa táto cesta stala skutočnosťou.

Mgr. art. M.Mus. Jolanta Sosnowska-Kern, ArtD., pedagogička hry na husliach, odborná asistentka
Fakulta múzických umení

JUBILEJNÝ NOVOROČNÝ CIMBALOVÝ KONCERT

V Slovenskom inštitúte v Budapešti sa 22. januára 2026 konal jubilejný novoročný cimbalový koncert za účasti pedagógov a študentov Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Ako prezidentka Svetovej cimbalovej asociácie, ktorá tento rok oslavuje 35. výročie svojho založenia, udržiavam kontakty s veľvyslanectvami a kultúrnymi inštitúciami rôznych krajín.

Takto som sa dostala do kontaktu so Slovenským inštitútom v Budapešti. Keď som v roku 1997 začala pôsobiť na Akadémii umení v Banskej Bystrici, táto spolupráca sa ešte viac prehĺbila a v Slovenskom inštitúte som zorganizovala niekoľko medzinárodných koncertov. V roku 2005 prišiel vtedajší riaditeľ Slovenského inštitútu s myšlienkou usporiadať koncert, ktorý by sa opakoval každoročne. Tak vznikol prvý novoročný koncert organizovaný Svetovou cimbalovou asociáciou. Odvtedy sa novoročný koncert konal každý rok okrem roku 2025. Z tohto dôvodu bol tohtoročný novoročný koncert jubilejným, v poradí už 20. koncertom. Počas uplynulých rokov vystúpilo popri maďarských a slovenských umelcoch mnoho hosťujúcich umelcov z rôznych krajín, ktorí vždy priniesli koncertnému publiku nové farby a zaujímavosti. Cimbal sa predstavil v rôznych formáciách: so sláčikovými a dychovými nástrojmi, komorným orchestrom a vokálnym programom. Publikum sa zároveň mohlo oboznámiť s druhmi cimbalov používaných vo svete a s cimbalovou kultúrou rôznych národov. Každý rok priniesol niečo nové a ani tento rok to nebol výnimkou. Keďže inštitút nedávno získal klavír, stal sa tentoraz jedným z komorných partnerov cimbalu. Slovenských cimbalistov zastupoval pedagóg akadémie Mgr. art. Martin Budinský, ArtD., ktorý je zároveň prezidentom Slovenskej asociácie a dvaja študenti akadémie, Andriy Kovtsuniak z Ukrajiny a Klaudia Oravcová zo Slovenska. Maďarsko som reprezentovala ja. O spoluprácu som požiadala doc. Mgr. art. Evu Varhaníkovú, ArtD., univ. prof., klaviristku, pedagógičku a prorek-

torku Akadémie umení v Banskej Bystrici, ktorá účinkovala ako klaviristka.

V programe zazneli sólové, duové a triové skladby a koncert sme ukončili spoločným vystúpením, do ktorého sme zapojili aj publikum. Úvodnú skladbu s názvom Novoročný darček od huslistu a skladateľa Márka Rózsa-völgyiho, ktorý žil na prelome 18. a 19. storočia, predviedli traja učitelia Martin Budinský, Eva Varhaníková a ja. Túto skladbu som upravila pre dva cimbaly a klavír špeciálne pre túto príležitosť. Nasledoval originálny cimbalový (salteriový) duet z 18. storočia od neznámeho autora v podaní Martina Budinského a mňa. Pri príležitosti 185. výročia narodenia maďarského skladateľa Gézu Allagu predviedla Klaudia Oravcová skladateľovu Koncertnú etudu A dur. Potom zaznela skladba Petra Jantošcia-ka Solfeggio, virtuózne dielo slovenskej cimbalovej literatúry v podaní Martina Budinského a Evy Varhaníkovej. Čínsku cimbalovú literatúru v mojom vystúpení reprezentoval Koncert Yangqin (čínsky cimbalový) od Qu Chunquanov za klavírneho sprievodu Evy Varhaníkovej. Túto skladbu som interpretovala pomocou čínskych bambusových paličiek, čím som obnovila jej pôvodný zvuk. Môj ukrajinský študent Andriy Ko-

vtuniak predstavil sólovú cimbalovú skladbu Slobožanska fantasia No. I od ukrajinskej skladateľky Larisy Donnyk. Následne som za účasti Evy Varhaníkovej zahrála skladbu Zoltána Győreho SZ1975, ktorú venoval mne. Slovenskú ľudovú hudbu reprezentovala hra na fujare a následne variácie na slovenskú ľudovú pieseň v podaní Martina Budinského, na ktorých sa podieľali aj Eva Varhaníková a ja. Koncert sme ukončili tradičným spoločným spevom. Pieseň, ktorú som skomponovala a napísala k nej text, sme zaspievali v maďarčine a slovenčine a pre jej veľký úspech sme ju museli zopakovať. Koncertu sa zúčastnil riaditeľ Budapeštianskeho čínskeho kultúrneho centra, predstaviteľia Slovenskej národnej samosprávy v Maďarsku a dekan Akadémie umení v Banskej Bystrici, skladateľ doc. Mgr. art. Mgr. Peter Špilák, PhD., ArtD. Po veľmi úspešnom koncerte privítali diváci a umelci spoločne Nový rok. Riaditeľka Slovenského inštitútu by rada pokračovala v tejto koncertnej tradícii aj v budúcnosti.

Prof. Viktória Herencsár, ArtD.

Katedra strunových nástrojov FMU

POKRAČOVANIE UČEBNÍC Z PEDAGOGIKY PRE KONZERVATÓRIÁ

Slovenská učebnicová scéna bola v tomto roku rozšírená o ďalšie dva tituly z pera Márie Strenáčikovej. Ide o pokračovanie prvých dielov učebníc z pedagogiky pre 5. a 6. ročník konzervatória z košického vydavateľstva Equilibria, s. r. o.

Všeobecná pedagogika pre 5. ročník konzervatória; II. diel: dejiny pedagogiky & teória výchovy prináša prehľadne spracovanú cestu dejinami pedagogického myslenia – od antiky až po súčasnosť, a tak systematicky uvádza čitateľa do vývoja výchovy a vzdelávania v rôznych historických obdobiach. Okrem prehľadu historického diania a myšlienkových smerov sprostredkuje základné informácie o kľúčových osobnostiach, ktoré v rôznych obdobiach formovali školstvo a ovplyvňujú ho dodnes. Samostatná kapitola je venovaná umeleckému vzdelávaniu, hudobnému školstvu na Slovensku a konzervatóriám – ich vzniku, vývoju, poslaniu a miestu v súčasnom vzdelávacom systéme. Hlavný text učebnice je doplnený množstvom obrazového materiálu, historických dokumentov a ukážok diel významných pedagógov a filozofov.

Všeobecná pedagogika pre 6. ročník konzervatória; II. diel: umelecká pedagogika & pedagogická psychológia uzaviera 4-dielnu sériu učebníc. Pozýva do fascinujúceho sveta učenia, tvorivosti a umenia. Zrozumiteľným spôsobom približuje proces osvojovania vedomostí a umeleckých zručností, predstavuje efektívne stratégie učenia a odhaľuje podstatu tvorivosti. Čitateľ v nej nájde odpovede aj na otázky, ako rozpoznať nadanie a talent, ako podporiť tvorivosť žiakov, ako vytvoriť prostredie, v ktorom

môže umelecký potenciál prirodzene rásť a v ktorom sa rozvinú umelecké vlohy a schopnosti. Venuje sa aj otázkam osobnosti tvorivého žiaka a učiteľa či špecifikám umeleckých schopností v oblasti hudby, tanca a herectva.

Súčasťou oboch učebníc je množstvo podnetov a aktivít, ktoré prispievajú k rozvoju kritického myslenia, tvorivosti a mäkkých zručností, a zároveň „podnietia k zamysleniu ... a k formovaniu vlastného pohľadu na výchovu a vzdelávanie ako na tvorivé procesy.“ (Strenáčiková, 2026a, s. 5)

Publikácie sú primárne určené študentom umelecko-pedagogických odborov, predovšetkým hudobného, tanečného a hudobno-dramatického umenia, ktorí sa pripravujú na povolanie učiteľa v oblasti umeleckého školstva. Práve oni sa totiž stanú „mostom, po ktorom kráčajú talenty k horizontom vlastných možností. Budú mať kľúč k bráne majstrovstva budúcich profesionálov, ale aj tých, ktorí sa stanú umelcami – amatérmi... ich poslaním je, aby vychovali generáciu ľudí, ktorí budú milovať umenie, ktorí si ho budú vážiť a ktorí sa stanú strážcami jeho hodnôt.“ (Strenáčiková, 2026b, s. 5) Publikácie však môžu slúžiť aj laikom, umelcom, rodičom a všetkým, ktorí sa zaujímajú o problematiku umeleckej pedagogiky a pedagogickej psychológie, nakoľko predstavujú nielen odborný zdroj, ale aj inšpiratívne čítanie pre všetkých, ktorí chcú lepšie porozumieť výchove a vzdelávaniu a ich historickým súvislostiam.

Mgr. art. Mgr. Anna Arendáriková, PhD.
prodekan FMU AU

Strenáčiková, M. (2026a). Všeobecná pedagogika pre 5. ročník konzervatória, II. diel: Dejiny pedagogiky & teória výchovy. Košice: Equilibria, s. r. o.

Strenáčiková, M. (2026b). Všeobecná pedagogika pre 6. ročník konzervatória, II. diel: Umelecká pedagogika & pedagogická psychológia. Košice: Equilibria, s. r. o.

ZAČIATOK ROKA 2026 V ZNAMENÍ PRÍPRAVY AKREDITÁCIE

Fakulta múzických umení v roku 2026 vstúpila do obdobia prvého periódickeho, holistického cyklu hodnotenia študijných programov (ŠP). Podľa Vnútroštruktúry systému zabezpečovania kvality AU (VSK AU) účinného od marca 2022 ide o štvorročný cyklus hodnotenia a v tomto kontexte tak môžeme hovoriť „reakreditácii“ ŠP FMU AU. Účelom tohto procesu je preskúmať, či sú študijné programy a činnosti v súlade s vnútorným systémom zabezpečovania kvality a so štandardmi Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo (SAAVŠ). Keďže ide o náročný a zdĺhavý proces, participujú na ňom okrem vedenia fakulty aj garanti študijných programov, členovia rôznych poradných orgánov, programových rád, študijní referenti a ďalší. Všetci zainteresovaní venovali maximálne úsilie príprave potrebnej dokumentácie, návrhom odporúčaných študijných programov, ich opisom, opisom zrealizovaných zmien, aktualizácii vedecko/umelecko-pedagogických charakteristík a výstupov tvorivej činnosti garantov, vyučujúcich profilových predmetov, príprave/úprave informačných listov, vypracovaní vnútornej hodnotiacej správy a napokon predloženiu samotnej žiadosti.

Keďže sa v nedávnej minulosti menila legislatíva, existujúce študijné programy boli upravené tak, aby boli v súlade nielen s vysokoškolskými štandardmi a vnútorným systémom zabezpečovania kvality na Akadémii umení, ale aj s novým vysokoškolským zákonom č. 300/2025 Z. z., ktorý nadobúda účinnosť od 1. septembra 2026.

Nemenej dôležitým kritériom realizácie úprav boli požiadavky študentov a ich potreby, ako aj reflektovanie aktuálneho vývoja v umení a v umeleckom školstve. Vedenie fakulty sa snažilo nielen zvýšiť kvalitu vzdelávania, ale aj reflektovať spätnú väzbu od študentov a zosúladiť študijné programy s platnou legislatívou a s požiadavkami praxe, a tak zvýšiť ich dlhodobú udržateľnosť.

Celkove došlo k viacerým zmenám. Niektoré z nich vyplynuli z požiadaviek študentov a potrieb praxe, iné sú nevyhnutným dôsledkom zmeny legislatívy na úrovni ministerstva školstva. Čo ste teda udialo? Aké zmeny nás čakajú v budúcnosti?

Optimalizácia kreditového zloženia študijných programov

Vo všetkých študijných programoch dôjde k viacerým zmenám v predmetoch, ich trvaní a kreditovej dotácii. Niektoré teoretické predmety budú mať nižšie zastúpenie v prospech predmetov s praktickým zameraním, zvýši sa počet kreditov vo vybraných praktických predmetoch (ako je napríklad profilový predmet a komorná hra) a dôjde k zjednoteniu kreditov v jednotlivých blokoch pre všetky zamerania.

Ponuka nových špecializácií v interpretacom umení

V študijnom programe interpretačné umenie otvoríme nové špecializácie: v bakalárskom aj v magisterskom stupni štúdiá pôjde o jazz a v magisterskom stupni aj o špecializáciu dirigovanie opery. Nové profilové zamerania sú reakciou na dlhodobý dopyt po štúdiu,

ktoré na Slovensku nie je nikde k dispozícii. Predmetová štruktúra novej špecializácie Jazzová hudba je podobná ostatným študijným zameraniam, nakoľko obsahuje rovnaké profilové predmety, najmä hru na hudobnom nástroji – jazz, interpretačný seminár v jazzovej improvizácii, komornú hru – jazzový ansámbl a ďalej predmety potrebné k získaniu adekvátnych zručností v tejto špecializácii, ako sú jazzová teória, dejiny a literatúra jazzu – rytmus v jazze a jazzové solfeggio či hra na jazzovom klavíri.

Nové profilové zameranie Dirigovanie opery vytvára priestor pre získanie širších dirigentských zručností rozšírených o vokálno-inštrumentálne diela. V rámci neho študent absolvuje predmety ako dirigovanie opery, interpretačný seminár, prax v komornom orchestri a vokálnej skupine, teória vývoja opery a symfonickej hudby, dirigovanie a štúdium vokálno-inštrumentálnych a symfonických partitúr, operný a zborový repertoár, klavírna či dirigentská prax a iné.

V študijnom programe kompozícia v oboch stupňoch dôjde predovšetkým k obsahovému updatu niektorých predmetov a zároveň na základe pripomienok študentov, ktorí sú aj členmi programovej rady, k doplneniu nových, pre študentov zaujímavých predmetov, predovšetkým takých, ktoré sa viažu na využívanie rôznych technológií v kompozičnom procese.

Vytvorenie možnosti absolvovať mobilné okno

Veľkou novinkou je zavedenie tzv. mobilného okna. Ide o kurikulárne

plánovaný interval, počas ktorého môže študent absolvovať krátkodobú mobilitu, buď fyzickú alebo kombinovanú (Blended Intensive Program, resp. stáž s virtuálnou účasťou, ktorá sa realizuje na vysokej škole v zahraničí za účelom štúdia s minimálnym rozsahom 40 hodín, ktoré môžu byť absolvované aj kumulatívne počas štúdia). Absolvovanie krátkodobej mobility môže nahradiť vybrané predmety podľa odporúčaného študijného plánu. Aj naďalej môže študent počas štúdia absolvovať dlhodobú fyzickú mobilitu, ktorá trvá minimálne jeden celý semester (Erasmus+), pričom účasť na nej môže nahradiť jednotlivé predmety v danom semestri v závislosti od požiadaviek konkrétnych vyučujúcich.

Umožnenie alternatívneho spôsobu ukončenia štúdia v magisterskom stupni štúdia

V súlade s prijatým zákonom o vysokých školách bude mať študent 2. stupňa možnosť ukončiť štúdium dvomi spôsobmi. Popri umeleckom výkone môže buď napísať záverečnú prácu (na FMU AU v podobe reflexie k umeleckému výkonu) alebo absolvovať stáž v dohodnutom rozsahu v prijímajúcej organizácii, inštitúcii, telese a pod. V rámci stáže by mal realizovať odborné činnosti smerujúce k rozvíjaniu profilu absolventa, aktívne participovať na činnosti prijímajúceho subjektu, podieľať sa na tvorivých činnostiach, prevziať zodpovednosť za samostatnú tvorivú úlohu alebo jej časť, plniť úlohy, ktoré vyplývajú z jeho účasti na stáži a dodržiavať profesionálne štandardy práce a pracovný poriadok v prijímajúcom subjekte. Počas stáže si bude viesť evidenciu vykonaných činností, na základe ktorej vypracuje záznam zo záverečnej stáže a predloží hodnotenie svojho mentora. Obhajoba záznamu zo záverečnej stáže bude spolu s obhajobou umeleckého výkonu predmetom štátnej skúšky.

Zaradenie predmetov doktorandskej školy do doktorandských programov

Poslednou veľkou zmenou je zaradenie predmetov doktorandskej školy do študijného programu Hudobné umenie. Do kurikula je včlenený blok doktorandská škola, ktorú centrálny realizuje rektorát. V rámci tejto školy budú mať doktorandi všetkých fakúlt spoločné nové predmety, a to s rovnakým kreditovým nastavením a s rovnakou realizáciou v jednotlivých semestroch. Nové predmety podporia rozvoj výskumných a umeleckých kompetencií doktorandov, ich metodologických a publikačných zručností, pedagogických a psychologických kompetencií a prenositeľných zručností (komunikácia, projektový manažment, grantová činnosť).

Za uvedením opísaných zmien do života stáli týždne diskusií, príprav a usilovnej administratívnej práce mnohých členov našej fakulty, predovšetkým dekana FMU AU doc. Mgr. art. Mgr. Petra Špiláka, PhD., ArtD., prodekanov Mgr. art. Petra Pažického, ArtD., univ. doc., Mgr. art. Mgr. Anny Arendárikovej, PhD., doc. PhDr. PaedDr. Márie Strenáčikovej, PhD., garanta štúdia prof. Mgr. art. Štefana Sedlického, ArtD., doc. Mgr. art. Daniela Mateja, ArtD. univ. prof., študijnej referentky Aleny Strmeňovej, referentky katedier Ivety Mišánieovej a tajomníčky fakulty Ing. Danice Šimkovej. Svoj podiel na realizácii zmien mali aj vedúci jednotlivých katedier a vyučujúci, ktorí vypracovávali informačné listy k novému predmetu. Nemenej dôležitú úlohu zohrali členovia Programových rád pre jednotlivé študijné programy, ktorí svojimi pripomienkami k akreditačným materiálom výrazne prispeli ku obsahovému skvalitneniu študijných programov. Sme veľmi radi, že všetky návrhy v študijných programoch boli v priebehu druhej polovice mája

schválené jednotlivými Spoločnými programovými radami a že sme ich mohli podľa rektorátom určeného termínu 30. mája 2026 posunúť na ďalšie schvaľovanie hudobným panelom Akreditačnej rady Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Veríme, že „reakreditované študijné programy“ a zmeny v nich prispesú k zvýšeniu kvality poskytovaného vzdelávania, umožnia vyššiu mieru individualizácie štúdia a podporia intenzívnejšie prepojenie štúdia s umeleckou praxou a profesijným prostredím. Domnievame sa, že tak budú viac reflektovať nielen potreby študentov a požiadavky súčasného vzdelávania, ale celkovo sa stanú východiskom pre lepšiu prípravu našich absolventov do umeleckej praxe.

doc. Mgr. art. Peter Špilák, ArtD., PhD.
dekan FMU

doc. PhDr. PaedDr. Mária Strenáčiková, PhD.

prodekanka pre vzdelávaciu činnosť
a kvalitu, FMU

INŠPIRATÍVNE A MOTIVUJÚCE PREDSTAVENIE „RUSKÉ OPERNÉ FRAGMENTY“ (FRAGMENTY 3.0)

Premiéra divadelnej inscenácie Operného štúdia FMU AU BB premenila zaplnenú sálu Stredoslovenského osvetového strediska v Banskej Bystrici v dňoch **6. a 7. mája 2026** na javisko výnimočnej umeleckej udalosti.

Stala sa tak **15. opernou inscenáciou realizačného tímu** vďaka zanietosti a vytrvalosti vedúcej katedry vokálnej interpretácie profesorky Márii Tomanovej, s podporou manažmentu fakulty a pod vedením Mgr. Igora Šimega. Húževnatosť režiséra a súhra s kolegami hudobného naštudovania – dirigentom Mgr. art. Danielom Šimandlom, ArtD. a korepetítorom Mgr. art. Petrom Dekrétom – pozdvihli úroveň náročnosti a kvality.

Projekt predstavil výber ikonických operných diel ruských skladateľov, akými sú **Borodin, Čajkovskij, Dargomyžskij, Glinka, Korsakov, Musorgskij, Stravinskij** či **Šostakovič**.

Študenti **Katedry vokálnej interpretácie** (zameranie operný spev) Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici, v medzifakultnej spolupráci s katedrou herectva FDU, predviedli fascinujúci výber fragmentov z 13 svetových diel ruskej opernej tvorby. Počas oklieštenejšieho skúšobného procesu dokázali zvládnuť viac, než sa od nich očakávalo.

Fragmenty 3.0 neboli len študentským predstavením. Bola to **oslava mladosti, talentu, odhodlania a lásky k hudbe**, ktorá dokáže prekročiť hranice jazykov, generácií aj kultúr. Výzvu prijali mladí speváci a speváčky s veľkou vnútornou silou a autentickým dramatickým nasadením oživilo veľké ruské

operné postavy – od lyrickej hĺbky až po emocionálne silné scény. Diváci všetkých vekových kategórií – od študentov až po skúsených milovníkov opery – odchádzali očarení a inšpirovaní.

Významové pohybové mizanscény zboru posúvali dej, ilustrovali dobu a atmosféru trinástich rôznorodých operných diel. Vyžadovali sústredenie a porozumenie, intenzívnu odbornú komunikáciu. Náročnosť divadelného mechanizmu inscenácie vrátane stylistickej syntézy z takmer stovky kostýmov a desiatok rekvizít, zvládli s tvorivým nadšením.

Mnohé spevácke výkony odrážali vynikajúce vedenie jedinečného tímu katedry vokálnej interpretácie. Opätovne potvrdili kvalitu a silu spolupráce študentov a pedagógov profilového predmetu.

Zapojenie všetkých ročníkov do projektu kladie vždy vyššie nároky na prácu a disciplínu. Zároveň však motivuje k spolupráci, odovzdávaniu skúseností, budovaniu profesionálnych aj ľudských väzieb – tímovej spolupráce. Prináša poznanie a výmeny názorov, učí tvorbe a diskusii, rešpektu k iným umeleckým aj ľudským názorom.

Minimalistickú scénickú výpravu nahrádzala funkčne výpravná scénografická kostýmová výprava. Kombinácia úsporných bielych indierentných odevov v každej scéne zvyrazňovala historické a dizajnové kostýmy hlavných postáv. Metafora nadčasovosti, čistoty a novosti symbolizovala transformáciu historických diel a postáv na nové skúsenosti – umelecké zrodenie novej generácie mladých interpretov. Výrazná významová hra svetelného javiskového dizajnu pomáhala naberať zručnosti v prirodzenom uveriteľnom prejave mladých interpretov. Synergia všetkých snažení priniesla svoje ovocie.

Diváci pocítili skutočnú energiu živého operného divadla – tú, ktorá sa rodí z talentovaných hlasov, z vášne a odvahy ísť naplno v intenzívnom pracovnom nasadení.

Standing ovation preplnenej sály na konci predstavenia znel úprimne a dlho. Bol prirodzeným vyjadrením vďaky a uznania za zážitok, ktorý chytil za srdce.

Inscenácia priniesla študentom neoceniteľné skúsenosti s javiskovou praxou, prácou v tíme, dramaturgiou, kostýmami, svetlom a živou hudobnou spoluprácou. Pre mnohých to bola

náročná skúška budúceho profesionálneho operného života.

Pre tých, ktorí brány školy opúšťajú, to bolo významné pozastavenie a uvedomenie si posledného rozhodovania na križovatke možností a očakávaní profesijného smerovania. Čaká svet s otvorenou náručou? Prijmú operné domy, koncertné pódia či katedry vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií nové talenty? Využili naplno priestor na získanie pracovných návykov, tvorivosti, postupov a návodov?

Profesionálna úroveň, citlivá réžia a hudobná presvedčivosť vytvorili výsledok, na ktorý môže byť celá Akadémia umení hrdá.

Prečo stojí za to, spomenúť symbolické výročie 15 inscenácií počas 10 rokov trvajúcej spoločnej práce?

Systematická snaha pripravovať komplexné divadelné inscenácie v mimoriadne skromnej zostave bez produkčnej a technickej podpory je náročné. Napriek tomu si Operné štúdio FMU za obdobie ostatných 10 rokov dokázalo vybudovať nielen široký a stabilný divácky fanklub. Javiskové hudobnodramatické projekty výrazne zatriktívňujú štúdium operného spevu na našej Akadémii umenia. Medzifakultná spolupráca s FDU v postave

narátora sa stala mostom pre obojstranné objavovanie a výmenu skúseností s činoherným prejavom.

Projekty Operného štúdia sú nielen skutočnou a vnímanou výkladnou skriňou Akadémie umení. Stali sa **živým dôkazom**, že keď sa spojí talent, systematická práca, entuziazmus pedagógov a odvaha skúšať náročné veci, vzniká niečo výnimočné. Mladí umelci dokazujú, že budúcnosť slovenskej opery môže byť v dobrých rukách – rukách plných energie, citu a profesionálnej pokory.

Poďakovanie patrí taktiež Nadácii Tatra banka, ktorá projekt finančne podporila, Stredoslovenskému osvetovému stredisku za ústretovú spoluprácu pri podpore mladých talentov, DUOMO RÉGIO za dobrovoľnú spoluprácu pri zabezpečovaní produkčných a technických zložiek projektu. Potlesk na záver tohto akademického roka sa zatiaľ stal odmenou, ktorá motivuje a inšpiruje odhodlanie tvoriť a pripínať krídla mladým umeleckým osobnostiam na profesionálnu cestu. Držme si vzájomne palce, drahí kolegovia!

Igor Šimeg

MAJSTROVSKÉ INTERPRETAČNÉ SPEVÁCKE KURZY

Začiatok marca patril na pôde Konzervatória Jána Levoslava Bellu a Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici hlasu, hudbe a intenzívnej umeleckej práci. V dňoch 3. a 4. marca 2026 sa uskutočnili Majstrovské interpretačné spevácke kurzy pod vedením slovenského barytonistu Filipa Tůmu – umelca, ktorého meno je už dlhé roky spojené nielen s opernými javiskami, ale aj s divadlom, televíziou a moderátorskou tvorbou. Podujatie pripravila Fakulta múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici, Katedra vokálnej interpretácie a Konzervatórium Jána Levoslava Bellu v Banskej Bystrici, odbor spev.

Kurzy priniesli dva dni naplnené sústredením, otvorenou komunikáciou a hľadaním interpretačnej pravdivosti. V koncertných sálach nešlo iba o „správne zaspievané tóny“. Každá hodina sa postupne menila na detailnú prácu s výrazom, textom, emóciou a prirodzeným javiskovým prejavom. Práve tento komplexný pohľad na interpretáciu bol jedným z najvýraznejších momentov celého podujatia.

Filip Tůma pôsobil počas kurzov mimoriadne prirodzene a bez zbytočného odstupu. Nesústredil sa iba na technickú stránku spevu, ale viedol účastníkov k tomu, aby nad hudbou uvažovali hlbšie. Aby každá fráza mala význam, slovo obsah a emócia skutočný vnútorný impulz. Mnohé rady vychádzali z jeho vlastných skúseností z javiska, čo dodávalo práci autentickosť a praktický rozmer. Bolo cítiť, že nejde o teoretické poznatky, ale o poznanie získané rokmi aktívnej umeleckej praxe.

Ako jeden z najvýraznejších slovenských barytonistov svojej generácie patrí Filip Tůma k osobnostiam, ktoré dokážu prepájať operné umenie so

širším publikom. Absolvoval štúdium operného spevu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, zároveň sa však venoval aj herectvu, čo výrazne formovalo jeho umelecký prejav. Počas svojej kariéry účinkoval na scénach Opery Slovenského národného divadla v Bratislave, Národného divadla v Košiciach či Moravského divadla v Olomouci. Diváci ho poznajú aj z televíznych seriálov, dabingu a moderátorskej práce, no napriek širokému umeleckému záberu zostáva jeho prioritou opera.

Práve herecká skúsenosť sa počas kurzov ukázala ako mimoriadne inšpiratívna. Účastníci boli vedení k tomu, aby nevníмали spev izolovane, ale ako súčasť celkového javiskového výrazu. Dôraz sa kladol na prirodzenosť pohybu, vnútornú logiku interpretácie a schopnosť vytvoriť atmosféru, ktorá dokáže osloviť publikum aj bez veľkých gest. Často išlo o drobné detaily, napri-

klad spôsob vyslovenia jednej vety, prácu s dynamikou či zmenu výrazu, ktoré však dokázali úplne zmeniť charakter interpretácie.

Počas dvoch dní zaznelo množstvo árií a piesní rôznych štýlových období. Každá konzultácia mala vlastnú atmosféru a prinášala nové pohľady na interpretáciu. Mimoriadne cenné bolo aj to, že účastníci mohli sledovať prácu svojich kolegov, vzájomne sa inšpirovať a prirodzene si uvedomovať, aké rozdielne môže byť umelecké uchopenie tej istej skladby. Kurzy tak vytvorili priestor nielen na individuálny rast, ale aj na spoločné zdieľanie umeleckého procesu.

Veľmi silno pôsobila aj samotná atmosféra podujatia. Napriek vysokej profesionalite si kurzy zachovali ľudskosť, spontánnosť a pocit tvorivej slobody. V sálach bolo cítiť sústredenie, ale zároveň aj radosť z hudby a z možnosti pracovať s človekom, ktorý má

k umeniu prirodzený rešpekt a hlboký vzťah. Práve táto kombinácia odbornosti a otvorenosti vytvorila prostredie, v ktorom sa dalo pracovať úprimne a bez zbytočného stresu.

Majstrovské kurzy opäť ukázali, aký význam majú podobné umelecké stretnutia pre mladých interpretov. Kontakt s aktívnym umelcom, ktorý denne stojí na javisku, prináša veľmi cennú skúsenosť. Takéto podujatia umožňujú vidieť hudbu v širších súvislostiach, konfrontovať vlastnú predstavu o interpretácii s profesionálnou praxou a zároveň získať novú motiváciu do ďalšej práce.

Dva umelecké marcové dni tak neboli iba sériou odborných konzultácií. Boli stretnutím ľudí, ktorých spája hudba, umelecká zvedavosť a snaha neustále sa posúvať ďalej. A práve v tom spočívala najväčšia hodnota celého podujatia.

Frederika Kočíšová
1. ročník Mgr., Katedra vokálnej
interpretácie, FMU
foto: Andrej Hanes

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA FMU AU S KONZERVATÓRIOM TITO SCHIPA V LECCE

V rámci rozvoja medzinárodnej umeleckej spolupráce Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici (FMU AU) sa v úvode roku 2026 uskutočnila séria koncertných aktivít v novej spolupráci s talianskym Konzervatóriom Tito Schipa v Lecce. Tieto aktivity boli súčasťou projektu orientovaného na podporu mobility študentov, výmenu umeleckých skúseností a prezentáciu mladých interpretov v medzinárodnom kontexte.

Prvým podujatím bol koncert študentov FMU AU v talianskom meste Lecce, ktorý sa uskutočnil 3. februára 2026 v priestoroch Chiesa di Ogni Bene (Ex Convento degli Agostiniani). Slovenskú stranu reprezentovali študenti Mgr. art. Andrei Simanchuk (saxofón, 1. roč. ArtD. štúdia) a Bc. Pavol Bohdan Zápotočný (klavír, 1. roč. Mgr. štúdia). Koncert bol zaradený do cyklu *I concerti degli studenti* v rámci projektu *Progetto Diary 2026*, ktorý prepájal umelecké inštitúcie z Talianska, Slovenska a Španielska. Koncertný program pod názvom *Echo Francais* prezentoval komornú saxofónovú tvorbu skladateľov z konca 19. a 20. storočia. Ako sa vyjadril hlavný koordinátor projektu za študentskú časť Andrei Simanchuk, ktorý koncert dramaturgicky aj zostavil, jeho zámerom bolo vytvoriť „...akúsi hudobnú prednášku o dejinách saxofónu prostredníctvom interpretovaných skladieb, spojenú s dejinami nástroja z tejto krajiny.“ Interpretácie výkony mladých umelcov, ako aj nadšená odozva zo strany publika, jasne potvrdili vysokú umeleckú úroveň študentov FMU AU v medzinárodnom prostredí.

Na túto aktivitu nadviazala recipročná návšteva študentov z Konzervatória Tito Schipa v Lecce na pôde FMU AU v Banskej Bystrici v dňoch 3. a 4. marca 2026. V rámci tejto návštevy sa uskutočnili dva samostatné koncerty. Prvý deň sa v Komornej sále FMU AU konal klavírny recitál mladej talianskej interpretky. Program koncertu bol zostavený z diel významných predstaviteľov klavírnej literatúry – Bacha, Beethovena, Chopina a Brahmsa. Nasledujúci deň odznel v koncertnej sále Konzervatória Jána Levoslava

Bellu komorný koncert klarinetového zoskupenia *AMIS Duo*. Dvojica mladých interpretov Gioele Apollonio a Samuele Cavallo začala spoločne pôsobiť v roku 2024. Program interpretačne atraktívneho koncertu zahŕňal diela autorov ako Donizetti, Stark, Poulenc či Mangani, čím prezentoval široké spektrum štýlov a výrazových možností klarinetovej literatúry. Súbor sa profiluje ako perspektívne komorné teleso, pričom jeho členovia sa už zúčastnili viacerých koncertných a súťažných aktivít.

Realizované koncerty potvrdzujú význam systematickej medzinárodnej spolupráce pre umelecký rast študentov i pedagógov. Umožňujú priamu konfrontáciu interpretačných prístupov a vytvárajú priestor pre vznik nových umeleckých partnerstiev. Zároveň prispievajú k zviditeľneniu FMU AU v európskom umeleckom prostredí a upevňujú vzťahy s partnerskými inštitúciami. Séria koncertov medzi FMU AU a Konzervatóriom Tito Schipa v talianskom Lecce predstavuje príklad úspešnej mobility a obojstranne prospešnej spolupráce, ktorá má potenciál pokračovať aj v ďalších rokoch a rozvíjať nové umelecké a pedagogické aktivity.

doc. Mgr. art. Peter Špilák, ArtD., PhD.
Dekan FMU

SYMFONICKÝ PROGRAM TRADÍCIOU AKADEMICKÉHO ORCHESTRA FMU

V priebehu akademického roka 2025/2026 obohatil Akademický orchester Fakulty múzických umení (FMU) Akadémie umení v Banskej Bystrici pod taktovkou Daniela Simandla banskobystrickú scénu o symfonický a koncertantný repertoár. Hoci Banská Bystrica disponuje profesionálnym orchestrom Štátnej opery, podobné symfonické večery sú tu skôr vzácnosťou. O to výnimočnejší je tento počin, z ktorého sa postupne stáva pekná a pravidelná tradícia.

Hlavnú zásluhu na tom nesie dirigent a dramaturg telesa v jednej osobe, dr. Daniel Simandl. S výraznou podporou vedenia fakulty sa mu darí úspešne motivovať študentov k spoločnému umeleckému rastu. Hladký priebeh koncertov zabezpečujú študenti magisterského štúdia Zuzana Chmelová a Marek Schrom. Z pozície inšpektorov orchestra sú dôležitou oporou nielen pre dirigenta, ale aj pre svojich spoluhráčov.

Presvedčivý zimný debut.

Prvý z koncertov aktuálnej sezóny sa uskutočnil v závere zimného semestra, 21. januára 2026, v priestoroch Cikkerovej siene banskobystrickej Radnice. Večer otvorilo *Fantastické scherzo, op. 25* českého skladateľa Josefa Suka. Po tomto symfonickom úvode sa k orchestru pridala sólista Rastislav

Macko, študent 2. ročníka bakalárskeho štúdia z triedy univ. doc. Michala Červienku, ktorý publiku predniesol populárne štvorčasťové dielo Václava Trojana *Pohádky pro akordeon*. Rastova interpretácia sa vyznačovala umeleckou zrelosťou a hoci išlo o jeho prvú skúsenosť s orchestrálnou spolupracou, podal veľmi presvedčivý výkon. V druhej polovici večera orchester zažiaril v *Symfónii č. 4 A dur „Talianskej“, op. 90* Felixa Mendelssohna Bartholdyho. Sugestívne a zároveň jasné gesto dirigenta pomohlo orchestru k stabilnému nasadeniu, čoho výsledkom bol intenzívny hudobný zážitok.

Hudobná pestrosť a skúška vytrvalosti

Druhý koncert sa konal pred záverom letného semestra, 4. mája, opäť v priestoroch Radnice. Tentoraz išlo o podujatie s výrazne dlhšou minútážou a bohatším programom. Otvorila ho *Ouvertúra na židovskú tému, op. 34* Sergeja Prokofjeva, pri ktorej sa za dirigentský pult postavila študentka 1. ročníka magisterského štúdia Natália Perdochová (tá sa v priebehu večera na pódiu striedala s D. Simandlom) z triedy prof. Štefana Sedlického.

Nasledovala *Ciganiáda* – koncertná rapsódia pre cimbal a orchester od Anatolija Haidenka, dielo medzi interpretmi populárne, no širšiemu publiku

menej známe. Svojho partu sa zhostila Klaudia Oravcová, študentka 2. ročníka bakalárskeho štúdia z triedy prof. Viktórie Herencsár. V technicky i dramaticky členitom opuse sa prejavila ako mimoriadne zdatná interpretka, ktorá si pod Natáliiným pevným vedením spoluprácu s orchestrom bez najmenších zaváhání užívala. V *Koncerte pre flautu a orchester D dur, op. 283* Carla Reineckeho pred teleso opäť predstúpil jeho šéfdirigent Simandl. Sólového partu sa ujala ďalšia študentka 2. ročníka baka-

lárskeho štúdia, Sára Osvaldová z triedy doc. Ivicy Gabrišovej. Podobne ako jej kolegovia, aj ona ponúkla poslucháčom technicky a umelecky výborne zvládnutý opus.

Po krátkej prestávke sa pred trinásťčlenný dychový ansámbel znova postavila Natália Perďochová, aby spoločne uviedli *Serenádu Es dur, op. 7* Richarda Straussa. V samom závere tohto interpretačne i časovo náročného koncertu prišla pod Simandlovou taktovkou na rad *Symfónia č. 6 F dur, op. 68 „Pastorálna“* Ludwiga van Beethovena. Dielo s premyslenou a ucelenou výstavbou

preverilo pripravenosť a skúsenosti telesa (doplneného o výpomoc hráčov z orchestra Štátnej opery). Náročný program sa svojou mimoriadnou dĺžkou podpísal na interpretácii tejto päťčasovej symfónie. Do budúcnosti by možno bolo vhodnejšie siahnuť po dramatickejšom modeli prvého koncertu, ktorý svojou sviežosťou a pestrosťou ponúkol interpretom i publiku vyvázenejší hudobný zážitok.

Koncerty Akademického orchestra FMU dávajú študentom cennú príležitosť profesionálnej praxe. Prostredníctvom takejto spolupráce prichádzajú

do priameho kontaktu s profesionálmi a zároveň objavujú známu i menej uvádzanú hudobnú literatúru. V neposlednom rade z nich na pódiu vyžaruje úprimná radosť zo spoločného projektu, ktorá sa stáva silným impulzom pre ich ďalší umelecký rast. A presne tento hlboký, pozitívny dojem si z koncertnej sály odnáša aj samotné publikum.

Mgr. art. Eva Miškovičová, PhD.

Katedra hudobno-teoretických a akademických predmetov, FMU AU

foto: Andrej Hanes

GRAPHIC ART LAB 3: RECYKLÁCIA AKO TVORIVÁ STRATÉGIA SÚČASNEJ GRAFIKY

V dňoch 15. – 20. marca 2026 sa na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici uskutočnil tretí ročník medzinárodného programu Erasmus+ Blended Intensive Programme (BIP) Graphic Art Lab. Podujatie spojilo 23 študentov zo zahraničných partnerských univerzít a 18 študentov Fakulty výtvarných umení, ktorí počas intenzívneho tvorivého týždňa spoločne skúmali recykláciu ako tvorivý princíp súčasnej grafiky. Workshop bol zameraný na tvorbu nových grafických diel prostredníctvom experimentu, recyklácie a transformácie existujúcich materiálov a obrazových zdrojov. Účastníci pracovali v medzinárodných skupinách, čo umožnilo prirodzenú výmenu prístupov a rôznych vizuálnych skúseností.

Graphic Art Lab sa počas predchádzajúcich rokov etabloval ako platforma pre medzinárodnú spoluprácu, experiment a výmenu skúseností medzi študentmi a pedagógmi z partnerských univerzít. Tretí ročník sa zamerlal na tému recyklácie nielen v environmentálnom zmysle, ale predovšetkým ako na spôsob uvažovania o obraze, materiáli a samotnom procese tvorby. Workshop reagoval na aktuálne otázky nadprodukcie vizuálnych informácií, rastúceho množstva odpadu a potreby hľadať udržateľnejšie prístupy aj v oblasti umeleckej tvorby. Dôležitým východiskom bola aj otázka, ako môže recyklácia meniť samotné vnímanie autorstva a originality v grafickej tvorbe.

Počas intenzívneho týždňa na katedre grafiky sa workshop sústredil na experiment, transformáciu a opätovné využitie existujúcich materiálov. Študenti pracovali s alternatívnymi formami sieťotlače, monotypiou, eco-printom a ďalšími grafickými technikami, ktoré umožňovali prepájať staré a nové vrstvy obrazu. Dôležitú úlohu zohrávala práca so staršími grafikami, nepodarenými tlačami, použitým papierom, textilom, tlačovým odpadom či nájdenými obrazovými materiálmi. To, čo by za bežných okolností skončilo ako nepotrebný materiál, sa stávalo základom nových autorských diel. Práca prebiehala v otvorenom ateliéro-

vom režime, kde sa jednotlivé techniky kombinovali a spontánne prekrývali.

Recyklácia pritom nebola chápaná iba ako praktický spôsob šetrenia zdrojov. Stala sa tvorivou metódou, prostredníctvom ktorej účastníci skúmali možnosti premeny existujúcich obrazov a významov. Staršie grafické práce boli rozoberané, pretláčané, vrstvené, dopĺňané novými zásahmi a prenášané do nových súvislostí. Workshop ukázal, že recyklácia nemusí znamenať opakovanie, ale naopak vytváranie nových hodnôt z toho, čo už existuje.

Súčasťou programu boli aj odborné prednášky a prezentácie venované aktuálnym témam súčasnej vizuálnej

kultúry. Pozornosť bola venovaná novým technológiám vrátane umelej inteligencie a ich vplyvu na vznik, šírenie a interpretáciu obrazov. Diskusie sa zameriavali na otázky autorstva, originality a postavenia tvorcu v súčasnom digitálnom prostredí. Tieto vstupy zároveň dopĺňali praktickú časť workshopu o širší teoretický rámec.

Vyvrcholením intenzívneho týždňa bola záverečná výstava realizovaná v priestoroch Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Prezentovala diela vzniknuté počas workshopu a ponúkla návštevníkom pohľad na rôznorodé prístupy k téme recyklácie v súčasnej grafike. Výstava zároveň ukázala šírku použitých techník, materiálov a autorských stratégií, ktoré študenti počas programu rozvíjali.

Po skončení fyzickej mobility pokračoval projekt online prezentáciami a záverečnými reflexiami. Študenti predstavili výsledky svojej práce, dokumentovali jednotlivé fázy tvorivého procesu a diskutovali o použitých materiáloch, technikách a konceptuálnych východiskách svojich projektov. Záverečná reflexia zároveň umožnila zhodnotiť prínosy workshopu a pomenovať nové možnosti ďalšej spolupráce medzi partnerskými inštitúciami.

Graphic Art Lab 3 opäť potvrdil význam medzinárodných vzdelávacích projektov pre rozvoj umeleckého vzdelávania. Spojenie študentov z rôznych krajín, otvorenosť voči experimentu a dôraz na tvorivé využívanie existujúcich materiálov vytvorili jedinečné prostredie pre vznik originálnych

diel a nových umeleckých prístupov. Workshop zároveň ukázal, že recyklácia môže byť nielen environmentálne zodpovedným prístupom, ale aj silným tvorivým nástrojom, ktorý umožňuje nanovo premýšľať o obrazoch, materiáloch a ich mieste v súčasnej vizuálnej kultúre.

doc. Patrik Ševčík
organizátor projektu, Fakulta výtvarných umení, Akadémia umení v Banskej Bystrici
foto: autor

MÉDIUM MYSLENIA _ MATERIÁL

SÉRIA ODBORNÝCH WORKSHOPOV KATEDRY SOCHÁRSTVA

V priebehu apríla 2026 realizovala Katedra sochárstva FVU Akadémie umení v Banskej Bystrici sériu odborných workshopov zameraných na rozširovanie materiálového a technologického spektra súčasnej sochárskej praxe. Workshopy vedené externými odborníkmi z oblasti porcelánu, skla a autorského šperku vytvorili priestor pre experiment, interdisciplinárne presahy a intenzívny kontakt študentov s profesionálnou umeleckou praxou.

Projekt reflektoval aktuálnu potrebu prepájania tradičných remeselných technológií so súčasným umeleckým myslením a zároveň reagoval na dlhodobé budovanie technologického a materiálového zázemia katedry sochárstva. Jednotlivé workshopy boli koncipované ako praktické masterclassy, ktoré študentom sprostredkovali nielen technologické princípy práce s konkrétnymi materiálmi, ale aj ich konceptuálny a výtvarný potenciál v kontexte súčasného umenia.

Séria workshopov bola realizovaná v rámci podpory rozvoja infraštruktúry a inovatívnych foriem vzdelávania z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti Európskej únie.

1. Porcelán ako médium svetelnej transparentnosti
2. Materiálová a optická špecifickosť skla v sochárskom objekte
3. Autorský šperk ako autonómny sochársky objekt

foto: Ivana Sláviková, Veronika Uhrecká

AUTORSKÝ ŠPERK AKO AUTONÓMNY SOCHÁRSKY OBJEKT

Súčasťou série odborných workshopov realizovaných na katedre sochárstva bol aj workshop autorského šperku pod vedením Veroniky Uhreckej – zlatníčky a autorskej šperkárky pôsobiacej na Slovensku aj v zahraničí. Workshop nadviazal na dlhodobšie budovanie šperkárkeho materiálového a technologického zázemia na katedre a zameriaval sa na chápanie šperku ako autonómneho umeleckého objektu s plastickými a priestorovými kvalitami.

Prostredníctvom praktickej práce s kovom a základných zlatníckych techník mali študenti možnosť skúmať vzťah medzi remeslom, materiálom a súčasným sochárskym myslením. Veronika Uhrecká študovala na bývalej ŠUP v Kremnici a následne absolvovala dvojročné štúdium na Kráľovskej akadémii umení v belgických Antverpách v odbore dizajn kovu a šperku. Zlatníckemu remeslu sa profesionálne venuje od roku 2007 a vo svojej tvorbe prepája technologickú precíznosť s autorským umeleckým prístupom.

Workshop poskytol študentom možnosť priameho kontaktu so základnými šperkárskymi technikami a zároveň otvoril priestor na premýšľanie o kovovom materiáli v širšom kontexte súčasného sochárstva a autorského šperku. Ako lektorka uvádza:

„Určite som im chcela sprostredkovať základy práce s kovom zlatníckymi technikami. Na vašej škole sa stretávajú s odlievaním, čiže tento postup som zámerne vynechala. Vysvetlila som im rozdiely medzi drahými a obecnými kovmi, na čo a kde ich používame a ukázala som im rôzne prístupy a ich využitie v sochárstve ako aj v umeleckom šperku.“

Dodáva: *„Úspešne sa zoznámili so zlatníckym náradím a pri samotnej výrobe svojich objektov využívali niekoľko techník ako pílenie, strihanie, žíhanie, spájkovanie, tepanie a ďalšie. Chcela som im odovzdať hlavne praktickú skúsenosť s ručnou prácou, kus lásky ku kovu a ohňu a týmto rozšíriť ich možnosti pre ďalšiu umeleckú tvorbu.“*

Workshop zároveň potvrdil význam prepájania akademického prostredia s odbornou praxou, najmä v oblasti technologicky špecifických disciplín, kde je osobná skúsenosť s materiálom nenahraditeľná. Veronika Uhrecká vníma túto formu vzdelávania ako kľúčovú:

„Toto vnímam už dlhodobo ako veľmi dôležitú súčasť vzdelávania. Praktická

skúsenosť je niečo, čo v človeku ostane zapísané oveľa dlhšie ako teoretické vedomosti. V ideálnom prípade by mala byť teória podkutá praxou. Vtedy má šancu naozaj ovplyvniť a obohatiť jednotlivca. V dobe AI a digitalizácie je každá reálna skúsenosť s materiálom extrémne hodnotná.“

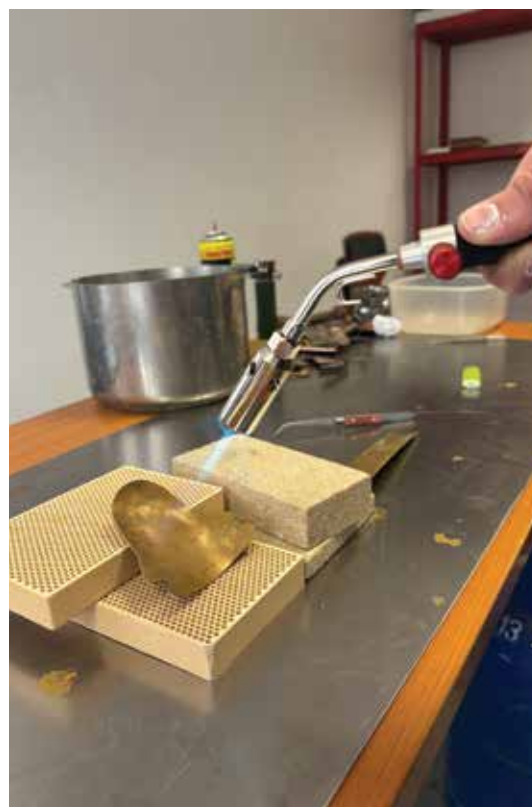
Dôležitým aspektom workshopu bola aj skutočnosť, že Veronika Uhrecká pôsobí v regióne neďaleko Banskej Bystrice, čo do budúcnosti otvára možnosti intenzívnejšej spolupráce a ďalšieho rozvoja vzdelávania v oblasti autorského šperku na katedre sochárstva. Kontinuita podobných odborných dielní môže významne prispieť k rozvíjaniu technologického zázemia aj interdisciplinárneho umeleckého myslenia študentov.

Na záver adresovala študentom aj odporúčanie smerujúce k otvorenosti voči experimentu a tvorivému procesu: *„Podľa mňa je dôležité nebať sa experimentovať a hľadať spôsoby, ako prekročiť hranice materiálov alebo techník samotných. Niekedy z úplného nepodarku vznikne skvelá vec alebo nová technika, len treba vytrvať.“*

Text a editoriálne spracovanie:

Mgr. art. Ivana Sláviková v spolupráci s Veronikou Uhreckou

foto: Ivana Sláviková, Eliška Babjaková, Nikola Poláčková

PORCELÁN AKO MÉDIUM SVETELNEJ TRANSPARENTNOSTI

Sériu odborných workshopov realizovaných na katedre sochárstva otvoril workshop porcelánu vedený vizuálnou umelkyňou Eszter Palik z Budapešti. Intenzívna trojdňová dielňa bola zameraná na technologické aj konceptuálne aspekty porcelánu ako špecifického keramického média, ktoré v súčasnej priestorovej tvorbe otvára možnosti práce s krehkosťou, svetlom a detailom. Workshop bol koncipovaný ako intenzívne oboznámenie sa s technologickými aj konceptuálnymi aspektmi porcelánu a zároveň otvoril diskusiu o možnostiach rozširovania tradičného sochárskeho média prostredníctvom experimentu s materiálom.

Lektorka zdôrazňuje, že hlavným cieľom workshopu bolo sprostredkovať študentom základnú skúsenosť s porcelánom a priblížiť im jeho technologické špecifiká: „Hlavným cieľom bolo, aby sa s týmto materiálom oboznámili – ako ho používať a čo jeho technológia obnáša. Je ťažké s týmto materiálom pracovať v takom krátkom čase a bez akejkoľvek prípravy. Napriek tomu im toho môžete veľa ukázať a môžu s ním dosiahnuť pocit úspechu.“

V kontexte sochárskeho vzdelávania predstavuje porcelán materiál, ktorý rozširuje zaužívané chápanie média a ponúka nové možnosti práce s formou, krehkosťou či významovou vrstvou objektu. Workshop zároveň poukázal na dôležitosť materiálového výskumu v procese umeleckej tvorby. Ako lektorka uvádza: „Zúčastnili sa ho najmä študenti, ktorí inklinujú k priestorovej tvorbe/sochárstvu; pre nich je najdôležitejšie uvedomiť si, že tento materiál môže byť aj alternatívou, ak to koncept dovolí ... Najzaujímavejšie bolo, že niekoľko študentov prišlo pripravených, s hotovými sadrovými negatívami, a tento materiál si tiež vyskúšali a prispôbili si ho svojim konceptom. Myslím si, že je to veľmi dobrý výsledok.“

Workshop zároveň potvrdil význam prepájania akademického prostredia s odbornou praxou. Kontakt s profesionálmi umožňuje študentom konfrontovať svoje uvažovanie s aktuálnymi skúsenosťami z umeleckého a technologického prostredia. Lektorka túto spoluprácu reflektuje nasledovne: „Myslím si, že je to dobrý nápad, pretože profesionáli poznajú svoj odbor zvnútra aj zvonka. Vedia tiež určiť, ako tieto vedomosti efektívne sprostredkovať a prispôbiť ich

špecifickým potrebám každej školy.“

Dôležitým aspektom workshopu bola aj podpora otvoreného a kritického prístupu k materiálu ako nositeľovi významu.

V súčasnom umení totiž materiál nefunguje iba ako technický prostriedok, ale stáva sa integrálnou súčasťou konceptu diela. „Myslím si, že je dobré, aby boli otvorení rôznym technikám a používali rôzne materiály. Ak chápú, ako veci fungujú, dokážu o nich kriticky premýšľať. Myslím si, že je dobré, aby premýšľali cielene a otvorene. Materiály a ich správne použitie majú aj konceptný rozmer, ktorý môže umeleckému dielu veľa dodať.“

Workshop porcelánu tak nepredstavoval iba praktické zoznámenie sa s technológiou, ale aj podnet k širšiemu premýšľaniu o úlohe materiálu v súčasnej umeleckej a sochárskej praxi.

Text a editoriálne spracovanie:

Mgr. art. Ivana Sláviková v spolupráci s Eszter Palik

foto: Ivana Sláviková

MATERIÁLOVÁ A OPTICKÁ ŠPECIFICKOSŤ SKLA V SOCHÁRSKOM OBJEKTE

Ďalšou z odborných dielní realizovaných v rámci série materiálovo orientovaných workshopov na katedre sochárstva bol workshop skla vedený Petrom Manom, doktorandom Univerzity Tomáše Bati v Zlíne. Workshop predstavoval prvú systematickú skúsenosť študentov s prácou so sklom a zároveň otvoril priestor pre experimentovanie s transparentnosťou, svetlom a objemom v kontexte súčasného sochárskeho objektu.

Realizácia workshopu nadviazala aj na nové technologické možnosti katedry, predovšetkým na zakúpenie fusingovej pece určenej na líhané sklo do formy.

Doteraz na katedre absentovalo nielen technologické zázemie pre prácu so sklom, ale aj odborné vedenie v tejto oblasti. Workshop tak predstavoval dôležitý krok smerom k rozšíreniu materiálového a technologického spektra primárne bakalárskeho štúdia na katedre. Významným prínosom bola zároveň aj novo-začatá spolupráca s firmou GLASSOVIA s.r.o. Martin, ktorej patrí poďakovanie za podporu a ochotu podieľať sa na rozvíjaní materiálového zázemia pre prácu so sklom.

Ako uvádza lektor workshopu Petr Mana, jeho hlavným cieľom bolo študentom sprostredkovať základné princípy práce so sklom spôsobom, ktorý je realizovateľný aj mimo profesionálne vybaveného sklárskeho ateliéru: „Primárnym cieľom workshopu bolo predstaviť študentom základní techniky zpracování skla, které lze úspěšně aplikovat i bez plně vybaveného sklářského ateliéru. Snahou bylo ukázat, že porozumění základním fyzikálním vlastnostem skla a jejich respektování otvírá dveře k práci s tímto materiálem, který se na první pohled může zdát netvárný.“

Workshop zároveň otvoril otázku materiálového experimentu a medziodborového presahu v súčasnom umení. Sklo bolo predstavené nielen ako technologicky špecifický materiál, ale aj ako autonómne umelecké médium schopné niesť individuálny koncept a autorský výraz. Lektor dodáva: „Mým osobním cílem pak bylo zažehnout ve studentech jiskru zájmu o sklo jako takové, aby ho pochopili jako médium, které jim umožní svobodně rozvíjet a realizovat jejich vlastní umělecké vize.“

Dôležitým aspektom workshopu bola aj podpora otvorenosti voči novým materiálom a technologickým proce-

som, ktoré môžu významne formovať umelecké myslenie študentov. V prostredí súčasného sochárstva, kde sa čoraz viac stierajú hranice medzi tradičnými disciplínami, nadobúda experimentálny prístup k médiu zásadný význam. „*Študentům bych chtěl vzkázat, aby se nebáli experimentovat a využívat i pro ně neznámé či nekonvenční materiály. Každá technologická výzva, před kterou jsou postaveni, je v konečném důsledku může jen posunout v jejich vlastní tvorbě kupředu.*“

Samotný workshop mal podľa lektora aj osobný rozmer. Atmosféra katedry mu pripomenula vlastné umelecké začiatky a vytvorila prirodzený priestor pre otvorenú komunikáciu so študentmi: „*Možnost vést workshop na katedře sochařství pro mě byla velmi silným zážitkem. Tamní atmosféra mě myšlenkami vrátila do dob mých vlastních studií na Zlínské soukromé vyšší odborné škole umění, kde jsem s uměním začínal, a díky tomuto prostředí jsem se u vás cítila jako doma. Velmi mě potěšilo, s jakým nadšením a otevřeností studenti k práci přistoupili.*“

Workshop skla tak nepredstavoval iba úvod do technologických možností práce s týmto médiom, ale aj významný impulz pre ďalšie smerovanie materiálového výskumu na katedre sochárstva.

Text a editoriálne spracovanie:

Mgr. art. Ivana Sláviková v spolupráci s Petrom Manom.

foto: Ivana Sláviková

VÝSTAVA DESTINO/ OSUD: MEDZI CESTOU, PAMÄŤOU A HLÁDANÍM DOMOVA

Názov výstavy: Destino/Osud

Umelci: Štefan Balázs, Katarína Balúnová, Martin Derner, Žofia Dubová, Viktor Fuček, Ján Hrčka, Zuzana Križalkovičová, Róbert Makar, Stano Masár, Matúš Maťátko, Monika Pascoe Mikyšková, Eva Moflárová, Juliana Mrvová, Michal Murin, Tomáš Raťa, Vladimíra Weiss Savkaničová, Michaela Šuranská, Peter Valiska-Timečko, Boris Vaitovič, Katarína Janečková Walshe

Kurátorka: Katarína Balúnová

Koordinátor: Branislav Zurko

Miesto: Museo de Arte Contemporáneo Querétaro, Mexiko

Trvanie výstavy: 13. 02. 2026 – 17. 05. 2026

Projekt Destino/Osud reflektuje ľudský osud v širších súvislostiach, pričom odkazuje na život a dielo významného umelca Kolomana Sokola, ktorého tvorba zanechala výraznú stopu tak na Slovensku, ako aj v Mexiku. Výstava vytvára dialóg medzi Slovenskom a Mexikom, pričom Sokolova životná a umelecká dráha slúži ako východisko pre reflexiu osobných dejín, kolektívnej pamäti a skúsenosti presunu medzi priestormi, kultúrami a formami príslušnosti. Umenie Kolomana Sokola zobrazovalo ľudské osudy v celej ich šírke, od sociálno-kritických motívov, cez psychologické štúdie, po zobraze-

nie momentov jednoduchého života, čo sú témy, ktorými sa zaoberajú aj súčasní slovenskí umelci. Výber zahŕňa už etablovaných slovenských umelcov, rovnako ako mladšiu generáciu. Jadrom projektu Destino/Osud je skúmanie osudu ako mnohostrannej sily, ktorá formuje naše životy. Každý umelec predstavuje jedinečnú interpretáciu toho, ako osud ovplyvňuje osobné príbehy, kultúrne identity a univerzálne skúsenosti. Projekt vznikol v spolupráci s Galériou Koniareň v Trebišove a bol podporený z verejných zdrojov Fondom na podporu umenia.

Výstava je rozdelená do troch celkov: *Kniha osudu*, *Cesta* a *Hľadanie domova*, ktoré rôznym spôsobom rozvíjajú existenciálnu a spoločenskú skúsenosť. V sekcii *Kniha osudu* sa výstava sústreďuje na otázku, do akej miery je ľudský život vopred určený a do akej miery ho utvárajú každodenné rozhodnutia. Časť *Cesta* prezentuje diela, ktoré referujú k fyzickému putovaniu, sociálnej migrácii, ale aj duchovnému sebaopoznávaniu. Najsilnejšie sa motív ukotvenia objavuje v záverečnej časti výstavy *Hľadanie domova*, ktorá poukazuje na potrebu človeka vytvárať si vlastný

priestor bezpečia a opory, i keď je tento priestor len dočasný alebo krehký.

Na výstave sa zúčastnili viacerí pedagógovia Akadémie umení v Banskej Bystrici – Štefan Balázs, Viktor Fuček, Matúš Maťátko, Michal Murin a Peter Valiska-Timečko, rovnako ako absolventka Michaela Šuranská. Ich diela reflektovali tému v rôznych médiách od malby cez grafiku až po konceptuálny prístup a performanciu.

Dielo *Michala Murina* otvára výstavu konceptuálnym presahom identity a histórie. Autor reaguje na miesto dočasného pobytu Kolomana Sokola v Mexico City. Z lepiacich pásov vytvára fiktívnu mapu metra, čím prepája kartografiu, abstrakciu a koncept orientácie v priestore. Jeho dielo kladie divákovi sériu otázok o tom, čo vlastne znamená mapa, ako sa vytvára vizuálny poriadok mesta a do akej miery je orientácia v priestore zároveň orientáciou v kultúrnej skúsenosti. Práce *Štefana Balázsa* ukazujú možnosti posúvania fyzických a mentálnych hraníc. Autor vo svojej tvorbe odkazuje k imaginatívnym mestám minulosti i budúcnosti, pričom geometria slúži ako štruktúrny rámec pre skúmanie časových a priestorových dimenzií. Abstraktný jazyk sa tu stáva prostriedkom premýšľania o orientácii, pohybe a mentálnej mape človeka v meniacom sa svete. Video performance *Viktora Fučeka* s názvom *The Fate of Our World* rozvíja obraz sveta ako krehkej siete vzťahov. Fuček pracuje s predstavou splietania, napätia a rozkladu, čím upozorňuje na

zraniteľnosť spoločenského usporiadania i na mocenské mechanizmy, ktoré túto rovnováhu narušujú. Jeho prístup prepája telesnosť, performativnosť a kritickú reflexiu súčasnosti, pričom telo nevystupuje len ako fyzický nositeľ skúsenosti, ale aj ako médium transformácie a odporu. Iným spôsobom reaguje na problematiku konfliktov *Peter Valiska-Timečko*, ktorého grafika vytvorená autorskou technikou odtlačania boxerských rukavíc zobrazuje utečenkyniu - matku s dieťaťom, v kompozícii pripomínajúcej sakrálnu motívy. Dielo pracuje s kontrastom medzi intímnym výjavom a násilnou povahou samotného tvorivého procesu. Odtlačok, pôvodne chápaný ako stopa fyzického kontaktu a zápasu, sa mení na prostriedok vizuálneho stvárnenia migrácie, ohrozenia a uchovávaní dôstojnosti. Grafická séria *Matúša Maťátka* akcentuje skladbu nerastov a minerálov zo slovenských baní, čím nadväzuje na známe práce Kolomana Sokola reflektujúce ťažkú sociálnu realitu banských robotníkov. Autor prostredníctvom zjednodušeného tvaroslovía a odkazov na elementárne štruktúry sveta pripomína prepojenie prírodných zdrojov, práce a dejín regiónu. Vrstvenie materiálnych významov zároveň otvára otázku, ako sa historická skúsenosť zapisuje do vizuálnej formy a ako sa materiál mení na nositeľa širšieho spoločenského a filozofického posolstva. Autorka *Michaela Šuranská* v malbe a jej presahoch analyzuje krajinu ako časovo vrstvenú entitu modifikovanú ľudskou aktivitou. Opakovane sa vracia na tie isté miesta, aby zaznamenávala drobné premeny a iniciovala pátranie

po hlbších koreňoch pamäte. Vo svojej tvorbe vyzýva k spomaleniu a scitlivieniu na mieste, na ktorom sa práve nachádzame. Výstava bola rozšírená o site-specific inštaláciu od *Kataríny Balúnovej*, ktorá cez prácu z lokálnym materiálom artikuluje vzťah medzi priestorom, identitou a pamäťou miesta. Tehla tu nefunguje len ako stavebný prvok, ale ako nositeľ procesu konštruovania domova. Trsy kukurice vytrhnuté aj s koreňovým systémom a zeminou sú prepojené s malbou, ktorá aktualizuje lokálnu mytológiu. Zrkadlo ako súčasť inštalácie vnáša diváka do diela a zároveň prepája širší výstavný priestor.

Počas trvania výstavy sa v priestoroch múzea uskutočnili tri performatívne vystúpenia, ktoré rozšírili statickú výstavnú formu o časovú a telesnú rovinu. *Peter Valiska-Timečko* a *Tomáš Savkanič* vytvorili tancom experimentálnu *Choreo grafiku*, v ktorej sa pohyb stal nástrojom vizuálneho zapisovania rytmu, priestoru a tela. *Viktor Fuček* sa zameril na transformatívne možnosti tela, čím nadviazal na svoju širšiu umeleckú prax skúmajúcu telo ako miesto premien a kritického uvedomovania. Performance *Kataríny Balúnovej* pracovala s ideou vytvárania domova cez symbolický lokálny materiál, pričom zdôraznila prepojenie medzi materiálnou konkrétnosťou a kultúrnou pamäťou miesta.

DYSTÓPIA A NÁDEJ V ČIERNOM ZRKADLE

Výstava *Black Mirror. The Long Shadow of the Future* (Čierne zrkadlo. Dlhý tieň budúcnosti) v budapešťanskom Ludwig Museum – Museum of Contemporary Art rozvíja jednu z línií dlhodobej expozície *BIG BANG. Expanding Collection Horizons* (Veľký tresk. Rozšírené obzory zbierky). Sústreďuje diela, v ktorých sa budúcnosť neukazuje ako prísľub pokroku, ale ako obraz civilizačnej únavy, ekologickej úzkosti, technologickej kontroly a politickej pamäti. Dystópia nie je iba literárny, umelecký alebo filmový žáner. Stáva sa spôsobom, akým súčasné umenie číta svet po strate istôt: svet vyčerpaný, prehrievaný, fragmentovaný, no stále schopný vytvárať nové formy odporu, starostlivosti a nádeje.

Motív čierneho zrkadla sa vo výstave objavuje nielen ako metafora vypnutej obrazovky, ale aj ako priestorový princíp. Reflexné čierne a strieborné plochy, fóliové steny, tmavé videoboxy a navigačné „čierne zrkadlá“ vytvárajú sugestívnu výstavnú krajinu s výraznou architektúrou, ktorá nevytvára uzavretý katastrofický labyrint, ale sériu prahov, filtrov a zastavení. Dystópiu nepozorujeme zvonka. Snažíme sa v nej zorientovať a zároveň sa v nej zrkadlíme.

Výstava sa začína Nam June Paikovým dielom *Good Morning, Mr. Orwell* (GMMO, 1984), jedným z kľúčových projektov *satellite art*. Paik v orwellovskom roku neodpovedal na víziu Veľkého brata jej potvrdením, ale parafrázou na slávny Courbetov obraz: obrazovku premenil na priestor živých, simultánných stretnutí medzi New Yorkom a Parížom. V mediálnej koláži, ktorá performatívne prepojila umelecké centrá starého a nového sveta, sa objavujú Joseph Beuys, John Cage, Allen

Ginsberg, Merce Cunningham, Salvador Dalí, Charlotte Moorman, Ben Vautier či Laurie Anderson. Satelit bol technológiou prenosu, ale aj predstavou média schopného obchádzať hranice, filtre a centralizovanú moc. Dnes však táto Paikova utópia pôsobí nečakane rozporuplne: namiesto nádeje v oslobodzujúcu globálnu komunikáciu zápasíme s algoritmickou kontrolou, dátovou extrakciou a ekonomikou pozornosti, ktoré posilňujú najmä autoritárske hierarchie. *GMMO* preto neponúka nostalgický optimizmus, ale otázku, ktorá rámcuje celú výstavu: môže byť obrazovka ešte miestom stretnutia, alebo sa už stala návykovým povrchom kontroly? Paikova mediálna utópia tak na úvod otvára historickú vrstvu „minulých budúcností“.

Jednou z línií výstavy je prežitie po kolapse infraštruktúr. Tamás Kaszás prepája survivalizmus, sci-fi agitprop a postsocialistickú materiálnu skromnosť. Jeho séria *Sci Fi Agit Prop* (*The Science Fiction of Agitative Propaganda*) z rokov 2010 – 2018 pôsobí ako súbor návodov, signálov alebo provizórnych manuálov pre spoločnosť po katastrofe. Ak zlyhajú technické a politické systémy, zostáva otázka, ako spoločne improvizovať, uchovať poznanie a prežiť bez ilúzií pohodlia.

Oto Hudec, zastúpený aj v zbierke Ludwig Museum, má vo výstave *Black Mirror* video *Wave in Front of the Garden* (2019), ktoré nadväzuje na širší projekt *We Are the Garden* (2020), prítomný aj v dlhodobej expozícii *BIG BANG*. Hudec ukazuje klimatickú dystópiu ako tichý režim prežívania. V jeho svete sa prežitie redukuje na hľadanie vody, potravy a dýchatelného vzduchu. Hmyz mizne, krajina vyprahne, stromy sú len

spomienkou a posledná rodina prežíva v klimatizovanej bunke so skleníkom. Život je namáhavý, záhrada je neromantická, lebo je krehkou podmienkou dýchania. Hudecov alarmný survivalizmus ukazuje dôsledky toho, keď, človek zabudne, že neprežije ak bude chcieť prírodu ovládať, ale len vtedy, ak sa znovu stane jej súčasťou.

Výstava zároveň pracuje s telom ako miestom, kde sa moderné systémy poznania a moci zapisujú najzreteľnejšie. Orshi Drozdik v súbore *Adventure in Technos Dystopium: Black Mirror* (1983 – 1988) spája vedecký pohľad, vitrínu, anatomický preparát a obraz smrti. Čierne zrkadlo tu odráža technologickú civilizáciu aj dejiny racionality, ktorá človeka premieňa na objekt, vzorku, dôkaz. Eva Koťátková v diele *Sit Up Straight!* (2008) a v súbore *Documents of Violent Acts That (May Have) Happened Last Week* (2016) rozvíja príbuznú tému cez disciplinované, zraniteľné alebo uzavreté telo oscilujúce medzi ochranou a kontrolou, starostlivosťou a obmedzením. Zsófia Keresztes zasa vytvára postdigitálnu telesnosť: hybridnú, mozaikovou, lesklú, organickú aj umelú zároveň, akoby telo po rozpade stabilnej identity hľadalo novú, cudziu či mimoludskú formu.

Politickú pamäť ideológií výstava číta cez niekoľko presne zvolených diel. Blue Noses vo videoinštalácii *Lenin Turning in His Grave* zo série *Little People* (1999) využívajú jazykové hry a pozostatky sovietskej monumentality na čiernu grotesku. Lenin sa v kartónovej hrobke doslova obracia v hrobe, zatiaľ čo iný obraz tej istej videosérie ukazuje partiu mladých mužov, ako nacvičujú hádzanie nahého tela mladej ženy do masového hrobu. Humor

tu skrýva chladnú analýzu: totalitné symboly neumierajú, iba sa recyklujú, opakujú a znovu spúšťajú v inej verzii.

Ďalšia vrstva výstavy súvisí so špekulatívnymi podobami identity. Hungarofuturizmus skupiny Technologie und das Unheimliche pracuje s národnými mýtmi, pravekom, turulom, šamanizmom a techno-utopickými fikciami ako s prehnaným zrkadlom maďarskej identity. Tam, kde nacionalizmus uzatvára pôvod do osudu, umelci ho rozkladajú cez sci-fi, iróniu a apokalyptickú imagináciu. V tomto bode možno opatrne uvažovať aj o potrebe stredoeurópskeho variantu eurofuturizmu: nie ako o triumfálnej vízii budúcej Európy, ale ako o otázke, či región poznačený imperializmom, kolonializmom, socializmom, postsocializmom, nacionalizmom a ekologickým vyčerpaním dokáže vytvoriť inú predstavu budúcnosti než nostalgický návrat k starým mýtom.

S touto otázkou súznie paralelná výstava *In the End There Will Be No End. Neo-Avant-Garde and Contemporary Artists from Art Fond Collection, Bratislava*, ktorú v Ludwig Museum kurátorsky pripravili Katarína Bajcurová a autorka tohto článku. Výstava nepredstavuje neoavantgardu ako uzavretú historickú kapitolu 60. a 70. rokov 20. storočia, ale ako pretrvávajúci spôsob vyjadrovania vnútornej slobody, odporu, kritického myslenia a občianskej zodpovednosti. Neoavantgarda nie je tendencia alebo štýl, ale medzinárodná sieť umelcov a umelkýň. Tiež však je mentálnym postojom, ktorý sa nanovo aktivuje v súčasnom umení, ekologickým myslení, feministických stratégiách, intermédiách aj politickej imaginácii. Umelecká sloboda nemá hranice a nikdy neskončí.

Na otvorení túto perspektívu v priestore múzea aktivovali dve performancie. Emília Rigová alias Bari Raklori (docentka na FVU Akadémii umení v BB) uviedla performanciu *There Is No Freedom Without Victory*, súvisiacu s jej vystavenou videoinštaláciou (*Out of the Deadlock* (2016)). Dielo patrí k autorkinmu cyklu venovanému Porajmosu, rómskemu holokaustu. Pracuje s vykorenenosťou, stratou romipen, tichom, smútkom a rituálnou opravou. Performancia, sprevádzaná zvukom halgató šíreným cez malú urnu podávanú diváctvu, preniesla tému osobnej a kolektívnej traumy do živej situácie zhromaždených tiel. V tomto zmysle možno hovoriť o romafuturizme, ktorý nevychádza z technologickej fascinácie,

ale zo schopnosti vytvárať budúcnosť z miesta historického vymazania.

Roman Ondak a Štefan Papčo v performancii *Global Warming* prispeli k environmentálnemu zcitliveniu elementárnym gestom krájania slaniny. Biela hmota tuku na drevenom bloku evokovala topiaci sa ľadovec, zásobu energie, prebytok aj vinu za privlastňovanie prírody a extraktivistickú logiku antropocénu. Performer s odťažitým výrazom, krájajúci kúsky slaniny v bielych rukaviciach, pôsobil ako technik katastrofy. Budúcnosť tu nie je abstraktným horizontom, ale hmotou položenou pred nami: rezanou, delenou a konzumovanou.

Susedstvo výstav *Black Mirror*, *BIG BANG* a *In the End There Will Be No End* rozširuje otázku dystópie za hranice jedného kurátorského projektu. Dystópia nie je opakom nádeje. Je jej najťažšou skúškou. V čiernom zrkadle Ludwig Museum sa odráža svet v stave vyhorenia, ktorý už nemožno zachrániť návratom k starým mýtom pokroku. Nádej sa však nerodí len z optimizmu a vízie svetlých zajtrajškov. Povstáva aj z puklín politickej imaginácie, pamäti, solidarity, humoru a starostlivosti. Z (akejkolvek) katastrofy sa nedá uniknúť, ale môžeme zostať v jej obraze dostatočne dlho na to, aby sa v ňom vôbec mohlo začať liečenie – na osobnej aj na planetárnej úrovni.

Lucia G. Stach

FROM... TO...

(STRUČNÉ POZNÁMKY K POHYBU, MÉDIU A DAROVANIU ZEME)

„From... to...“ je anglickým ekvivalentom slovenského „z... do...“. Vyjadruje pohyb – cestu z jedného miesta na druhé. Na prvý pohľad jednoduchý princíp, ktorý však v sebe nesie viac než geografický presun. Ide o presun významov, skúseností a kultúrnych kontextov. V starších formách slovenského jazyka sa Lausanne zapisovalo ako Luzany. Stačí však jeden mäkkčej navyše a orientácia sa mení. V čase globalizácie a umelej inteligencie sa aj diakritika stáva nástrojom presnosti a identity. Ako pripomína Umberto Eco, jazyk organizuje našu realitu a spôsob jej pomenovania (Eco, 1998).

Lausanne patrí k najvýznamnejším miestam dejín textilného umenia. Medzinárodné bienále tapisérie organizované v rokoch 1962 – 1995, zásadne zmenilo vnímanie textilu – od remesla k autonómnemu umeleckému médiu. Fiber art sa postupne oslobodil od dekoratívosti a vstúpil do priestoru konceptuálneho umenia (Adamson, 2007). Lausanne sa tak stalo laboratóriom nového umeleckého myslenia.

Na túto tradíciu dnes nadväzuje Peking prostredníctvom medzinárodného bienále umenia vlákna „From Lausanne to Beijing“. Ako uvádza hlavný kurátor Lin Lecheng, bienále sa z „východného semena rozrástlo do lesa umenia naprieč kontinentmi“ (Lin Lecheng, 2025). Podujatie už dávno nepredstavuje iba geografický presun, ale symbolický priestor medzinárodnej výmeny, kde sa stretáva tradícia textilu s digitálnou technológiou, environmentálnymi otázkami a interdisciplinárnym myslením.

Príbeh „from... to...“ možno čítať aj ako osobnú trajektóriu Miroslava Brooša. Narodil sa v Poprade, študoval v Prahe, Banskej Bystrici a Sofii, aby sa opäť vrátil do Banskej Bystrice. Táto cesta – Poprad → Praha → Banská Bystrica → Sofia → Banská Bystrica → Beijing – nie je len biografickým údajom, ale mapou formovania autora.

Brooš pracuje so zemou – prenáša ju, balí do textilu a daruje. Na 13. me-

Vizuál Biennále Peking s dielom M. Brooša

dzinárdom bienále „From Lausanne to Beijing“ v Pekingu predstavil dielo Prázdne...? zo série Darovanie zeme. Ide zároveň o jediné zastúpenie Slovenska na tomto prestížnom podujatí, kde 30-členná medzinárodná porota z 12 krajín vybrala 204 diel autorov z 53 krajín sveta. Tento fakt dodáva dielu Miroslava Brooša významný rozmer nielen v kontexte súčasného slovenského umenia. Inštalácia pozostáva z 121 prázdnych textilných objektov, ktoré zostali po aktoch darovania zeminy v rôznych krajinách a kultúrnych prostrediach. Tieto objekty fungujú ako stopy ciest, pamäťové mapy vzťahov a zároveň „obalový odpad“ po uskutočnenom geste daru.

Dielo Prázdne...? z cyklu Darovanie zeme je súčasťou participatívneho projektu. Autor oslovuje ľudí, aby darovali vzorky zeminy nesúce osobný význam. Zem následne uzatvára do textilu, ktorý funguje ako osnovná niť prepájajúca ľudí, miesta a kultúry. Hlina impregnuje látku, zanecháva stopu a po vysušení jej umožňuje držať tvar. Každý objekt je preto originálom – materiálom záznamom konkrétneho stretnutia. (Fotografie dokumentujú inštalácie prázdnych aj plných objektov.)

Dielo predstavuje posun od plnosti k prázdnote, od materiálneho daru k nehmotnej hodnote. Prázdne miesto po odovzdaní daru sa stáva priestorom nového významu. V duchu taoistického myslenia nie je podstatou misky jej hmota, ale prázdny priestor, ktorý umožňuje niesť obsah. Podobne aj Broošove textilné objekty nesú stopy zeminy, času a ľudských príbehov. Zem a textil tu fungujú ako materiál, znak aj médium sociálnych vzťahov. V tejto rovine možno dielo interpretovať prostredníctvom konceptu relačnej estetiky Nicolasa Bourriauda, podľa ktorého umelecké dielo vzniká v priestore medziludských vzťahov a výmeny (Bourriaud, 2002).

Miroslav Brooš prezentoval projekt Darovanie zeme aj na ďalších významných prehliadkach súčasného umenia, napríklad na International Art Textile Biennale 2025 v Austrálii, TextileFest 2025 v španielskej Igualade či na Textile Art of Today v Galérii Hlohovského zámku a Danubiane Meulensteen Art Museu v Čunove. Tieto prezentácie potvrdzujú, že ide o projekt schopný komunikovať naprieč kultúrnymi prostrediami a geografickými hranicami.

V tomto kontexte nadobúda výz-

nam aj myšlienka „nomád zemí, zem nomádov“. Autor sa pohybuje medzi miestami, no zároveň nesie fragmenty krajiny so sebou. Zem sa stáva mobilnou, podobne ako identita. Nie je pevne viazaná na jedno miesto – je v neustálom pohybe. „From Banská Bystrica to Prague to Sofia to Banská Bystrica to Beijing“ tak nepredstavuje iba sled geografických bodov, ale proces neustáleho prepisovania vzťahu medzi človekom, materiálom a priestorom.

„From... to...“ je viac než len jazyková konštrukcia, a nie je len opis pohybu. Je to model myslenia. Je to spôsob uvažovania o svete – o pohybe, zmene a prepojení.

Od Lausanne k Pekingu sledujeme presun umeleckého diskurzu. Od remesla ku konceptu, od lokálneho ku globálnemu, od materiálu k myšlienke. A zároveň od konkrétneho človeka k univerzálnemu gestu. V prípade Miroslava Brooša sa tento model premieta do individuálnej trajektórie, ktorá prepája slovenský kontext s medzinárodnou scénou.

Cesty medzi miestami dnes už nie sú len geografické. Sú to cesty významov. A práve v nich sa ukazuje, že aj jednoduché „z... do...“ môže niesť príbeh, ktorý presahuje hranice krajín aj médií.

„From Banská Bystrica to Beijing“ tak neznamená iba geografický pohyb. Ide o proces neustáleho prepisovania vzťahu medzi človekom, materiálom a priestorom. Broošovo dielo *Prázdne...?* z cyklu *Darovanie zeme* pripomína, že aj v čase digitálnych presunov zostáva fyzická skúsenosť materiálu a dotyku kľúčová. A práve v tom spočíva sila jeho práce – v schopnosti premieňať jednoduché gesto na univerzálny jazyk zdieľania.

Literatúra

ADAMSON, Glenn. *Thinking Through Craft*. Oxford: Berg, 2007. ISBN 978-1-84520-447-6.

BOURRIAUD, Nicolas. *Relational Aesthetics*. Dijon: Les presses du réel, 2002. ISBN 2-84066-046-0.

BROOŠ, Miroslav. Z cyklu *Darovanie zeme*. In: *Interwoven Horizons*, katalóg 13th International Biennale Exhibition „From Lausanne to Beijing“ (s. 127). Peking (Čína): Akadémia umení a dizajnu, Univerzita Tsinghua, 2025. ISBN 010-57350337

BROOŠ, Miroslav. *Darovanie zeme XV*. In: *Textil Art of Today*, katalóg z výstavy 2026 ISBN 978-80-973111-2-4

ECO, Umberto. *Hľadanie dokonalého jazyka v európskej kultúre*. Bratislava: Kalligram, 1998. ISBN 80-7149-223-4.

LIN LECHENG. Úvod. In: *Interwoven Horizons*, katalóg 13th International Biennale Exhibition „From Lausanne to Beijing“. Peking (Čína): Akadémia umení a dizajnu, Univerzita Tsinghua, 2025. ISBN 010-57350337

Mgr. Martin Kratochvil, PhD.

**Katedra výtvarnej tvorby a výchovy,
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre**

Miroslav Brooš – *Darovanie... zeme XV*, detail inštalácie s objektami darovanej zeme,...

Darovanie... zeme XV, Galéria hlohoveckého zámku, Danubiana

PROMPT AKO PARTITÚRA IDEY

UMELEC, UMEĽÁ INTELIGENCIA A UMELECKÉ VZDELÁVANIE PO ALGORITMICKOM OBRATE

Umeľá inteligencia sa v posledných rokoch stala jedným z najvýraznejších fenoménov súčasnej vizuálnej kultúry. V diskusiách o jej úlohe v umení sa často objavujú dve protikladné reakcie: nekritické nadšenie a obranný strach. Ani jedna z nich však nemôže byť dostatočným základom pre umeleckú prax ani pre vzdelávanie na akadémii výtvarných umení. AI nie je zázračným autorom, ktorý nahrádza človeka, ale nie je ani iba hrozbou, pred ktorou sa dajú jednoducho zatvoriť dvere ateliéru. Je súčasťou prostredia, v ktorom dnes vznikajú obrazy, texty, filmy, návrhy, architektúra a vizuálna komunikácia.

V mojej umeleckej a pedagogickej praxi chápem AI predovšetkým ako nástroj. Podobne ako ceruzka, štetec, grafická matrica, fotografický aparát, kamera, počítač alebo grafický program, aj systém umelej inteligencie slúži na uskutočnenie určitej idey. Rozhodujúca nie je samotná technológia, ale koncepcia, ktorú umelec prostredníctvom nej formuluje. Obraz môže byť vytvorený tradičnou technikou a zostať prázdny; môže však vzniknúť aj s pomocou nového média a niesť silnú myšlienku. Hodnotu diela preto neurčuje nástroj, ale vedomie autora, jeho rozhodnutie, výber a zodpovednosť.

Prompt ako partitúra idey

Z tohto pohľadu možno prompt chápať ako súčasnú partitúru idey. Nie je dielom samotným, ale je zápisom intencie, ktorý spúšťa proces. Podobne ako hudobná partitúra ešte nie je zvukom, ale organizuje možnosť jeho vzniku, prompt nie je finálnym obrazom, ale formuluje smer, atmosféru, štruktúru a očakávaný vizuálny problém. Umelec však zostáva tým, kto rozhoduje, čo má byť vytvorené, ktoré výsledky odmietne, ktoré rozvinie a za ktoré prevezme zodpovednosť.

V tomto zmysle nás najnovšia technológia paradoxne vracia k jednému z najstarších problémov európskej

filozofie: k vzťahu medzi ideou a jej viditeľným uskutočnením. V platonicko-tradícii idea predchádza veci. V generatívnej praxi sa podobné napätie objavuje medzi vnútornou predstavou, jazykovým opisom a obrazom, ktorý vznikne prostredníctvom systému. Ak môže obraz vzniknúť veľmi rýchlo, otázka jeho zmyslu sa nestáva jednoduchšou. Naopak, stáva sa ešte dôležitejšou. AI môže skrátiť cestu k obrazu, ale neskracuje cestu k umeniu.

Čas, výber a zodpovednosť

Častým argumentom proti AI v umení je presvedčenie, že dielo vytvorené rýchlo má nižšiu hodnotu než dielo vytvorené pomaly, ručne a s veľkým časovým nasadením. Tento názor je pochopiteľný, pretože v mnohých umeleckých praktikách je čas skutočne podstatnou súčasťou významu. Rytmus

ruky, trvanie, opakovanie a sústredenie môžu mať duchovný aj estetický rozmer. Nemožno to odmietajú.

Zároveň však nie každá umelecká idea potrebuje dlhý technický proces, aby bola pravdivá alebo silná. Pri zložitých vizuálnych konštrukciách, nemožných figurách, paradoxných priestoroch alebo viacvrstvových kompozíciách môže AI pomôcť rýchlo overiť mnoho variantov. Tým sa neruší tvorivá práca, iba sa presúva jej ťažisko: od mechanického vykonávania k výberu, interpretácii a kritickému hodnoteniu. V kultúre nadprodukcie obrazov sa výber stáva jedným z najdôležitejších tvorivých gest.

Umelecké vzdelávanie po algoritmickom obrate

Pre akadémiu výtvarných umení z toho vyplýva zásadná úloha. Nestačí

učiť študentov iba používať konkrétny softvér, pretože softvér sa mení rýchlejšie než študijné programy. Podstatnejšie je učiť ich myslieť: formulovať ideu, rozumieť obrazu, rozlišovať efekt od diela, analyzovať zdroje, uvedomovať si autorské a etické otázky a vedieť vysvetliť vlastný tvorivý proces. AI by v tomto prostredí nemala byť ani módou, ani tabu. Mala by byť témou kritickej výučby.

Súčasné grafické, editačné, textové, architektonické a projektové programy už obsahujú mnohé funkcie založené na umelej inteligencii. Preto otázka neznie, či AI vstúpi do umenia. Ona tam už je. Otázka znie, či ju budeme používať vedome, zodpovedne a v súlade s ideou. Odmietajú jej existenciu by bolo podobné, ako popierať zimu pri pohľade na sneh za oknom. Možno ju nemáme radi, ale musíme vedieť, ako sa v nej pohybovať.

Úlohou pedagóga preto nie je produkovať používateľov nástrojov, ale formovať autorov schopných kritického rozhodovania. Vzdelávanie v epoche AI by malo spájať štyri kompetencie: ideovú, kritickú, technickú a etickú. Len ich spojenie môže viesť k tvorbe, ktorá nie je iba technologicky efektívna, ale aj umelecky a ľudsky zmysluplná.

Záver

Umelá inteligencia neznamená koniec umenia. Znamená zmenu podmienok, v ktorých umenie vzniká. Môže zrýchliť vizualizáciu, rozšíriť možnosti experimentu a umožniť realizáciu ideí, ktoré by tradičnými postupmi vyžadovali neprimerane dlhý čas. Nemôže však nahradiť intenciu, skúsenosť, citlivosť a zodpovednosť autora.

Najdôležitejšia úloha umeleckého vzdelávania preto nespočíva v tom, aby sme učili AI ako novú dogmu. Spočíva v tom, aby sme učili myslieť v dobe AI. Ak systém dokáže vytvoriť obraz, umelec musí vedieť položiť správnu otázku. Ak nástroj ponúka množstvo odpovedí, autor musí vedieť vybrať tú, ktorá nesie zmysel. Budúcnosť umenia neleží v samotnej technológii, ale vo vedomom vzťahu medzi ideou, nástrojom a zodpovednosťou.

Neučíme AI. Učíme myslieť v dobe AI.

Prof. Dr. habil. Arkadiusz Marcinkowski
grafiky: autor

DOBRÉ SUSEDSTVÁ

Dňa 27. 12. 2025 bol v priestoroch Nástupište 1-12 (Topoľčany) vernisážou otvorený skupinový výstavný projekt DOBRÉ SUSEDSTVÁ, ktorý odprezentoval diela piatich umelcov: Silvie Balážovej, Dávida Bátoru, Alžbety Hrnčiarovej, Jakuba Mlynarčíka a Adely Škorcovej. Päťicu prepája obdobie štúdiá v Otvorenom ateliéri maľby pod vedením docenta Rastislava Podobu. Počas študentských rokov sa vystavujúci venovali vzájomne odlišným témam, ktoré zrkadlili spektrum ich záujmov. Ich vlastné tematické okruhy sa napriek tomu v určitých medziach priblížili alebo v určitých poliach prekryli a načrtli divákovi možnosť odsledovať vzájomné vzťahy a výtvarné prieniky medzi jednotlivými dielami. Spoločným prvkom môže byť oblasť výskumu, východisko, zdroj inšpirácie, výtvarné uvažovanie alebo technické prevedenie. Témy diel pochádzajú z oblasti psychoanalýzy, filozofie, antropocénu, kyberpriestoru alebo kolektívnej pamäti.

Výstava predstavuje individuálne umelecké programy a ich susedstvá reflektované v jednom priestore a v rovnakom čase. Ich pôvod vychádza z Otvoreného ateliéru maľby Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici, ktorý autorky a autori navštevovali v rozpätí rokov 2019 – 2025. Selekciami diel piatich absolventov sa spojila v spoločnom projekte, ktorý kurátoroval doktorand Peter Decheť. Výstava „Dobré susedstvá“ trvala do 28. 02. 2026.

Dve diela Silvie Balážovej pochádzajú zo série „Metabióza“ (2025) a sú založené na pozorovaní mikrosвета hmyzu v prostredí lesa. Autorka sa sústredila na viaceré druhy lykožrúta, ktorého požerky – chodby, sú prejavom jeho prítomnosti v dreve. Obsahom Silviinho skúmania je proces – metabióza, pri ktorej aktivita jedného druhu reziden-

tov utvára prostredie pre existenciu iného druhu. Autorka pozoruje a všima si minimálne rozdiely, častokrát prehliadané a pritom veľmi dôležité. Každý druh lykožrúta sa zameriava na určitý druh dreva a podľa toho je požerková stopa rozdielna. Kresby v dreve sa stali predlohou pre maliarske výstupy zväčšením s posunom do abstraktnej polohy. V teréne autorka hľadá požerky lykožrúta v kôre stromov, zbiera fotomateriál a vyprodukované piliny, ktoré potom používa pri tvorbe v ateliéri. Výsledkom je výstup v médiu maľba a objekt.

V prípade diela s názvom „Idea sféry“ (2024) sa autor Dávid Bátor zaoberá fenoménom kyberpriestoru a prienkami do neho. Upload civilizačnej stopy nášho fyzického sveta do digitálneho prostredia umožňuje vznik novej nehmotnej sféry. Odoslané dáta v permanentne prúdiacom móde sa nabaľujú do objemnej gule, ktorá môže evokovať vesmírne teleso. Mnohostenný, geometricky presne z plátien zložený objekt, prezentuje nekonečný kyberpriestor. Na osemnástich plátnach sú motívy z oblasti kultúrnej pamäti, ktoré sú rôzneho pôvodu: počnúc snímkami kozmických letov cez alchymistické ilustrácie až po digitálne syntetické krajiny. Záznamy na plátnach sú prevedené plotrovou kresbou a prenášajú do finálneho výstupu určité nepresnosti. To sa javí ako významovo dielo podporujúci prvok, ktorý lepšie definuje digitálne prostredie a jeho artefakty, známe aj ako glitche a buggy.

Alžbeta Hrnčiarová sa pohybuje v oblasti skúmania krajiny, prírody a vplyvov na životné prostredie. V dvoch prezentovaných maľbách autorka zaznamenala zmeny v krajine spôsobené industriálnou činnosťou ľudí, ktorá má závažný negatívny dopad na zdravie ekosystému. Alžbeta Hrnčiarová sa zamerala na dve gudró-

nové jazerá v okolí obce Predajná. Tieto jazerá sú naplnené odpadom, ktorý vznikol po spracovaní ropy. V minulosti došlo na tomto mieste ku kontaminácii povrchovej vody. Po určitej dobe, po zavedení opatrení sú obidve skládky stále monitorované, odizolované a strážené, pretože kontakt s ich vodou je dodnes zdraviu nebezpečný. V maľbách Alžbeta používa satelitné snímky ako pomocný záznam. Tak je tomu v prípade diela menšieho formátu s názvom „Gudrónové jamy“ (2024). V prípade väčšej maľby s názvom „Štruktúra patogenézy“ (2024) sa autorka sústredila na štruktúry a maliarsky fokus znečistenej hladiny jazera.

V prípade dvoch diel od Jakuba Mlynarčíka „Sens8“ (2025) a „Pink One“ (2025) je autorov záujem zameraný na tému individuálnej slobody, na vnútorný proces premeny a sebaopoznania. Vnútorné presvedčenie na jednej strane a spoločenské očakávanie na strane druhej vzájomne vytvárajú napätie, ktoré je reflektované v námetoch vychádzajúcich z figurálneho motívu. Východiská, ktoré definujú pohľad významovej roviny diela sú psychológia, filozofia a výtvarné umenie. Použitie tela ako hlavného vizuálneho prvku slúži ako most pochopenia pre diváka. Autor ho zobrazuje ako neustále sa obmieňajúcu organickú formu. Výrez figúry je vrstvený iným výrezom, časti tiel sa prepájajú, prelínajú a prechádzajú do celkov zvláštnej anatomickej výstavby. V prípade diela „Pink One“ (2025) jemne tieňovaná kresba na ružovom maľovanom podklade prechádza až do polohy intímneho charakteru, v ktorom sa forma prelína do abstraktnej kompozície. Námet záznamu tak zneisťuje oko diváka, ktorý sa snaží zorientovať vo fáze premeny.

Adela Škorcová pracuje s obsahom priestoru, času, pamäti a záznamu. V diele „V pamäti“ (2025) sa zaoberá

spôsobmi medzigeneračného odovzdávania informácií a uchovávaní kultúrnej pamäti v regióne Hornej Nítry. Na tejto výstave je prezentovaná len časť z pôvodne rozsiahlej inštalácie. Dielo svojou komplexnosťou až s charakterom muzeálnej expozície nesie výpovednú hodnotu dokumentujúcu archetyp spôsobu vtedajšieho života. Autorka pracuje s nájdenými objektami a fotografiami z oblasti Uhrovskej doliny. Výstupy spájajú ornamentiku a námety z dedinského prostredia s figurálnymi aj krajinnými motívmi. Technika diel je kombinovaná od kresby cez maľbu, grafiku, prácu s textom až po použitie rozpúšťadiel alebo tlačiarní. Na pôvod miesta odkazuje aj farebná rustikálna omietka, ktorá je dôležitou súčasťou inštalácie. Jej náter je nestabilný, opadáva a odkrýva vrstvy, ktoré sú meradlom času a tvoria vzťah medzi súčasnosťou a minulosťou, medzi ktoré je dielo zasadené.

Mgr. art. Peter Decheň
foto: autor

Pohľad na inštaláciu výstavy Dobré susedstvá v priestoroch Nástupište 1-12 (Topoľčany)

NÁSTUPIŠTE 1-12 OTVORILU SVOJU 15. SEZÓNU VÝSTAVOU:

STOPY OSÍDLENÍ

Dňa 17. 04. 2026 kultúrny priestor Nástupište 1-12 v Topolčanoch otvoril svoju pätnástu sezónu vernisážou výstavy STOPY OSÍDLENÍ. Tento skupinový projekt predstavil v úvode kurátor výstavy Peter Decheť: „Svojou koncepciou výstava nadväzuje na vopred zadefinovanú tému pastviny a multiverzá, ktorá je súčasne témou festivalu Kvantum 2026. Výber diel piatich autorov a jednej autorky prezentuje vzájomne odlišnú a individuálnu reflexiu vzťahov medzi človekom a ekosystémom. Diela sa dotýkajú problému uchovania hodnôt prostredia/krajiny, na ktorých sme ako spoločnosť prirodzene závislí. Názov výstavy napovedá, že ideová rovina sa sústreďuje na stopu, ktorú je možné naprieč výberom diel interpretovať rôzne. Môže ňou byť odpad ako negatívna stopa človeka v ekosystéme, stopa po historickej minulosti uložená v archívoch, nežiaduce psychické stopy čitateľné z ľudského správania. Popieranie klimatickej krízy, stúpajúci konzum, rýchlosť vývoja a aplikovanie prostriedkov digitálnej revolúcie vo všetkých oblastiach majú za následok negatívny dopad na prírodný systém Zeme. V prezentovaných dielach sa črtá aj otázka porovnania a prehodnotenia nášho vzťahu k prostrediu súčasnej krajiny či miznúce stopy, ktoré nám boli zanechané, dokážeme a či vôbec ešte chceme nasledovať.“ Na výstave sú prezentovaní autori a autorka: Tereza Antolová, Peter Decheť, Martin Piaček, Rastislav Podoba, Miroslav Sandanus, Ľubomír Slovinský.

Peter Decheť postupne predstavil jednotlivé diela.

V diele s názvom Pútnik II. (2025/2026) predstavuje Tereza Antolová figurálny motív situovaný do prostredia inštalácie vytvorenej z viacerých predmetov a z rôznych materiálov. Ideou je vytvorenie situácie o medzi priestore, v ktorom stoja proti sebe dve roviny: túžba a skutočnosť. Sediaca sadrová figúra zastupuje osobu pútnika, ktorý prezentuje pamäť krajiny. Oproti nemu levitujú prírodniny zozbierané a doručené skupinou ľudí. Každý fragment tejto zbierky nesie správu

Pohľad na časť inštalácie výstavy Stopy osídlení v priestoroch Nástupište 1-12

osobnej skúsenosti a odkaz na konkrétne miesto – je prvkom pamäti a súčasťou krajinného archívu. Vrstvením prírodnín sa pred pútnikom vytvára predstava obrazu ideálnej zdieľanej krajiny. Priestor pod pútnikom je pokrytý zemou s odpadom, ktorý predstavuje skutočnosť narušenej krajiny. Pútnik zastal v pozícii medzi dvoma pólmi – realitou degradácie environmentálnej udržateľnosti a túžbou po nedotknutej čistej krajine. Vo svojich dvoch prezentovaných dielach autor Peter Decheť pracuje s témou pamäti vo vzťahu ku konkrétnemu miestu, ktorým je sídlo kaštieľa. V tejto historickej pamiatke sa nachádza inventár nepotrebných predmetov vyradených na určitú dobu z obehu, ktoré autor vníma ako nánosy času alebo ako odložené spomienky. Väčší maliarsky formát pomenovaný Dáta (2022) reprezentuje archív ako papierové úložisko. Námetom maľby sú šanóny expirovaného účtovníctva z 90-tych rokov, ktoré sú súčasťou inventáru historickej budovy. Druhé dielo s názvom Rekonštrukcia III. (2026) je vytvorené kombinovanou technikou, použitím fototransferu na doske a úlomkov rozbitej omietky, ktorú autor

našiel spadnutú v tráve pod fasádou kaštieľa. Fotografia otláčaná na doske pochádza z obdobia, kedy kaštieľ patril šľachtickej rodine Stummerovcov. Sú na nej tri deti, ktoré sa spomedzi úlomkov na nás dívajú. Usporiadanie fragmentov omietky na ploche dosky naznačuje snahu po rekonštrukcii pamäti miesta a snahu poskladať príbeh významnej histórie mesta Topolčany. Na výstave je premiérové odprezentované sochárske dielo Martina Piačka s názvom Záhrada (2020), ktoré predstavuje výrez pôdy v tvare kvádra. Objekt svojim materiálovým prevedením odkazuje na hodnotu pôdy. Jedná o opracovaný mramorový blok, ktorý je okrem vznešeného materiálu povýšený aj svojim umiestnením na podstavci. I keď pôda a pozemky boli vždy jednou zo zaujímavých investícií a územia ako také predstavovali moc, o ktorú sa bojovalo, autor sa v tomto prípade zameriava na symbolický a duchovný význam pôdy. Pri predstave o spravodlivom svete, by každý na svete mal vlastniť rovnakú výmeru pôdy a pretože tomu tak nie je, prirodzene vrodenný vzťah človeka k pôde sa prejavuje vlastníctvom záhrad alebo aspoň záhonov. Tieto

zmenšené súkromné krajiny predstavujú naše mini univerzá. V mramorovom bloku Martin Piaček zvečnil myšlienku o kúsku záhrady, akú symbolicky dedí každý z nás. Dielo celoročne odkazuje na zodpovednosť, na stopu, ktorá nám bola odovzdaná a ktorú raz každý odovzdáme ďalej. Rastislava Podobu na výstave zastupujú dve maľby. Veľký formát pochádza z cyklu Zdroj (2010) a jeho námet zobrazuje kontajner ako objekt, aký môžeme nájsť v podstate kdekoľvek. Masová produkcia a konzum zapríčiňujú nadmernú produkciu odpadu, ktorá medziročne stúpa a je jedným z najväznejších environmentálnych problémov súčasnosti. Kontajner na odpad sa stal jedným zo symbolov moderného sveta, v ktorom musíme hľadať riešenia ako odpad zbierať, triediť a následne spracovať. Celá plocha plátna je venovaná kompozícii len jedného prvku – kontajneru, ktorý je umiestnený v neurčitej lokalite. Dopad svetla naň, vyvoláva dojem dôležitosti a súčasne kladie otázku, prečo by mala byť naň upriamená pozornosť. Tichý dialóg medzi divákom a kontajnerom, môže obsahovať aj interpretáciu o spoločenskej zodpovednosti voči ekosystému. V druhej maľbe s názvom Oblasť I. (2020) je námetom meniac sa lesná krajina pod vplyvom zásahu ľudskej činnosti. Plátno stredných rozmerov vychádza z aktuálnych záznamov dostupnej termovízie konkrétnej horskej oblasti v Nízkych Tatrách, ktoré autor dlhodobo interpretuje vlastným maliarskym jazykom. Jeho zobrazenie je ešte dostatočné pre identifikáciu daného územia, no súčasne ako celok presahuje do abstrakcie. Na plátne sa stretávajú zelené a biele odtiene, ktoré reprezentujú lesy a prítomnosť vody. Medzi nimi umiestnené signálne červené plochy informujú o odlesnených plochách a holoruboch, ktoré postupne v týchto oblastiach spôsobujú eróziu a z prognózy zhoršujúcej sa klimatickej zmeny pravdepodobne spôsobia nenávratné straty lesných biotopov. Obe prezentované maľby od Miroslava Sandanusa zobrazujú figurálny motív. U oboch malieb je evidentná temná atmosféra a dojem znepokojenia. To celé vzbudzuje u diváka zvedavosť, čo presne skrývajú ponuré motívy oboch plátien. V prípade formátu strednej veľkosti s názvom Ilúzie VII. (2024) sa nám v kompozícii predstaví niekoľko figúr, ktoré môžu pripomínať choreografiu z divadelnej hry dystopického žánru. Postavy majú navlečené plášte do daž-

ďa, sú v tme bez bateriek, v prostredí naznačujúcom chatovú oblasť. Postavy sú síce situované vo vzájomnej tesnej blízkosti, no tvoria zvláštnu dysfunkčnú skupinu, ktorú prepája len spoločná lokácia. Členovia medzi sebou nekomunikujú, každá z postáv je nasmerovaná svojim vlastným smerom. V maľbe neprší, použité plášte metaforicky vyjadrujú vzájomnú izolovanosť, individualizmus, absenciu zdravých vzťahov a narušenú komunikáciu s okolitým svetom. Plášte do dažďa sú symbolmi obalenia sa, vymedzenia a odcudzenia sa. Kroky jednotlivcov v tme do neznáma sú varovnou víziou majúcou pôvod v algoritmoch sociálnych sietí, ktoré nás uzatvárajú do „informačných bublín“. Aj v prípade druhej maľby s názvom Doomsrolling VIII. (2022), autor reaguje na neúmerné množstvo času stráveného prehliadaním sociálnych médií, ktoré má negatívny vplyv na psychiku človeka. Na malom formáte je hlava ženy, ktorá si prekrýva rukami tvár. Pôsobí zúfalo, už sa nechce dívať, ale pomedzi prsty ešte necháva otvorený priezor, pretože je pre ňu v tejto chvíli príťažké, definitívne sa vzdáť „scrollovania“. Autor Ľubomír Slovinský projektuje svoje diela prostredníctvom technologických nástrojov a dátových rozborov. Skúmanie prostredia krajiny a práca s technickým obrazom sú zreteľné aj v dvoch prezentovaných dielach. Prvým z nich je kinetický objekt EGM2008 (2025), ktorý spochyb-

ňuje vernosť zobrazení krajiny, ktoré ľudia vnímajú ako realitu. Autor v diele nahradil tradičný glóbus geopotenciálnym modelom Zeme – „geoidom“, čím zdôrazňuje zložitú a nejednoznačnosť toho, čo vlastne prezentuje presné zobrazenie krajiny. Tvar geoidu s nerovnomerne navrstvenou hmotou nás informuje o skutočnosti, že gravitácia na Zemi nie je všade rovnaká. Nestálosť gravitačnej hodnoty priamo ovplyvňuje rozloženie morskej hladiny. Druhým Slovinského dielom je séria piktogramov s názvom 1:xyz_pictograms (2024), ktoré pochádzajú z prostredia máp. Autor pracuje s mapou nielen ako so záznamom potrebným pre výskum, ale používa obraz mapy aj ako znakový a estetický vklad pre svoju výtvarnú tvorbu. Vybrané piktogramy „vystúpili“ z mapy a nadobudli rozmer priestorových objektov alebo zástupcov malých figúr, ktoré ponúkajú rôzne možnosti inštalácie. Pôsobia hravo a pritom nám vedia sprostredkovať informáciu alebo nás poučiť o prostredí v krajine.

Súčasťou výstavy Stopy osídlení sú dve komentované prehliadky a dva koncerty. Prvým bol sólový projekt hudobníka Martina Kukučku pod názvom Drumology. Druhým bude finisážový koncert fínskeho folk-noir pesničkára Mäkkelä. Výstava potrvá do 17. 05. 2026.

Mgr. art. Peter Decheň
foto: autor

Pohľad na celkovú inštaláciu výstavy *Stopy osídlení* v priestoroch Nástupište 1-12

TANČAIREŇ

PERFORMANCIA NA POMEDZÍ TEĽA, TECHNOLOGIE A KOLEKTÍVNEJ IMAGINÁCIE

Na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici sa od roku 2024 realizuje výskumný projekt *KEGA EDU PERFORM ACTION* zameraný na skúmanie súčasných pedagogických prístupov a nových foriem vzdelávania v oblasti performing arts. Jedným z jeho významných verejných výstupov sa stala performatívna udalosť *TančAireň*, ktorá sa uskutočnila 27. februára 2026 v priestoroch Divadlo Štúdio tanca v Banskej Bystrici.

Podujatie predstavilo kolektívne autorské dielo vzniknuté v rámci workshopu *Šedá zóna/Prieniky* medzi performance art a divadlom. Workshop bol zameraný na skúmanie styčných bodov, prienikov aj rozdielov medzi divadelnou a vizuálnou performanciou. Účastníci pracovali s divadelnými, výtvarnými a pohybovými princípmi, pričom dôraz bol kladený na ich využitie v performatívnom kontexte a na rozvíjanie citlivosti voči telu, priestoru, situácii a divákovi.

Ambíciou workshopu bolo sprostredkovať rôzne pohľady na súčasné performatívne umenie a ponúknuť rozmanité prístupy k tvorbe založenej na prítomnosti, akcii a medziodbovom myslení. Dôležitou súčasťou procesu bola kolektívna tvorba, improvizácia a hľadanie autentického výrazu v konfrontácii s technologickým prostredím dneška.

Pod vedením performerera, výtvarníka a pedagóga Viktora Fučeka a herečky a performerky Heidi Šinkovej vznikol z workshopového procesu verejný performatívny formát, ktorého základným princípom bol výskum možností využitia umelej inteligencie pri tvorbe performatívneho diela.

Východiskom projektu sa stala reflexia našej neustálej prítomnosti v globálnej digitálnej sieti. Inšpiráciou bola bežná situácia z galérií a kultúrnych priestorov, kde návštevníci obklopení umeleckými dielami venujú svoju pozornosť predovšetkým obrazovkám mobilných telefónov. Ich vnímanie

reality sa tak presúva do priestoru technologického rozšírenia vedomia. Práve tento paradox sa stal základom performatívnej situácie.

Scéna bola vytvorená ako obraz kolektívneho pobývania v digitálnej nevedomosti. Performeri sedeli pri okrúhlym stole a sledovali displeje svojich mobilných telefónov. Každý z nich vytvoril stručný prompt pre AI, formulovaný len veľmi všeobecne a tematicky orientovaný na niektorú z aktuálnych spoločenských otázok, od ekologických problémov až po sociálno-politické napätie súčasnosti. Umeľá inteligencia následne generovala zadanie performance, ktoré performer bezprostredne realizoval v priestore.

Po uskutočnení jednotlivých akcií boli AI prompty nahlas prečítané publiku. Ukázalo sa, že jazyk umelej inteligencie často pracuje s neurčitými formuláciami, abstraktnými pojmami a nadnesenou rétorikou. Vznikol tak výrazný kontrast medzi digitálne generovaným textom a živou performatívnou akciou, ktorá vo svojej telesnosti, fyzickej prítomnosti a zraniteľnosti pôsobila autenticky a bezprostredne.

Počas približne hodinového podujatia vzniklo päť samostatných performancií, na ktorých sa podieľali študenti Petra Macková, Lucia Cabanová, Michaela Gallyayová, Júlia Lachová a Andrej Abaffy. Každý z performerov priniesol osobitý spôsob interpretácie AI zadania, čím sa otvoril priestor pre rôzne polohy performativity, od introspektívnych gest až po fyzicky expresívne akcie.

Záver podujatia patril spoločnej paralelnej performancii, v ktorej sa jednotlivé akcie postupne prepájali do voľnej kolektívnej udalosti. Individuálne situácie sa rozpúšťali v spoločnom rytme prítomnosti, pohybu a vzájomnej interakcie. *TančAireň* sa tak stala nielen experimentom s využitím umelej inteligencie v umeleckom procese, ale aj reflexiou súčasného človeka balansujúceho medzi telesnou skúsenosťou a digitálnym svetom.

Viktor Fuček

foto: Martin Jombík

FRAGMENTY PRÍTOMNOSTI

ŠTUDENTKY PROGRAMU MAĽBA – GRAFIKA NA HRIŇOVSKÝCH DŇOCH DIVADLA 2026

V dňoch 20. – 22. marca 2026 sa v rámci 18. ročníka Hriňovských dní divadla predstavila výstava Fragmenty prítomnosti, ktorá ponúkla verejnosti pohľad na aktuálnu tvorbu študentiek študijného programu Maľba – Grafika Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Výstava vznikla pod koncepčným vedením doc. Patrika Ševčíka a stala sa súčasťou sprievodného programu festivalu, ktorý dlhodobo prepája divadelné, hudobné a výtvarné umenie.

Názov výstavy vychádzal z myšlienky zachytiť rôznorodé podoby súčasnosti prostredníctvom individuálnych autorských výpovedí. Fragment tu nepredstavuje neúplnosť, ale spôsob vnímania sveta – skladanie významov z osobných skúseností, spomienok, pozorovaní a každodenných situácií. Každé dielo predstavovalo samostatný pohľad na prítomnosť, pričom spoločne vytvárali obraz generácie mladých autoriek hľadajúcich vlastný výtvarný jazyk.

Výstava prezentovala široké spektrum maliarskych a grafických prístupov. Zastúpené boli práce využívajúce tradičné techniky, ale aj experimentálnejšie formy práce s obrazom, materiálom a vizuálnym znakom. Rozmanitosť médií a tém poukázala na otvorený charakter študijného programu Maľba – Grafika, ktorý podporuje individuálnu tvorivú orientáciu a rozvoj autorskej identity.

Osobitný význam získala výstava práve v kontexte divadelného festivalu. Vizuálne umenie a divadlo síce používajú odlišné výrazové prostriedky, no spája ich schopnosť vytvárať obrazy, sprostredkúvať skúsenosť a komunikovať s divákom. Fragmenty prítomnosti tak prirodzene rozšírili festivalový program o ďalšiu formu umeleckej reflexie súčasného sveta a vytvorili priestor na stretávanie rôznych umeleckých disciplín.

Na výstave sa predstavili autorky: Rebeka Mazúchová, Sarah Slotová, Vik-

tória Partlová, Lívia Falušová, Viktória Rebeka Kunkelová, Mária Izabela Zápotočná, Daria Karepova, Terézia Medlová, Tereza Rebecca Brodzianska, Patrícia Gajdošíková a Zuzana Kajanová.

Výstava Fragmenty prítomnosti potvrdila význam prezentácie študentskej tvorby mimo akademického prostredia a ukázala, že mladí autori dokážu aktívne vstupovať do verejného kultúrneho priestoru. Hriňovské dni divadla sa aj tento rok stali miestom

dialógu medzi rôznymi umeleckými formami a zároveň príležitosťou predstaviť verejnosti aktuálne podoby súčasnej maľby a grafiky vznikajúcej na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici.

doc. Patrik Ševčík
organizátor výstavy, Fakulta výtvarných umení, Akadémia umení v Banskej Bystrici
foto: autor

Akadémia
umení
v Banskej
Bystrici

art3.

Časopis Akadémie umení
v Banskej Bystrici.
Vychádza 2x ročne.
Nepredajné.

Vydáva:

Akadémia umení v Banskej Bystrici
Kollárova 22
974 01 Banská Bystrica
IČO vydavateľa – IČO 31 094 970

Dátum vydania:

jún 2026

Číslo:

01/2026

Ročník:

XVI.

Adresa redakcie:

Rektorát AU, miestnosť č. 116

Telefón:

048/43 20 116

e-mail:

art3@aku.sk

Internet:

www.aku.sk

Predná strana obálky:

Študentky a študenti herectva
Akadémie umení v Banskej Bystrici
s dramatikom Dodom Gombárom
foto: Nina Baránková

Zadná strana obálky:

grafika prof. Areka Marcinkowského:
Poland

Redakčná rada:

prof. MgA. Ing. Michal Murin, ArtD.
PaedDr. Peter Vítko
doc. Mgr. art. Eva Varhaníková, ArtD.
doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.
doc. PaedDr. Mária Strenáčiková, PhD.

Redakcia:

doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD./FVU
— šéfredaktor
doc. PhDr. PaedDr. Mária Strenáčiková,
PhD./FMU — zástupca šéfredaktora
Iren Glézlová/Sekretariát redakcie, Pub-
lic relations AU
Maximiliana Gontková/FVU
Mgr. et Mgr. art. Anna Arendáriková,
PhD./FMU
Mgr. art. Andrej Sontág, ArtD./FMU
Mgr. art. Eva Miškovičová, PhD./FMU
Pavol Béreš/FMU
Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD./FDU
Mgr. art. Marek Janičík, ArtD./FDU
Mgr. art. Petra Kovalčíková, ArtD./FDU
Mgr. art. Soňa Kočanová, ArtD./FDU
Ing. Ivana Badinská/Knižnica AU

Grafický dizajn a DTP spracovanie:

doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.

Jazyková korektúra:

doc. PhDr. PaedDr. Mária Strenáčiková,
PhD.

Redakcia si vyhradzuje právo príspevky
krátiť, redakčne upraviť alebo aj neuve-
rejniť. Za obsah príspevku zodpovedá
autor.

Použité písmo:

Circular (Lineto)
Fazeta (Adtypo – Andrej Dienes)

Tlač:

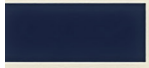
Equilibria, s. r. o.

Vytlačené na recyklovanom papieri.

EV 5325/16
ISSN 2453-7349

Záber z muzikálu *Cyrano z predmestia*

WHAT THE ROCK REMEMBERS

...